

IV

Делумно се ослободи од извршување на неиздржаниот дел од казната затвор осуденото лице:

1. Ангел Стефан Хаџистојанов од Скопје, во траење од 1 година.

V

Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во “Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 07- 395
27 мај 2005 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА 595.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЦАРИНСКИОТ ЗАКОН

Се прогласува Царинскиот закон,
што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 19 мај 2005 година.

Бр. 07-1913/1
19 мај 2005 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
д-р **Љупчо Јордановски, с.р.**

ЦАРИНСКИ ЗАКОН

ПОГЛАВЈЕ 1

ОПШТИ ОДРЕДБИ

ГЛАВА 1

Делокруг и основни дефиниции

Член 1

(1) Со овој закон се уредуваат правата и обврските на лицата и царинските органи во врска со стоката во патничкиот и стоковиот промет меѓу царинското подрачје на Република Македонија и странските царински подрачја.

(2) Царинскиот орган е единствен надлежен орган за спроведување на одредбите на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон.

(3) Одредбите од овој закон не ја исклучуваат примената на прописите со кои се регулираат други области на тргување со други земји.

Член 2

(1) Одредбите на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон се применуваат еднообразно на целото царинско подрачје на Република Македонија, освен ако поинаку не е утврдено со овој закон, со друг закон или со меѓународен договор што го ратификувала Република Македонија.

(2) Одредени одредби од царинските прописи можат, исто така, да се применуваат и надвор од царинското подрачје на Република Македонија во согласност со меѓународни договори што ги ратификувала Република Македонија.

Член 3

Царинското подрачје на Република Македонија (во натамошниот текст: царинско подрачје) ја опфаќа територијата, територијалните води и воздушниот простор над територијата на Република Македонија. Царинското подрачје е обележано со царинска линија која е идентична со државната граница. Согласно со меѓународните договори царинското подрачје може да се протега и на делови од територијата на други држави.

Член 4

Поимите употребени во овој закон го имаат следно значење:

1. “Лице” е физичко лице или правно лице;
2. “Лице регистрирано во Република Македонија” е:

- државјанин на Република Македонија со живеалиште во Република Македонија или странски државјанин со одобрен престој во Република Македонија согласно со закон и

- правно лице кое во Република Македонија има регистрирано седиште согласно со закон;

3. “Царински орган” е организациона единица на Царинската управа утврдена со закон која е надлежна за примена на царинските или другите прописи каде што може да се извршуваат сите или некои од пропишаните формалности;

4. “Одлука” е секој службен акт донесен од страна на царинскиот орган кој се однесува на царинските прописи со кој се регулира одреден случај, а таквиот акт има правно дејство за едно или повеќе конкретни лица кои можат да се идентификуваат. Под овој поим, меѓу другото, се подразбираат и задолжителните информации во смисла на членот 11 од овој закон;

5. “Царински статус” е статусот на стока како домашна или странска;

6. “Домашна стока” е стока:

- целосно добиена на царинското подрачје на Република Македонија под услови утврдени во членот 22 од овој закон, во која не е вградена стока увезена од други земји. Стоката добиена од стока ставена во одложувачка постапка се смета дека нема статус на домашна стока,

- увезена од други земји и пуштена во слободен промет и

- добиена или произведена на царинското подрачје на Република Македонија, било од стока наведена само во алинејата 2 или од стока наведена во алинеите 1 и 2 од оваа точка;

7. “Странска стока” е стока различна од онаа наведена во точката 6 од овој член. Статус на странска стока ќе добие и домашната стока кога ќе биде изнесена од царинското подрачје;

8. “Царински долг” е обврска на лице да го плати износот на увозни давачки (царински долг при увоз) или извозни давачки (царински долг при извоз) кои се пропишани за одредена стока според прописите на Република Македонија;

9. “Увозни давачки” се царина и други давачки со еднаков ефект на царина кои се плаќаат при увоз на стока;

10. “Извозни давачки” се царина и други давачки со еднаков ефект на царина кои се плаќаат при извоз на стока;

11. “Должник” е секое лице одговорно за плаќање на царински долг;

12. “Царински надзор” се општи мерки кои ги презема царинскиот орган заради обезбедување на примена на царинските прописи, а кога е потребно и на други прописи кои важат за стока која е предмет на царински надзор;

13. “Царинска контрола” е извршување на конкретни дејствија како што се: преглед на стока; проверка на постоење, веродостојност и точност на документите;

преглед на деловни книги и други евиденции; преглед и претрес на транспортни средства; преглед и претрес на личен багаж и друга стока која ја носат лицата со или на себе; спроведување на службени постапки и други слични дејствија во поглед на запазување на царинските прописи, а кога е потребно и на други прописи кои важат за стока која е предмет на царински надзор;

14. “Царински дозволено постапување или употреба на стока” е:

- а) ставање на стока во царинска постапка;
- б) внесување на стока во слободна зона или слободен склад;
- в) повторен извоз на стока од царинското подрачје;
- г) уништување на стока и
- д) отстапување на стока во корист на државата;

15. “Царински постапки” се:

- а) пуштање на стока во слободен промет;
- б) транзит;
- в) царинско складирање;
- г) увоз за облагородување;
- д) преработка под царинска контрола;
- е) привремен увоз;
- ж) извоз;

16. “Царински формалности” се сите дејствија кои мора да бидат спроведени од страна на странките и царинскиот орган со цел да се применат царинските прописи;

17. “Царинска декларација” е дејствие во пропишана форма и на начин со кое лицето искажува волја за ставање на стока во одредена царинска постапка;

18. “Декларант” е лице кое поднесува царинска декларација во свое име или лице во чие име се поднесува царинската декларација;

19. “Ставање на стока на увид на царинскиот орган” е известување до царинскиот орган, на пропишан начин, за пристигнување на стоката кај царинскиот орган или кое било друго место кое царинскиот орган го одредил или одобрил;

20. “Пуштање на стока” е дејствие со кое царинскиот орган овозможува располагање со стоката за целите определени со царинската постапка во која таа е ставена;

21. “Носител на постапка” е лице за чија сметка била поднесена царинската декларација или лице на кое, во врска со царинската постапка, биле пренесени правата и обврските од тоа;

22. “Имател на одобрение” е лице на кое му е дадено одобрение;

23. “Елементи за утврдување на давачки” се царинската стапка и износот на давачки според Царинската тарифа и тарифното распоредување на стоката, потеклото на стоката, царинската вредност на стоката, како и количината, видот и состојбата на стоката;

24. “Царинење на стока” е секое службено дејствие при ставање на стоката во царинска постапка или при извршување на формалностите за повторен извоз на стока, во редовна постапка во согласност со членовите 72 до 85 од овој закон или во поедноставена постапка во согласност со членот 88 став (1) точка б) или в) од овој закон;

25. “Поднесување на царинска декларација” е ставање на увид на царинска декларација на надлежниот царински орган од страна на декларантот во пропишана форма и на начин за спроведување на одредената царинска постапка;

26. “Прифаќање на царинска декларација” е констатирање на царинскиот орган дека царинската декларација е во согласност со членовите 72 и 73 од овој закон и евидентирање на истата, од страна на царинскиот орган, во пропишаната евиденција;

27. “Поседување на стока” е владение со стоката или нејзино просто држење;

28. “Ризик” е можност да настане избегнување на давачките или загрозување на безбедноста и сигурноста на Република Македонија во поглед на јавното здравје, животната средина и потрошувачите, вклучувајќи и обезбедување на правилна примена на мерките кои се однесуваат на внесување и изнесување на стока во и од Република Македонија и

29. “Управување со ризик” е систематско идентификување и примена на сите мерки потребни за ограничување на изложеноста на ризик. Тоа вклучува дејствија како собирање на податоци и информации, анализирање и процена на ризик, пропишување и преземање на дејствија и редовен надзор и повторно разгледување на резултатите од преземените дејствија, засновани на меѓународни и домашни извори и стратегии.

ГЛАВА 2

Општи одредби кои ги регулираат правата и обврските на лица во поглед на царинските прописи

Дел 1

Право на застапување

Член 5

(1) Под условите од членот 74 ставови (2) и (3) на овој закон, секое лице може да определи застапник што ќе го застапува за неговото работење пред царинскиот орган заради спроведување на дејствија и формалности пропишани со царинските прописи.

(2) Застапувањето може да биде:

- а) директно, кога застапникот презема дејствија во име и за сметка на друго лице или
- б) индиректно, кога застапникот презема дејствија во свое име, но за сметка на друго лице.

(3) Застапникот мора да изјави пред царинскиот орган дека презема дејствија за сметка на лицето кое го застапува, да наведе дали застапувањето е директно или индиректно и да биде овластен да презема дејствија како застапник.

Лицето кое нема да изјави пред царинскиот орган дека презема дејствија во име или за сметка на друго лице, или кое ќе изјави дека презема дејствија во име или за сметка на друго лице без да биде овластено за тоа, се смета дека презема дејствија во свое име и за своја сметка.

(4) Царинскиот орган може да бара од лицето кое изјавува дека презема дејствија во име или за сметка на друго лице да достави доказ за неговото овластување да презема дејствија како застапник.

Член 6

(1) Работи на застапување во царинските постапки, во смисла на членот 5 од овој закон, може да врши правно лице кое добило одобрение за вршење на работи за застапување во царинските постапки.

(2) Одобренија за вршење на работи за застапување во царинските постапки може да добие правно лице кое ги исполнува следниве услови:

- да е регистрирано на царинското подрачје на Република Македонија,
- да е регистрирано за вршење на дејност на застапување во царински работи на царинското подрачје на Република Македонија и
- да има вработено најмалку едно лице кое има царинска лиценца за вршење на застапување.

(3) Со царинска лиценца за вршење на застапување може да се здобие физичко лице кое ги исполнува следниве услови:

- да има најмалку една година работно искуство од областа на царинското работење доколку лицето има висока стручна подготовка од специјализиран факултет од областа на царинското работење,
- да има најмалку средна стручна подготовка и најмалку две години работно искуство во областа на царинското работење и

- да има положен посебен стручен испит за вршење на застапување во царинските постапки.

(4) Спроведувањето на испитите го врши Централната управа на Царинската управа, за што се плаќаат трошоци и надоместоци.

(5) Одобренија за вршење на работи за застапување во царинските постапки и царинските лиценци за вршење на застапување дава и одзема Централната управа на Царинската управа на Република Македонија.

(6) Министерот за финансии ја пропишува програмата и содржината на посебниот стручен испит од ставот (3) на овој член и ги определува трошоците и надоместоците за спроведување на стручниот испит.

(7) Министерот за финансии поблиску го определува начинот за докажување на исполнувањето на условите од ставовите (2) и (3) на овој член за здобивање и одземање на одобренијата за вршење на работи на застапување во царинските постапки и царинската лиценца за вршење на застапување.

(8) Централната управа на Царинската управа ја одзема царинската лиценца за вршење на застапување доколку застапникот (физичко лице) повеќе пати незаконито, неправилно и нестручно ја извршува својата работа, под услов за тоа да бил писмено опоменат, со наведување на основите за таква опомена во однос на незаконитото, неправилното и нестручното извршување на работата во последните три години.

(9) Централната управа на Царинската управа го одзема одобрението за вршење на работи за застапување во царинските постапки врз основа на мислење на комисија формирана од министерот за финансии доколку застапникот (правно лице) повеќе пати незаконито, неправилно и нестручно ја извршува својата работа, под услов за тоа да бил писмено опоменат, со наведување на основите за таква опомена во однос на незаконитото, неправилното и нестручното извршување на работата во последните три години.

(10) Централната управа на Царинската управа ја одзема царинската лиценца за вршење на застапување доколку застапникот има правосилна и извршена пресуда за сторено кривично дело од областа на економскиот или нелегалниот промет.

(11) Кога царинската лиценца или одобрението за вршење на работи за застапување се одземени согласно со ставовите (8) и (9) на овој член, нова царинска лиценца или ново одобрение за застапување може да се добие по истекот на една година од денот на одземањето. Кога царинската лиценца за вршење на застапување е одземена согласно со ставот (10) на овој член, нова царинска лиценца за вршење на застапување може да се добие по истекот на две години од денот на одземањето.

Дел 2

Акти кои се однесуваат на примената на царинските прописи

Член 7

(1) Ако со овој закон поинаку не е определено, царинскиот орган што ја води царинската постапка го применува Законот за општата управна постапка.

(2) Доколку царинскиот орган во царинската постапка целосно го прифати барањето, може да го одобри во вид на забелешка на самото барање.

(3) Против решение, што во управна постапка го донесува царинскиот орган, може да се изјави жалба до министерот за финансии во рок од осум дена од денот на доставувањето на решението.

(4) Жалбата не го одлага извршувањето на решението.

(5) По исклучок на ставот (4) од овој член, царинскиот орган може да го одложи извршувањето на донесеното решение, целосно или делумно, во рок кој не може да биде подолг од 180 дена кога се доставени задоволителни докази и факти кои укажуваат дека жал-

бата е оправдана или дека со извршувањето на одлуката би била предизвикана поголема штета на странката, а одложувањето е оправдано. Кога решението се однесува на пресметка на увозни или извозни давачки, одложувањето на извршувањето на тоа решение може да се одобри само доколку давачките се обезбедени со поднесување на соодветна гаранција.

Дел 3

Примена на други прописи

Член 8

Одредбите на овој закон не се применуваат при плаќање на увозни давачки или спроведување на царинските постапки, доколку плаќањето на увозните давачки или спроведувањето на постапките е поинаку уредено со меѓународен договор кон кој Република Македонија пристапила, го прифатила или ратификувала.

Член 9

(1) Царинскиот орган наплаќува увозни и извозни давачки и други давачки и даноци во согласност со прописите со кои се регулирани овие видови на давачки и даноци.

(2) Доколку со прописите од ставот (1) на овој член не е поблиску уреден начинот на постапување на царинскиот орган при плаќање и поднесување на гаранција за обезбедување на овие давачки и даноци, царинскиот орган ги применува одредбите од царинските прописи.

Дел 4

Информации

Член 10

(1) Секое заинтересирано лице може да бара информации во поглед на примена на царинските прописи од царинскиот орган. Такво барање може да биде отфрлено ако не се однесува на конкретно предвиден увоз или извоз.

(2) Информацијата од ставот (1) на овој член, царинскиот орган бесплатно му ја дава на бараателот во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на барањето. По исклучок може да се надоместат трошоците на царинскиот орган што настануваат, а особено трошоците настанати како резултат на вршење на анализи и експертизи за стока или поради враќање на стоката до бараателот на информацијата.

Член 11

(1) Царинскиот орган дава задолжителна тарифна информација и задолжителна информација за потекло, врз основа на писмено барање.

(2) Задолжителната тарифна информација или задолжителната информација за потекло, е задолжителна за царинскиот орган кон имателот на информацијата само во поглед на тарифното распоредување или утврдување на потеклото на стоката. Задолжителната тарифна информација или задолжителната информација за потекло е задолжителна за царинскиот орган само во поглед на стоката за која царинските формалности се завршуваат по денот на кој информацијата била доставена. Во случај на потекло се работи за формалности кои се однесуваат на примената на одредбите од членовите 24 и 26 став (2) точка б) на овој закон.

(3) Имателот на информацијата, на барање на царинскиот орган, докажува:

- за тарифни цели дека стоката која е декларирана одговара во секој поглед на онаа опишана во информацијата и

- за цели на потекло дека предметната стока и условите кои го определуваат добивањето на потеклото, одговараат во секој поглед на стоката и условите опишани во информацијата.

(4) Задолжителната тарифна информација и задолжителната информација за потекло важи три години од денот на издавање. Задолжителната информација се поништува по службена должност, ако била дадена врз основа на непотполни или неточни информации од барателот. Имателот на задолжителната информација мора да биде известен за нејзино поништување.

(5) Задолжителната информација престанува да важи:

а) во случај на тарифна информација кога:

1) се донесени или изменети важечките прописи заради што информацијата не е повеќе во согласност со нив;

2) информацијата повеќе не е во согласност со толкувањата на една од номенклатурите наведени во членот 19 од овој закон, и тоа:

- на национално ниво, заради измени и дополнувања на коментарските забелешки на номенклатурата на Царинската тарифа или заради одлука донесена од надлежен суд и

- на меѓународно ниво, заради мислења за распоредување или измени и дополнувања на коментарските забелешки на номенклатурата на Хармонизиранiot систем на имиња и шифрирани ознаки, кои ги донесува Светската царинска организација основана во 1952 година под името "Совет за царинска соработка" и

3) информацијата е повлечена или изменета под услов имателот на информацијата да биде известен за повлекувањето или изменувањето на информацијата.

За ден на кој задолжителната информација престанува да важи за случаите кои се наведени во точката а) под 1 и 2 на овој став, се смета денот на службеното објавување на наведените мерки и

б) во случај на информација за потекло кога:

1) се донесени или изменети прописите или кога Република Македонија склучила договор и информацијата повеќе не е во согласност со важечките прописи;

2) информацијата не е повеќе во согласност:

- на национално ниво, со коментарските забелешки или мислењата донесени заради толкување на правилата или заради одлука донесена од надлежен суд и

- на меѓународно ниво, со Договорот за правилата за потекло донесен од Светската трговска организација или со коментарските забелешки или мислењата за потекло донесени за толкување на тој Договор и

3) информацијата е повлечена или изменета под услов имателот на информацијата да биде известен за повлекувањето или менувањето на информацијата.

За ден на кој задолжителната информација престанува да важи за случаите кои се наведени во точката б) под 1 и 2 на овој став, се смета денот на службеното објавување на наведените мерки.

(б) Имателот на задолжителната информација која престанува да важи согласно со ставот (5) точка а) под 2 и 3 или точка б) под 2 и 3 на овој член, може и понатаму да ја користи таа информација во период од шест месеца од денот на службеното објавување или известување. Ова право може да се користи само под услов имателот на информацијата да склучил обврзувачки договор за набавка или продажба на предметната стока врз основа на задолжителната информација пред да се донесе мерката со која задолжителната информација престанала да важи.

Во случаите од ставот (5) точка а) под 1 и точка б) под 1 на овој член, со прописите или договорот, може да се пропише период во кој ќе се применува првата реченица од овој став.

(7) Распоредувањето или утврдувањето на потеклото во задолжителна информација може да се примени под условите пропишани во ставот (6) од овој член, само за определување на увозни или извозни давачки.

Дел 5

Други одредби

Член 12

(1) Царинскиот орган за направените услуги во царинската постапка наплатава надоместоци чиј износ не смее да биде повисок од стварните трошоци и не смее да претставува индиректна заштита на домашните производи или оданочување на увозот или извозот за фискални потреби.

(2) Видот и износот на царинските надоместоци од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за финансии.

Член 13

(1) Царинскиот орган може да ги спроведува сите мерки на царински надзор и секаков вид на контрола кои смета дека се неопходни за обезбедување на правилна примена на царинските и други прописи.

(2) Царинскиот надзор и царинската контрола се спроведува селективно врз основа на анализа на ризик, со цел да се идентификува ризикот и да се утврди неговата големина и да се развијат потребните мерки за процена на ризикот врз основа на критериуми развиени на национално ниво.

(3) Во случај на посебни околности како што се избегнување на застој на прометот преку граничните премини или застој на спроведување на царинските постапки во внатрешноста на царинското подрачје министерот за финансии може привремено да одреди поедноставувања при спроведувањето на мерките на царински надзор и контрола.

Член 14

За примена на царинските и други прописи, секое лице непосредно или посредно вклучено во дејностите кои се во врска со трговијата со стока, е должно на барање на царинскиот орган, да ги достави сите потребни документи и информации, независно од тоа на каков носител на податоци се наоѓаат и да даде секаква потребна помош во рокот пропишан со тие прописи.

Член 15

(1) Секое лице коешто врши дејност во Република Македонија кое е должно да води евиденција согласно со закон мора, согласно со потребите за таа дејност, да води евиденција за средствата и обврските и сите работи кои се во врска со таа дејност. Соодветните деловни книги за евиденција, документите и другите носители на податоци треба да се водат на начин кој овозможува во секое време да бидат јасни и видливи неговите права и обврски и информациите релевантни за наплата на увозни давачки.

(2) Евиденцијата од ставот (1) на овој член мора да се чува, архивира, евидентира и подготвува на начин утврден со закон.

(3) Информациите евидентирани на носител на податоци може да се пренесат и зачуваат на друг носител на податоци под услов информациите да се точно и целосно пренесени и да се достапни во текот на целиот рок на задолжително чување.

(4) Лицата кои во согласност со царинските прописи се должни да водат евиденција мора истата да ја водат на начин кој овозможува поврзаност со даночната евиденција и другата евиденција од ставот (1) на овој член.

(5) Како евиденција од ставот (4) на овој член се сметаат и сите царински документи кои се однесуваат на таа евиденција.

(6) Евиденцијата треба да биде организирана и чувана, односно носителите на податоци треба да се чуваат на начин кој овозможува нивна проверка од страна на царинскиот орган. За таа цел, лицата коишто се должни да водат евиденција треба да дадат потребна помош, вклучувајќи и обезбедување на детално образложение за формата, организацијата и функционирањето на сметководствениот систем.

Член 16

Сите информации кои се по природа доверливи или се добиени врз доверлива основа, царинскиот орган е должен да ги чува како службена тајна. Доверливите информации нема да се откриваат од страна на царинскиот орган без согласност на лицето или органот од кое истите се добиени. Доставувањето на доверливи информации е допуштено кога со важечките прописи, за заштита на податоците, царинскиот орган е должен или овластен да ги открие или да ги даде информациите во врска со конкретните правни постапки.

Член 17

(1) Лицето учесник во царинската постапка е должен да ги чува документите од членот 14 на овој закон заради контрола од страна на царинскиот орган, во рок пропишан со важечките прописи, но не пократко од пет календарски години, без оглед на каков носител на податоци истите се наоѓаат. Рокот почнува да се смета:

а) во случаите на стока пуштена во слободен промет освен случаите од точката б) на овој став, или стока декларирани за извоз, од последниот ден на календарската година во која е прифатена царинската декларација за пуштање на стоката во слободен промет или извозната царинска декларација;

б) во случаите на стока пуштена во слободен промет со примена на намалени или увозни давачки нула во зависност од нејзината крајна употреба, од последниот ден на календарската година во која завршува царинскиот надзор;

в) во случаите на стока пуштена во други царински постапки, од последниот ден на календарската година во која таа царинска постапка е завршена и

г) во случаите кога стоката е сместена во слободна зона или слободен склад, од последниот ден на календарската година во која таа е изнесена од слободната зона или слободниот склад.

(2) Кога со проверка од страна на царински орган во поглед на царинскиот долг се утврди дека мора да се направи исправка на определен запис во евиденцијата, рокот за чување на документите предвиден во ставот (1) на овој член се продолжува за период кој е доволен за вршење на исправка и нејзина проверка. Одредбите од овој член не ја исклучуваат примената на одредбите на членот 246 од овој закон.

Член 18

Кога за примена на царинските прописи е утврден рок, тој рок не може да се продолжи, освен ако тоа не е изречно предвидено со царинските прописи.

ПОГЛАВЈЕ 2**ОСНОВИ ЗА УТВРДУВАЊЕ НА УВОЗНИ, ОДНОСНО ИЗВОЗНИ ДАВАЧКИ, КАКО И НА ДРУГИ ПРОПИШАНИ МЕРКИ ЗА ТРГОВИЈА СО СТОКА****ГЛАВА 1****Царинска тарифа и распоредување на стока според Царинска тарифа****Член 19**

(1) Кога настанал царински долг, давачките кои претставуваат долг се утврдуваат врз основа на Царинската тарифа на Република Македонија.

(2) Другите мерки пропишани со прописи со кои се регулираат посебни области кои се однесуваат на трговија со стока, кога тоа е потребно, се применуваат согласно со распоредувањето на стоката според Царинската тарифа.

(3) Царинската тарифа на Република Македонија ги опфаќа:

а) номенклатурата на стока изготвена врз основа на Меѓународната конвенција на хармонизираните систем на имиња и шифрирани ознаки на стоката (Хармонизиран систем) и Комбинираната номенклатура на Европската унија;

б) секоја друга номенклатура која целосно или делумно се заснова на номенклатурата наведена во точката а) на овој став, на која се додаваат какви било расчленувања и која е утврдена со одредбите на прописите кои регулираат посебни области во поглед на примената на тарифните мерки што се однесуваат на трговијата со стока;

в) царинската стапка и износот на давачките кои се применуваат за стоката опфатена со номенклатурата од точката а) на овој став;

г) преференцијалните тарифни мерки содржани во договорите кои Република Македонија ги склучила со одредени земји или група на земји, а со кои се предвидува одобрување на преференцијален тарифен третман;

д) преференцијални тарифни мерки усвоени еднострано од Република Македонија во однос на одредени земји, група на земји или територии;

ѓ) автономни мерки за намалување или укинување на увозните давачки кои се наплаќаат за одредена стока и

е) други тарифни мерки пропишани со други прописи.

(4) Наместо царинската стапка и износот на давачките од ставот 3 точка в) на овој член, на барање на декларантот се применуваат мерките од ставот 3 точки г), на д) и ѓ) на овој член кога предметната стока ги исполнува пропишаните услови.

(5) Кога примената на мерките од ставот (3) точки г), д) и ѓ) на овој член е ограничена на одредена количина на стока за увоз, таа примена престанува:

а) веднаш по достигнувањето на пропишаното ограничување на количината на стока за увоз, во случај на тарифни квоти и

б) во согласност со важечките прописи, во случај на тарифни плафони.

(6) Распоредување на стока е утврдување, согласно со важечките прописи, на тарифни броеви, подброеви и тарифни ознаки од Царинската тарифа на Република Македонија во која наведената стока треба да се распореди.

(7) Владата на Република Македонија по предлог на министерот за економија утврден во согласност со министерот за финансии, а по претходно мислење од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство или друг министер кој раководи со органот на државната управа од соодветната област во зависност од видот на стоката пропишува автономни мерки за намалување или укинување на увозните давачки од ставот (3) точка ѓ) на овој член. Мерките од овој став се пропишуваат за стока која не се произведува во Република Македонија или не се произведува во доволни количини или не одговара на посебните потреби на домашната индустрија. Автономните мерки за намалување или укинување на увозните давачки може да се определат за определен или неопределен временски период, како и за ограничена или неограничена количина на стока.

(8) Владата на Република Македонија по предлог на министерот за економија утврден во согласност со министерот за финансии, а по претходно мислење од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство или друг министер кој раководи со органот на државната управа од соодветната област во зависност од видот на стоката, ги пропишува поблиските услови кои мора да бидат исполнети за стоката да може да биде предмет на автономни мерки за намалување или укинување на увозните давачки, постапката за воведување на автономни мерки, како и начинот на нивно распределување или користење.

Член 20

(1) Повластен тарифен третман за одредена стока заради нејзиниот вид или крајна употреба може да се даде доколку се исполнат поблиските услови пропишани со прописот од членот 257 на овој закон. Кога со овој пропис е пропишано дека е потребно давање на одобрение, се применуваат членовите 99 и 100 од овој закон.

(2) За примена на ставот (1) на овој член поимот “повластен тарифен третман” е намалување или одложување на увозните давачки од членот 4 точка 9) на овој закон, како и во случаи на тарифни квоти.

ГЛАВА 2

Потекло на стока

Дел 1

Непреференцијално потекло на стока

Член 21

Со одредбите на членовите 22, 23, 24 и 25 од овој закон се дефинира непреференцијалното потекло на стока за:

а) примена на Царинската тарифа на Република Македонија со исклучок на мерките од членот 19 став (3) точки г) и д) на овој закон;

б) примена на други мерки различни од тарифни мерки утврдени со прописите со кои се регулираат посебни области поврзани со трговијата со стока и

в) изготвување и давање на уверенија за потекло.

Член 22

(1) Стока со потекло од една земја е онаа стока која е целосно добиена или произведена во таа земја.

(2) Поимот “стока целосно добиена од една земја” опфаќа:

а) минерални производи извадени во таа земја;
б) растителни производи набрани во таа земја;
в) живи животни родени и одгледани во таа земја;
г) производи добиени од живи животни одгледани во таа земја;

д) производи од лов или риболов извршен во таа земја;

ѓ) производи од морски риболов и други производи извадени од морето надвор од територијалните води на таа земја, со пловни објекти регистрирани или заведени во таа земја и кои пловат под знамето на таа земја;

е) стока добиена или произведена на бродови-фабрики од производи наведени во точката ѓ) на овој став, со потекло од таа земја, под услов таквите бродови-фабрики да се регистрирани или заведени во таа земја и да пловат под нејзино знаме;

ж) производи земенни од морското дно или тлото под него надвор од територијалните води, под услов таа земја да има ексклузивни права на искористување на морското дно или тлото под него;

з) отпадоци и остатоци добиени од производни операции и од веќе употребувани предмети, ако тие се собирани во таа земја и ако одговараат само за повторно добивање на суровини и

с) стока произведена во таа земја само од стока наведена во точките од а) до з) на овој став или од неа добиени производи во која било фаза на производство.

(3) За примена на ставот (2) од овој член поимот “земја” ги опфаќа и територијалните морски води на таа земја.

Член 23

Стока чие производство се врши во повеќе од една земја, се смета дека потекнува од земјата каде што била подложена на нејзината последна, суштинска, економски оправдана преработка или обработка во објект опремен за таа намена која доведува до изработка на нов производ или претставува значајна фаза во таа изработка.

Член 24

Секоја преработка или обработка нема под никакви околности да се смета за доволна за така произведената стока да го стекне потеклото на земјата каде што преработката или обработката е извршена, во смисла на членот 23 од овој закон, за која е утврдено или за која утврдените факти ја оправдуваат претпоставката дека нејзина единствена цел била да се избегнат одредбите кои се применуваат во Република Македонија за стока од одредени земји.

Член 25

(1) Со царинските или други прописи на Република Македонија со кои се регулираат посебни области, може да се пропише задолжително поднесување на документ како доказ за потекло на стока.

(2) Покрај поднесувањето на таков документ од ставот (1) на овој член, царинскиот орган може, во случај на основани сомневања, да бара поднесување дополнителен доказ за да се осигури дека наведеното потекло навистина е во согласност со царинските прописи.

Дел 2

Преференцијално потекло на стока

Член 26

(1) Со правилата за преференцијално потекло се пропишуваат условите за стекнување на потекло кои стоката мора да ги исполни за да се остварат поволностите од мерките од членот 19 став (3) точки г) и д) на овој закон.

(2) Правилата од ставот (1) на овој член се утврдуваат:

а) за стока опфатена во договорите од членот 19 став (3) точка г) на овој закон, во тие договори и

б) за стока која ги користи преференцијалните тарифни мерки од членот 19 став (3) точка д) на овој закон, во согласност со прописот од членот 257 на овој закон.

ГЛАВА 3

Вредност на стока за царински потреби

Член 27

Со одредбите од оваа глава се утврдува царинската вредност на стоката за примена на Царинската тарифа и на други мерки кои не се поврзани со Царинската тарифа, а кои се уредени со посебни прописи кои се однесуваат на трговија со стока.

Член 28

(1) Царинската вредност на увезената стока е трансакциската вредност, а тоа е вистински платена цена или цена која треба да се плати за стоката кога е продадена за извоз во царинското подрачје на Република Македонија, прилагодена, таму каде што е тоа потребно, во согласност со членовите 35 и 36 од овој закон под услов:

а) купувачот да нема ограничувања во поглед на располагање или употреба на стоката, освен ограничувањата кои:

- се предвидени со прописите на Република Македонија,

- ја определуваат географската област во која стоката може да се препродава или

- не влијаат значително врз вредноста на стоката;

б) продажбата или цената да не подлежат на некои услови или обврски чија вредност не може да се утврди во поглед на стоката која се вреднува;

в) ниеден дел од приходот од која било идна препродажба, располагање или употреба на стоката од страна на купувачот нема директно или индиректно да припадне на продавачот, освен доколку може да се изврши соодветно прилагодување согласно со членот 35 од овој закон и

г) купувачот и продавачот да не се заемно поврзани, или ако се поврзани, трансакциската вредност да е прифатлива за царинските потреби во согласност со ставот (2) од овој член.

(2) а) При утврдување дали трансакциската вредност е прифатлива за примена на ставот (1) од овој член, самиот факт дека купувачот и продавачот се заемно поврзани не е доволна причина трансакциската вредност да се смета за неприфатлива. Во таков случај треба да се испитаат околностите под кои се врши про-

дажбата и трансакциската вредност се прифаќа под услов поврзаноста да не влијаела на цената. Ако од информациите добиени од декларантот или од други извори царинскиот орган има причини да смета дека поврзаноста влијаела на цената, овие причини треба да му ги соопшти на декларантот и да му даде соодветна можност за негов одговор. На барање на декларантот, таквите причини му се доставуваат во писмена форма;

б) При продажбата меѓу поврзани лица, трансакциската вредност се смета за прифатлива, а стоката се вреднува во согласност со одредбите од ставот (1) на овој член, секогаш кога декларантот ќе докаже дека таквата вредност е приближно еднаква на една од следниве вредности кои настанале во ист или приближно ист временски период:

1) трансакциската вредност при продажби, меѓу купувачи и продавачи кои не се заемно поврзани, на идентична или слична стока за извоз во Република Македонија;

2) царинската вредност на идентична или слична стока, утврдена во согласност со членот 32 од овој закон и

3) царинската вредност на идентична или слична стока, утврдена во согласност со членот 33 од овој закон.

При примена на претходните проверки, треба да се земаат предвид покажаните разлики во комерцијалните нивоа, количините, елементите набројани во членот 35 од овој закон и трошоците кој паѓаат на товар на продавачот при продажбата во која продавачот и купувачот не се поврзани, а кои не се прикажани при продажба во која продавачот и купувачот се поврзани.

в) Критериумите наведени во ставот (2) точка б) од овој член се применуваат по барање на декларантот и тоа само заради споредбени потреби, а не и за замена на вредностите.

(3) а) Вистински платена цена или цена која треба да се плати е вкупното плаќање кое е извршено или кое треба да се изврши од страна на купувачот кон или во корист на продавачот за увезената стока и ги содржи сите плаќања кои се извршени или треба да се извршат како услов за продажба на увезената стока од купувачот кон продавачот или од купувачот кон друго лице за задоволување на обврската на продавачот. Плаќањето не е потребно секогаш да се извршува со пренос на пари. Плаќањето може да се изврши преку акредитив или преносливи инструменти, на директен или индиректен начин и

б) Активности, вклучувајќи и маркетинг активности, кои ги презема купувачот на своја сметка, различни од оние за кои е пропишано прилагодување на вредноста во согласност со членот 35 од овој закон, не се сметаат како индиректно плаќање кон продавачот, иако можеат да се смета дека тие се од корист за продавачот или биле преземени во договор со продавачот. Трошоците за овие активности не се додаваат на цената која е вистински платена или цената која треба да се плати при утврдување на царинската вредност на увезената стока.

Член 29

(1) а) Ако царинската вредност на увезената стока не може да се утврди во согласност со членот 28 од овој закон, како царинска вредност се смета трансакциска вредност на идентична стока, продадена за извоз во Република Македонија и извезена во исто или приближно исто време, како и стоката која се вреднува.

б) Кога се применува овој член, при утврдувањето на царинската вредност, се употребува трансакциска вредност на идентична стока која се продава на исто комерцијално ниво и главно во иста количина, како и стоката која се вреднува. Кога таква продажба не е пронајдена, се употребува трансакциска вредност на идентична стока продадена на различно комерцијално ниво и/или во различна количина, со потребно прила-

годување заради разликите во комерцијалното ниво и/или количината, а под услов таквото прилагодување да може да се изврши врз основа на докази од кои јасно произлегува оправданоста и точноста на прилагодувањето, без оглед на тоа дали со прилагодувањето се зголемува и/или се намалува вредноста.

(2) Кога трошоците наведени во членот 35 став (1) точка д) од овој закон се вклучени во трансакциската вредност, треба да се направи прилагодување заради земање предвид на значителните разлики на тие трошоци меѓу увезената стока и идентичната стока, а кои произлегуваат од различната оддалеченост и видот на транспортот.

(3) Ако при примена на овој член е пронајдена повеќе од една трансакциска вредност на идентична стока, за утврдување на царинската вредност на увезената стока се употребува најниската таква вредност.

Член 30

(1) а) Ако царинската вредност на увезената стока не може да се утврди во согласност со членовите 28 и 29 од овој закон, како царинска вредност се смета трансакциска вредност на слична стока, продадена за извоз во Република Македонија и извезена во исто или приближно исто време, како и стоката која се вреднува.

б) Кога се применува овој член, при утврдувањето на царинската вредност, се употребува трансакциска вредност на слична стока која се продава на исто комерцијално ниво и главно во иста количина, како и стоката која се вреднува. Кога таква продажба не е пронајдена, се употребува трансакциска вредност на слична стока продадена на различно комерцијално ниво и/или во различна количина, со потребно прилагодување заради разликите во комерцијалното ниво и/или количината, а под услов таквото прилагодување да може да се изврши врз основа на докази од кои јасно произлегува оправданоста и точноста на прилагодувањето, без оглед на тоа дали со прилагодувањето се зголемува и/или се намалува вредноста.

(2) Кога трошоците наведени во членот 35 став (1) точка д) од овој закон се вклучени во трансакциската вредност, треба да се направи прилагодување заради земање предвид на значителните разлики на тие трошоци меѓу увезената стока и сличната стока, а кои произлегуваат од различната оддалеченост и видот на транспортот.

(3) Ако при примена на овој член е пронајдена повеќе од една трансакциска вредност на слична стока, за утврдување на царинската вредност на увезената стока се употребува најниската таква вредност.

Член 31

Ако царинската вредност на увезената стока не може да се утврди во согласност со членовите 28, 29 и 30 од овој закон, царинската вредност се утврдува во согласност со членот 32 од овој закон. Ако царинската вредност не може да се утврди во согласност со членот 32 од овој закон, царинската вредност се утврдува во согласност со членот 33 од овој закон, освен во случај кога декларантот бара да се замени редоследот на примената на членовите 32 и 33 од овој закон.

Член 32

(1) а) Ако увезената стока или идентична или слична увезена стока е продадена во Република Македонија во иста состојба како што била увезена, царинската вредност на увезената стока, согласно со одредбите на овој член, треба да се утврди врз основа на единечна цена по која увезената стока или идентична или слична увезена стока, во таква состојба, во најголема вкупна количина, е продадена на лица кои не се поврзани со лицата од кои ја купуваат стоката, во исто или приближно исто време на увоз на стоката што се вреднува, под услов цената да се намали за износот на:

1) вообичаените провизии кои обично се плаќаат или кои се договорени да се плаќаат или вообичаени зголемувања кои се прават заради остварување на профит и општи трошоци (вклучувајќи директни и индиректни трошоци за маркетинг на предметната стока) во врска со продажбата во Република Македонија за увезена стока од иста класа или вид;

2) вообичаените трошоци за транспорт и осигурување и други трошоци во врска со транспортот и осигурувањето настанати во Република Македонија;

3) трошоците наведени во членот 35 став (1) точка д) од овој закон, таму каде што се применуваат и

4) увозните давачки и други давачки кои се плаќаат во Република Македонија при увоз или продажба на стока.

(б) Ако ниту увезената стока ниту идентична или слична увезена стока не е продадена во исто или приближно исто време на увоз на стоката која се вреднува, царинската вредност на стоката која подлежи на одредбите од ставот (1) точка а) на овој член се утврдува врз основа на единечна цена по која увезената стока или идентична или слична увезена стока е продадена во Република Македонија во состојба како што е увезена, во најран датум по увозот на стоката која се вреднува, но пред истекот на 90 дена после таквиот увоз.

(2) Ако во Република Македонија не е продадена увезената стока или идентична или слична увезена стока во состојба како што е увезена, во тој случај, ако увозникот тоа го бара, царинската вредност ќе се утврди врз основа на единечна цена по која увезената стока, после натамошна преработка, е продадена во најголема вкупна количина на лица во Република Македонија кои не се поврзани со лицата од кои ја купуваат стоката, под услов при вреднувањето да се земе предвид вредноста додадена со таквата преработка и намалувањата наведени во ставот (1) точка а) од овој член.

Член 33

(1) Царинската вредност на увезената стока согласно со одредбите на овој член се утврдува врз основа на пресметковната вредност. Пресметковната вредност претставува збир од:

а) вредноста на материјалите и трошоците за производство или други видови на преработки применети во производството на увезената стока;

б) износот на профитот и општите трошоци кои се еднакви на износот кој вообичаено се искажува при продажба на стока од иста класа или вид како што е стоката која се вреднува, а кои се направени од производителите во земјата извозник за извоз во Република Македонија и

в) цената или вредноста на сите други трошоци наведени во членот 35 став (1) точка д) од овој закон.

(2) Не може да се бара ниту пак да се присилува кое било лице кое не е резидент на Република Македонија да овозможи преглед или да дозволи пристап до која било сметка или друг документ заради утврдување на пресметковната вредност. Царинскиот орган може да ги провери податоците кои се дадени од страна на производителот на стоката заради утврдување на царинската вредност согласно со овој член, во некоја друга земја, со претходна согласност од страна на производителот и под услов навремено да бидат известени властите на земјата и тие да не се спротивставуваат на проверката.

Член 34

(1) Ако царинската вредност на увезената стока не може да се утврди врз основа на членовите 28, 29, 30, 31, 32 и 33 од овој закон, таа се утврдува, врз основа на податоци кои се на располагање во Република Македонија, со употреба на оправдани средства кои се во согласност со принципите и со одредбите содржани во:

- Договорот за примена на членот 7 од Општиот договор за царини и трговија од 1994 година,

- членот 7 од Општиот договор за царини и трговија од 1994 година и

- членот 27 заклучно со членот 45 од овој закон.

(2) Согласно со одредбите од овој член, царинската вредност не може да се утврди врз основа на:

а) продажната цена во Република Македонија на стока произведена во Република Македонија;

б) систем кој овозможува, за царински потреби, прифаќање на високата од две алтернативни вредности;

в) цената на стоката на домашен пазар во земјата извозничка;

г) трошоците за производство, освен оние пресметковни вредности кои се утврдуваат за идентична или слична стока во согласност со одредбите на членот 33 од овој закон;

д) цената на стоката за извоз во некоја друга земја, а не во Република Македонија;

ѓ) минимални царински вредности или

е) произволни или измислени вредности.

На барање на увозникот, истиот писмено се известува за царинската вредност која е утврдена согласно со одредбите од овој член и за методите применети при утврдување на оваа вредност.

Член 35

(1) При утврдување на царинска вредност согласно со членот 28 од овој закон, кон вистински платената цена или цената која треба да се плати за увезената стока, се додаваат:

а) во онаа мера во која паѓаат на товар на купувачот, а не се вклучени во вистински платената цена или цената која треба да се плати за стоката:

1) провизии и посреднички провизии, освен куповни провизии;

2) трошоци за амбалажа кои за царински потреби се сметаат како целина со стоката сместена во неа и

3) трошоци за пакување без оглед на тоа дали се работи за работна рака или за материјали;

б) вредноста, соодветно распределена, за следната стока и услуги кои од страна на купувачот се обезбедени на директен или индиректен начин, бесплатно или со намалени трошоци, употребени во производството и продажбата за извоз на увезената стока, во онаа мера во која таквата вредност не била вклучена во вистински платената цена или цената која треба да се плати:

1) материјали, компоненти, делови и слични предмети вградени во увезената стока;

2) алати, матрици, калапи и слични предмети употребени за производство на увезената стока;

3) материјали потрошени во производството на увезената стока и

4) инженеринг, развој, уметничка работа, дизајнирање и планови и цртежи извршени надвор од Република Македонија, а кои се неопходни за производство на увезената стока;

в) тантиемите (надоместоци или процент од приходот кои се плаќаат на носителот на правото од интелектуална сопственост) и трошоци за лиценци во врска со стоката која се вреднува, а кои купувачот мора да ги плати директно или индиректно, како услов за продажба на стоката која се вреднува, во онаа мера во која таквите тантиеми и трошоци за лиценци не се вклучени во вистински платената цена или цената која треба да се плати;

г) вредноста на кој било дел од приходот при која било натамошна препродажба, располагање или користење на увезената стока што директно или индиректно му се плаќа на продавачот и

д) 1) трошоците за транспорт и осигурување на увезената стока до местото на внесување во царинското подрачје на Република Македонија и

2) трошоците за натовар, истовар и манипулација поврзани со транспортот на увезената стока до местото на внесување во царинското подрачје на Република Македонија.

(2) Додатоците на вистински платената цена или цената која треба да се плати се утврдуваат во согласност со овој член, само врз основа на објективни и мерливи податоци.

(3) При утврдување на царинската вредност нема да се додаваат никакви додатоци на цената која е вистински платена или цената која треба да се плати, освен оние кои се предвидени во согласност со овој член.

(4) Во оваа глава под “куповни провизии” се подразбираат трошоци кои увозникот ги платил на својот застапник за услугите за застапување во странство при купување на стоката која се вреднува.

(5) По исклучок на ставот (1) точка в) од овој член:

а) трошоците настанати за правото на репродукција на увезената стока во Република Македонија не се додаваат кон вистински платената цена или цената која треба да се плати за увезената стока при утврдување на царинската вредност и

б) плаќањата извршени од купувачот за право на дистрибуција или препродажба на увезената стока не се додаваат кон вистински платената цена или цената која треба да се плати за увезената стока ако таквите плаќања не се услов за продажба за извоз на стоката во Република Македонија.

Член 36

Под услов, кога посебно се одвоени од вистински платената цена или цената која треба да се плати, во царинската вредност не се вклучуваат:

а) трошоците за транспорт на стоката после нејзиното пристигнување во местото на внесување во царинското подрачје на Република Македонија;

б) трошоците за монтирање, изградба, склопување, одржување или техничка помош настанати после увозот на индустриски постројки, машини или опрема;

в) трошоците за камати кои произлегуваат од финансискиот договор склучен со купувачот и поврзани со купувањето на увезената стока, без оглед дали средствата се обезбедени од продавачот или од друго лице, под услов финансискиот договор да бил склучен во писмена форма и ако тоа се бара, купувачот да може да докаже дека:

- таквата стока е навистина продадена по цената декларирана како вистински платена цена или цена која треба да се плати и

- искажаната каматна стапка не го надминува нивото на вообичаена каматна стапка за такви трансакции и тоа во време кога во земјата е одобрено финансирањето;

г) трошоците за добивање на правото за репродукција на увезената стока во Република Македонија;

д) куповни провизии и

ѓ) увозни давачки или други давачки кои се плаќаат во Република Македонија при увозот или продажба на стоката.

Член 37

Сите намалувања на цената не се вклучуваат во царинската вредност, во согласност со членот 28 од овој закон, ако се договорени пред извршениот увоз и остварени во договорениот рок.

Член 38

Царинската вредност на стоката што се увезува без плаќање на противвредност се утврдува врз основа на одредбите на членовите 29 до 34 од овој закон.

Член 39

(1) По исклучок на одредбите на членовите 27 до 45 од овој закон, при утврдувањето на царинската вредност на увезени носители на податоци кои содржат податоци или програмски инструкции наменети за употреба во машините за автоматска обработка на податоци, се земаат предвид само трошоците или вредноста на носителите на податоци.

Царинската вредност на увезените носители на податоци или инструкции, нема да ги вклучува трошоците или вредноста на податоците или инструкциите, под услов тие трошоци или вредности да се одвоени од трошоците или вредноста на носителите на податоци.

(2) За целите на овој член:

а) изразот “носители на податоци” не се однесува на интегрирани кола, полупроводници и слични компоненти или производи во кои се вградени такви интегрирани кола или компоненти и

б) изразот “податоци или инструкции” не се однесува на звучни, кинематографски или видео записи.

Член 40

(1) Ако се увезува стока, за која е договорена обврска согласно со членот 35 став (1) точки б), в) и г) на овој закон, увозникот е должен тоа да го наведе во царинската декларација.

(2) Увозникот е должен на надлежниот царински орган да ја пријави препродажбата, располагањето или користењето на увезената стока од која произлегува плаќање на определен износ на продавачот во согласност со членот 35 став (1) точка г) од овој закон, најдоцна во рок од 30 дена од денот на плаќањето.

Член 41

(1) Ако во една пратка се наоѓаат повеќе видови на стока која се царини по различни царински стапки, трошоците за купување на стоката искажани во вкупен износ за целата пратка, како и трошоците за транспорт, осигурување и доставување, се пресметуваат сразмерно на вредноста на секој вид стока.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, царинскиот орган може, на барање на декларантот, трошоците од ставот (1) на овој член кои се однесуваат на повеќе видови на стока во една пратка да ги додаде кон вредноста на онаа стока за која увозните давачки се највисоки.

Член 42

(1) Царинскиот орган може во царинската постапка да ги бара од декларантот сите документи и податоци кои се потребни за утврдување на царинската вредност според членовите 28 до 36 на овој закон.

(2) Одредбите од членовите 27 до 45 на овој закон нема да го ограничат и да го доведат во прашање правото на царинскиот орган да ја утврди вистинитоста и исправноста на која било изјава, документ или декларација поднесена заради утврдување на царинската вредност.

(3) Ако фактурата од оправдани причини не е приложена, односно ако царинскиот орган има основани сомневања дека вредноста на стоката што е наведена во фактурата не одговара на одредбите за трансакциска вредност од овој закон, царинската вредност се утврдува врз основа на одредбите од членовите 29 до 34 на овој закон.

(4) На писмено барање, увозникот има право на писмено објаснување од царинскиот орган за начинот на утврдување на царинската вредност на увезената стока.

Член 43

Ако во постапката на утврдување на царинската вредност е потребно да се изврши конверзија на странска во домашна валута, странската валута се пресметува во домашна валута според средниот курс утврден од Народната банка на Република Македонија. Начинот на примена на средниот курс во постапката на утврдување на царинската вредност го пропишува министерот за финансии.

Член 44

Ако во постапката на утврдување на царинската вредност на увезената стока е потребно да се одложи конечното утврдување на царинската вредност, стоката може да се пушти на декларантот, под услов да се поднесе гаранција за обезбедување на плаќањето на царинскиот долг, во согласност со членовите 204, 208, 210, 211, 213, 214 и 215 од овој закон, во износ кој го покрива конечното плаќање на царинскиот долг кој би можел да настане.

Член 45

Одредбите од оваа глава не ја исклучуваат примената на посебните одредби од овој закон или од прописот од членот 257 на овој закон кои се однесуваат на утврдување на вредноста, за царински потреби, на стоката пуштена во слободен промет откако и бил одреден друг вид на царински дозволено постапување или употреба на стока.

ПОГЛАВЈЕ 3**ОДРЕДБИ КОИ СЕ ПРИМЕНУВААТ НА СТОКА ВНЕСЕНА ВО ЦАРИНСКОТО ПОДРАЧЈЕ ДО ОДРЕДУВАЊЕ НА ЦАРИНСКИ ДОЗВОЛЕНО ПОСТАПУВАЊЕ ИЛИ УПОТРЕБА НА СТОКА****ГЛАВА 1****Внесување на стока во царинското подрачје****Член 46**

(1) Странска стока може да се внесе на царинското подрачје преку царински гранични премини во времето кога тие се отворени за промет.

(2) Царинските гранични премини преку кои се врши промет на патници или стока во согласност со царинските или другите прописи и нивната категоризација, ги определува Владата на Република Македонија на предлог на министерот за финансии. За проектирање, граба и реконструкција на објекти на царинските гранични премини е потребна согласност од министерот за финансии по претходно мислење од директорот на Царинската управа.

(3) Прометот на стока која подлежи на фитосанитарна, ветеринарна или друга пропишана контрола, е дозволен само преку граничните премини кои во согласност со прописите од соодветната област се одредени за внесување и изнесување на таква стока.

(4) Во случај на вонредни околности, виша сила, нарушување на јавен ред и мир од поголем обем и загрозување на безбедноста на земјата Владата на Република Македонија може да одреди внесување или изнесување на стока или на одреден вид на стока само преку одредени гранични премини.

Член 47

(1) Стоката која е внесена во царинското подрачје е предмет на царински надзор од моментот на нејзиното внесување. Таквата стока може да биде предмет на контрола од царинскиот орган во согласност со важечките прописи.

(2) Стоката останува под царински надзор се додека е потребно да се одреди нејзиниот царински статус. Во случај на странска стока, не исклучувајќи ја примената на членот 95 став (1) од овој закон, стоката останува под царински надзор додека нејзиниот царински статус не се промени, односно додека не се внесе во слободна зона или слободен склад, повторно извезе или уништи согласно со членот 191 од овој закон.

Член 48

(1) Стоката внесена во царинското подрачје без одложување се пренесува од лицето кое ја внело, по пат и според упатства определени од царински орган до:

а) царинскиот орган на граничниот премин или до друго место определено или одобрено од царински орган или

б) слободна зона, доколку стоката се носи директно по:

- воден или воздушен пат или

- по копнен пат без преминување преку други делови на царинското подрачје кога слободната зона се наоѓа на копнената граница на Република Македонија и друга земја.

(2) За царински орган од ставот (1) точка а) на овој член се смета најблискиот царински орган по поминување на граничната линија, земајќи го предвид најкраткиот вообичаен пат.

(3) Лице кое презема обврска за превезување на стоката по нејзиното внесување во царинското подрачје, меѓу другото и како резултат на претовар, е одговорно за придржување кон обврската пропишана во ставот (1) од овој член.

(4) Одредбите од ставот (1) точка а) на овој член не ја исклучуваат примената на кој било од важечките прописи во поглед на туристичкиот, пограничниот, поштенскиот промет или прометот од незначителна економска важност, под услов со тоа да не е загрозувана можноста за спроведување на царинскиот надзор и царинската контрола.

(5) Одредбите од ставот (1) на овој член не се применуваат на стока којашто се наоѓа на воздухоплови кои поминуваат преку воздушниот простор на Република Македонија, а кои како крајно одредиште немаат предвидено аеродром во Република Македонија.

Член 49

(1) Кога поради непредвидливи околности или виша сила, обврските од членот 48 став (1) на овој закон не можат да се исполнат, лицето кое таа обврска е должно да ја исполни или секое друго лице кое презема дејствија наместо него, без одложување го информира надлежниот царински орган за настанатата ситуација. Кога непредвидливите околности или вишата сила не предизвикуваат потполно губење на стоката царинскиот орган, исто така, ќе биде информиран и за точното место каде што се наоѓа стоката.

(2) Кога поради непредвидливи околности или виша сила, воздухоплов опфатен со членот 48 став (5) од овој закон е принуден привремено да се приземји на царинското подрачје и притоа не може да се исполни обврската од членот 48 став (1) на овој закон, лицето кое го довело воздухопловот во царинското подрачје или друго лице кое презема дејствија наместо него, без одложување го информира царинскиот орган за настанатата ситуација.

(3) Царинскиот орган ги определува мерките кои се преземаат за овозможување на царински надзор на стоката од ставот (1) на овој член, како и за онаа стока која се наоѓа во воздухопловот согласно со ставот (2) на овој член, а кога е тоа потребно и мерката стоката да биде дополнително доставена до царинскиот орган или на друго место определено или одобрено од царинскиот орган.

ГЛАВА 2**Ставање на увид на стока на царински орган****Член 50**

(1) Стока која согласно со членот 48 став (1) точка а) од овој закон пристигнува до царинскиот орган на граничниот премин или на друго место коешто царинскиот орган го определил или одобрил, се става на увид на царинскиот орган од страна на лицето кое ја внело во царинското подрачје или ако е потребно, од страна на лицето кое ја презело одговорноста за превоз на стоката по нејзиното внесување.

(2) Царинскиот орган ги определува местата во кои стоката се става на увид и се спроведуваат царинските формалности.

Член 51

Одредбите од членот 50 на овој закон не ја исклучуваат примената на прописите кои се однесуваат на стока која:

- а) патниците ја носат со себе и
- б) е ставена во царинска постапка, но не е ставена на увид на царинскиот орган.

Член 52

Од моментот на ставање на стоката на увид, а заради одредување на царински дозволеното постапување или употреба на стока, таа може да биде прегледана и да се земат мостри со одобрение на царинскиот орган. Одобрението се дава на барање на лицето овластено да го одреди таквото постапување или употреба на стоката.

ГЛАВА 3

Збирна декларација и истовар на стока ставена на увид на царински орган

Член 53

(1) За стоката ставена на увид на царински орган, освен за стоката од членот 55 на овој закон, се поднесува збирна декларација.

(2) Збирна декларација се поднесува кога стоката се става на увид на царинскиот орган. Царинскиот орган може да одобри поднесување на збирна декларација во рок кој не го надминува првиот работен ден по денот кога стоката е ставена на увид на царинскиот орган.

Член 54

(1) Збирна декларација се поднесува на образец пропишан со прописот од членот 257 на овој закон. Царинскиот орган, како збирна декларација, може да дозволи употреба и на друг комерцијален или службен документ кој ги содржи сите податоци потребни за идентификација на стоката.

(2) Збирна декларација се поднесува од страна на лицето:

- а) кое ја вanelо стоката во царинското подрачје, или кое било лице кое ја презело одговорноста за превезување на стоката по нејзиното внесување и
- б) во чие име преземаат дејствија лицата од точката а) на овој став.

Член 55

Без да се исклучи примената на одредбите од царинските и другите прописи кои се однесуваат на стока која ја увезуваат патници и поштенските пратки, царинскиот орган може да одобри да не се поднесе збирна декларација, под услов тоа да не го загрозува царинскиот надзор на стоката и кога пред истекот на рокот од членот 53 на овој закон се извршени формалностите потребни за одредување на царински дозволено постапување или употреба на стоката.

Член 56

(1) Стоката може да се истовари или претовари од транспортно средство со кое се превезува само со одобрение од царинскиот орган и тоа на места кои се одредени или одобрени од царинскиот орган. Такво одобрение не е потребно во случај на непосредна опасност која наметнува потреба од итен истовар на целата стока или на дел од стоката. За таков случај царинскиот орган мора веднаш да биде информиран.

(2) Заради проверка на стоката и транспортните средства со кои таа се превезува, царинскиот орган може во секое време да бара стоката да се истовари и распакува.

Член 57

Без одобрение на царинскиот орган стоката не смее да се преместува од местото на кое претходно била ставена.

ГЛАВА 4

Обврска за одредување на царински дозволено постапување или употреба на стока ставена на увид на царински орган

Член 58

За странска стока ставена на увид кај царински орган, се одредува царински дозволено постапување или употреба на стока дозволено за таа странска стока.

Член 59

(1) Кога стоката е опфатена со збирна декларација, формалностите потребни за одредување на царински дозволеното постапување или употреба на стоката мора да се извршат во рок од 20 дена од денот на поднесувањето на збирната декларација.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, во зависност од околностите, царинскиот орган може да определи покус рок или да одобри продолжување на рокот од ставот (1) на овој член. Продолжувањето на рокот не смее да биде подолго од стварните потреби кои се оправдани со оглед на околностите.

ГЛАВА 5

Привремено чување на стока

Член 60

Се до моментот на одредување на царински дозволено постапување или употреба на стока, стоката ставена на увид на царински орган, има третман на привремено чувана стока (во натамошниот текст: привремено чувана стока).

Член 61

(1) Привремено чувана стока се чува само на места одобрени од царинскиот орган на начин определен од тој орган.

(2) Царинскиот орган може да бара лицето кое ја поседува стоката да поднесе гаранција за обезбедување на плаќање на царински долг кој може да настане согласно со членот 218 или 219 од овој закон.

Член 62

Привремено чувана стока може да биде предмет само на форми на ракување кои обезбедуваат одржување на стоката во непроменета состојба без да се промени нејзиниот изглед или технички својства. Одредбите од овој член не ја исклучуваат примената на членот 52 од овој закон.

Член 63

(1) Ако формалностите потребни за одредување на царински дозволено постапување или употреба на стока не започнат во рокот предвиден во членот 59 од овој закон, царинскиот орган без одложување ги презема сите мерки, вклучувајќи и продажба, заради регулирање на настанатата состојба.

(2) Царинскиот орган може да одреди, на ризик и трошок на лицето кое ја поседува стоката, таа да се премести на место кое е под царински надзор, се додека состојбата не се регулира.

ГЛАВА 6

Одредби кои се применуваат на странска стока во транзитна постапка

Член 64

Одредбите од членот 48 на овој закон, освен одредбите на ставот (1) точка а) од тој член и членовите од 49 до 63 на овој закон, не се применуваат на стока која при внесување во царинското подрачје веќе е ставена во транзитна постапка.

Член 65

Кога странска стока која се движела во транзитна постапка пристигне до нејзиното крајно одредиште во царинското подрачје и се стави на увид на царинскиот орган во согласност со царинските и други прописи кои го уредуваат транзитот, се применуваат одредбите на членовите 52 до 63 од овој закон.

ГЛАВА 7

Други одредби

Член 66

Во зависност од околностите, царинскиот орган може да наложи стоката ставена на увид да биде уништена. За ова царинскиот орган го известува лицето кое ја поседува стоката. Трошоците за уништување на стоката ги сноси лицето кое ја поседува стоката.

Член 67

Кога царинскиот орган утврдил дека стока е бесправно внесена на царинското подрачје или дека царинскиот надзор е избегнат, тој ги презема сите потребни мерки, вклучувајќи и продажба, заради регулирање на настанатата состојба.

ПОГЛАВЈЕ 4

ЦАРИНСКИ ДОЗВОЛЕНО ПОСТАПУВАЊЕ
ИЛИ УПОТРЕБА НА СТОКА

ГЛАВА 1

Општи одредби

Член 68

(1) Освен ако поинаку не е пропишано со царинските и други прописи, во секое време и под предвидените услови за стоката може да се одреди кое било царински дозволено постапување или употреба на стока без оглед на нејзиниот вид или количина, или земја на потекло, испорака или крајно одредиште.

(2) По исклучок на ставот (1) од овој член, царински дозволено постапување или употреба на стока нема да се одреди ако тоа е во спротивност со забраните и ограничувањата пропишани како посебни мерки од интерес за безбедноста и јавниот морал, зачувување на здравјето и животот на луѓето, животните и растенијата, заштита на животната средина, заштита на природните богатства, заштита на културното наследство со уметнички, историски, археолошки, етнологски или технички вредности, заштита на авторските и другите сродни права и правата на индустриска сопственост, како и други мерки на трговската политика пропишани со закон.

ГЛАВА 2

Царински постапки

Дел 1

Ставање на стока во царинска постапка

Член 69

(1) Сета стока која се става во царинска постапка мора да биде опфатена со царинска декларација за таа царинска постапка.

(2) Домашна стока декларирана за постапка на извоз, извоз за облагородување, транзит или царинско складирање е под царински надзор од моментот на прифаќање на царинската декларација до моментот на изнесување од царинското подрачје или додека стоката не биде уништена или царинската декларација поништена.

Член 70

(1) Владата на Република Македонија на предлог на министерот за финансии може да определи одредени видови на стока, заради нивните специфични својства да можат, во врска со царинските постапки, да бидат предмет на постапување само на определени царински органи.

(2) Директорот на Царинската управа определува кои царински органи вршат пуштање во слободен промет на одредени видови на стока во зависност од видот на стоката.

Член 71

Царинската декларација се поднесува:

- а) во писмена форма;
- б) со употреба на техника за електронска обработка на податоци според прописите и со одобрение на царински орган или
- в) усно или на кој било друг начин со кој лицето кое ја поседува стоката бара ставање на стоката во царинска постапка, ако таквата можност е пропишана со прописот од членот 257 на овој закон.

А. Царинска декларација во писмена форма

1. Редовна постапка

Член 72

(1) Царинска декларација во писмена форма се поднесува на образец пропишан со прописот од членот 257 на овој закон. Царинската декларација во писмена форма мора да биде потпишана и мора да ги содржи сите податоци кои се неопходни за спроведување на царинските прописи со кои е регулирана царинската постапка за која стоката е декларирана.

(2) Кон царинската декларација се приложуваат сите документи потребни за спроведување на прописите со кои е регулирана царинската постапка за која стоката е декларирана.

(3) Министерот за финансии го пропишува начинот на пополнување на царинската декларација и кодексот на шифри кои се употребуваат при пополнување на царинската декларација.

Член 73

Царинска декларација која е во согласност со условите пропишани со членот 72 на овој закон, без одлагање се прифаќа од царинскиот орган доколку стоката за која е поднесена царинската декларација е ставена на увид на царинскиот орган.

Член 74

(1) Согласно со одредбите од членот 5 на овој закон, царинска декларација може да поднесе секое лице кое е во состојба да ја стави на увид предметната стока или да наложи истата да се стави на увид на надлежниот царински орган заедно со целокупната документација која е потребна за примена на прописите со кои се регулира царинската постапка за која стоката е декларирана.

(2) Кога прифаќањето на царинската декларација наметнува одредени обврски на одредено лице, царинската декларација мора да се поднесе исклучиво од тоа лице или за сметка на тоа лице.

(3) Декларантот мора да биде регистриран во Република Македонија освен ако се работи за лица кои:

- а) поднесуваат царинска декларација за транзит или привремен увоз и
- б) декларираат стока повремено, доколку царинскиот орган го смета тоа за оправдано.

Член 75

На барање на декларантот царинскиот орган може да одобри измена на еден или повеќе податоци во царинската декларација и по нејзиното прифаќање. Измената не смее да предизвика царинската декларација да опфати друга стока освен онаа која таа првобитно ја опфаќала. Не се дозволуваат измени кога одобрувањето е побарано откако царинскиот орган:

- а) го известил декларантот дека има намера да врши преглед на стоката или
 б) утврдил дека одредени податоци се неточни или
 в) ја пуштил стоката.

Член 76

(1) По барање на декларантот царинскиот орган ја поништува веќе прифатената царинска декларација доколку декларантот поднесе доказ дека стоката е декларирана по грешка за царинската постапка опфатена со таа царинска декларација или дека заради посебни околности не е повеќе оправдано ставањето на стоката во декларираната царинска постапка. Кога царинскиот орган веќе го известил декларантот дека има намера да врши преглед на стоката, барање за поништување на царинската декларација нема да се прифати сè додека не се изврши прегледот.

(2) Царинската декларација не се поништува по пуштањето на стоката освен во случаите предвидени со прописот од членот 257 на овој закон.

(3) Поништувањето на царинската декларација не ја исклучува примената на казнените одредби од овој закон.

Член 77

Освен ако поинаку не е пропишано со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, денот којшто се користи за примена на сите прописи кои ја регулираат царинската постапка за која стоката е декларирана е денот на прифаќање на царинската декларација од царинскиот орган.

Член 78

Заради проверка на прифатената царинска декларација, царинскиот орган може:

- а) да ги прегледа документите кои претставуваат царинска декларација и документите кои се приложени кон неа. Царинскиот орган може да бара декларантот да поднесе и други документи заради проверка на точноста на одредени податоци содржани во царинската декларација и
 б) да ја прегледа стоката и да земе мостри за анализа или за детален преглед.

Член 79

(1) Превозот на стоката до местото за преглед или земање на мостри и сето ракување неопходно за преглед на стоката или земање на мостри, го врши декларантот или се врши на негова одговорност. Настанатите трошоци се на товар на декларантот.

(2) Декларантот има право да присуствува при прегледот на стоката и земањето на мостри. Кога смета за потребно, царинскиот орган може да бара од декларантот да присуствува или да биде застапуван при прегледот на стоката или земањето на мостри за да даде помош потребна за олеснување на прегледот на стоката или на земањето на мостри.

(3) Доколку земањето на мостри е во согласност со постапката пропишана со прописот од членот 257 на овој закон, царинскиот орган не е должен на декларантот да му плати надоместок за земените мостри.

Член 80

(1) Кога се врши преглед само на дел од стоката опфатена со царинската декларација, резултатите од делумниот преглед се однесуваат на целокупната стока опфатена со таа царинска декларација. Декларантот може да бара да се продолжи со преглед на стоката доколку смета дека резултатите од делумниот преглед не се валидни за другата декларирана стока.

(2) Во смисла на ставот (1) од овој член, кога образецот на царинската декларација опфаќа две или повеќе наименованија, податоците кои се однесуваат на секое наименование се смета дека претставуваат посебна царинска декларација.

Член 81

(1) Резултатите од проверката на царинската декларација се употребуваат за примена на царинските и други прописи со кои се регулира царинската постапка во која е ставена стоката.

(2) Кога царинската декларација не се проверува, одредбите од ставот (1) на овој член се применуваат врз основа на податоците наведени во царинската декларација.

Член 82

(1) Царинскиот орган ги презема мерките потребни за идентификација на стоката кога е потребна идентификација за да се обезбеди исполнување на условите пропишани за царинската постапка за која стоката е декларирана.

(2) Царински обележја ставени на стока или транспортни средства, се отстрануваат или уништуваат само од страна на царинскиот орган или со негово одобрение освен, ако поради непредвидливи околности или виша сила, отстранувањето или уништувањето на обележјата е неопходно за да се обезбеди заштитата на стоката или транспортните средства.

Член 83

(1) Кога се исполнети условите за ставање на стоката во предметната постапка и под услов стоката да не е предмет на мерки на ограничување и забрана, царинскиот орган ја пушта стоката без одложување откако податоците во царинската декларација се проверени или прифатени без проверка. На ист начин се постапува и кога проверката не може да се заврши во разумен рок, под услов повеќе да не е потребно присуство на стоката заради нејзина проверка. Одредбите од овој став не ја исклучуваат примената на членот 84 од овој закон.

(2) Сета стока опфатена со една царинска декларација се пушта во исто време. За примена на овој став, кога царинската декларација содржи две или повеќе наименованија, податоците кои се однесуваат на секое наименование се смета дека претставуваат посебна царинска декларација.

Член 84

(1) Кога со прифаќањето на царинската декларација настанува царински долг, стоката опфатена со царинската декларација нема да се пушти доколку царинскиот долг не се плати или не се поднесе гаранција.

(2) Во постапката на привремен увоз со делумно ослободување од увозни давачки, стоката опфатена со царинската декларација нема да се пушти доколку не се поднесе гаранција согласно со царинските прописи кои ја регулираат оваа постапка.

(3) Кога, согласно со царинските прописите кои ја регулираат царинската постапка за која е декларирана стоката, царинскиот орган бара поднесување на гаранција, стоката нема да се пушти во предметната царинска постапка се додека не се поднесе таква гаранција.

Член 85

Царинскиот орган ги презема сите потребни мерки, вклучувајќи одземање и продажба, кога стоката:

- а) не може да се пушти бидејќи:
 - не било можно да започне или продолжи со преглед на стоката во рок пропишан од царинскиот орган, од причини кои му се припишуваат на декларантот или
 - документите кои мора да бидат поднесени пред стоката да може да се стави во бараната царинска постапка не се поднесени или
 - плаќањето или гаранцијата која требало да се изврши или поднесе, во однос на увозните или извозните давачки, не се извршени или не се поднесени во пропишаниот рок или
 - стоката е предмет на забрани или ограничувања и
 б) не е преземена во рок од 20 дена од денот на нејзиното пуштање.

Член 86

(1) Кога државен орган по спроведена постапка одлучи да врати привремено одземена странска стока, враќањето може да го спроведе само ако царинскиот орган одобрил едно од царински дозволените постапувања или употреба на стока и ако евентуално настанатиот царински долг е платен.

(2) Царинскиот долг кој настанал во случајот од ставот (1) на овој член се наплатува од царинскиот должник.

Член 87

(1) Стоката која е одземена или која е отстапена во корист на државата според одредбите на овој закон, по правило, се продава. По исклучок, Владата на Република Македонија по предлог на министерот за финансии може одземената стока бесплатно да ја отстапи на државните органи и хуманитарни организации, а ако се работи за предмети со историска, археолошка, етнографска, културна, уметничка или научна вредност - на надлежниот орган за заштита на спомениците на културата.

Преработки од тутун и алкохолни пијалаци одземени или отстапени во корист на државата според одредбите на овој закон се уништуваат под царински надзор согласно со царинските прописи.

(2) Стоката која не може да се продава, односно употребува од здравствени, ветеринарни, фитосанитарни, безбедносни или други причини пропишани со закон, се уништува под царински надзор согласно со царинските прописи.

(3) Уништувањето на стоката од ставот (2) на овој член е на трошок на сопственикот или декларантот на стоката. Доколку тие се непознати или недостапни, уништувањето е на трошок на царинскиот орган.

(4) Начинот на продажба и постапување со стоката од ставот (1) на овој член, како и за распределба на средствата стекнати од продажбата ги пропишува Владата на Република Македонија.

2. Поедноставени постапки**Член 88**

(1) Со цел да се поедностават формалностите и постапките колку што е можно повеќе, а истовремено да се обезбеди правилно водење на постапките, царинскиот орган, на начин предвиден со прописот од членот 257 на овој закон, одобрува:

а) царинската декларација од членот 72 на овој закон да не содржи некои од податоците наведени во членот 72 став (1) од овој закон или да не се приложат некои од документите кон царинската декларација од членот 72 став (2) на овој закон;

б) поднесување на комерцијален или административен документ, заедно со барање за ставање на стоката во предметната царинска постапка, наместо царинската декларација наведена во членот 72 од овој закон и

в) ставање на стоката во предметната царинска постапка со запишување во евиденцијата на имателот на одобрение. Во тој случај царинскиот орган може да не бара од декларантот да ја стави стоката на увид.

Царинската декларација со поедноставување, комерцијалниот или административниот документ или записот во евиденцијата мора да ги содржат најмалку податоците потребни за идентификација на стоката. Кога стоката се запишува во евиденција на имателот на одобрението, мора да се наведе и датумот на запишувањето.

(2) Декларантот е должен да поднесе дополнителна декларација која може да биде од општа, периодична или рекапитулативна природа, освен во случаите кои се определуваат со прописот од членот 257 на овој закон.

(3) Дополнителната декларација и царинските декларации со поедноставувањата од ставот (1) точки а), б) и в) на овој член, се смета дека претставуваат единствен и неделив документ кој произведува дејствие на

денот на прифаќањето на царинските декларации со поедноставувања. Во случаите наведени во ставот (1) точка в) на овој член, записот во евиденција има иста правна сила како и прифаќањето на царинската декларација од членот 72 на овој закон.

(4) Посебни поедноставени постапки за транзитната постапка се пропишуваат со прописот од членот 257 на овој закон.

(5) Барање за добивање на одобрение за поедноставена постапка од ставот (1) точки б) и в) на овој член се поднесува кај царинскиот орган кој е месно надлежен според седиштето или според местото на кое се води целосната евиденција на подносителот на барањето.

Б. Други декларации**Член 89**

(1) Кога царинската декларација е поднесена со употреба на техника за електронска обработка на податоците, во смисла на членот 71 точка б) од овој закон, или усно или на кој било друг начин, во смисла на членот 71 точка в) од овој закон, соодветно се применуваат одредбите од членовите 72 до 88 на овој закон.

(2) Кога во патничкиот промет се поднесува усна царинска декларација, за пресметка на увозните и другите давачки се употребува посебен образец за пресметка на давачките. Формата и содржината на образецот се пропишани со прописот од членот 257 на овој закон.

В. Дополнителна проверка на декларациите**Член 90**

(1) Царинскиот орган може, по службена должност или на барање на декларантот, да ја измени царинската декларација по пуштањето на стоката во роковите од членовите 243 и 250 на овој закон.

(2) По пуштањето на стоката, а со цел да се увери во точноста на податоците од царинската декларација, царинскиот орган може да изврши контрола на сметководствената и комерцијалната документација и податоците кои се однесуваат на увозните или извозните дејствија во врска со таа стока или на дополнителни комерцијални дејствија во кои таа стока е вклучена. Таквите контроли можат да се извршат во просториите на декларантот, во просториите на секое друго лице кое е вклучено директно или индиректно во деловниот однос или во просториите на друго лице кое ја поседува наведената документација и податоци за деловни цели. Царинскиот орган, исто така, може да ја прегледа стоката кога таа е достапна.

(3) Кога дополнителната проверка на царинската декларација укажува дека прописите за примена на соодветната царинска постапка биле применети врз основа на неточни или непотполни информации, царинскиот орган ги презема потребните мерки за регулирање на настанатата состојба во согласност со царинските и другите прописи, имајќи ги предвид новите информации кои му стојат на располагање.

Дел 2**Пуштање на стока во слободен промет****Член 91**

Со пуштање во слободен промет странската стока добива статус на домашна стока.

За да се пушти стоката во слободен промет, треба да се применат мерките на трговска политика, да се завршат другите формалности пропишани за увоз на стока и за плаќање на сите давачки пропишани со царински и други прописи.

Член 92

(1) По исклучок од членот 77 на овој закон, под услов увозната давачка да е намалена по денот на прифаќањето на царинската декларација, но пред пуштањето на стоката во слободен промет, декларантот може да поднесе барање за примена на поповолната увозна давачка.

(2) Одредбите од ставот (1) на овој член не се применуваат, кога пуштањето на стоката во слободен промет не било можно од причини коишто му се припишуваат единствено на декларантот.

Член 93

Кога пратката се состои од стока која се распоредува во различни тарифни ознаки, а за подготовка на царинската декларација која се поднесува е потребна дополнителна работа и трошоци кои не би биле во сооднос со увозните давачки, царинскиот орган може на барање на декларантот да одобри увозните давачки за целата пратка да се наплатат на основа на распоредување на стоката во тарифната ознака на онаа стока чија увозна давачка е највисока.

Член 94

(1) По исклучок од членот 19 став (1) на овој закон за стоката се применува единствена увозна давачка во висина од 15% од царинската вредност на стоката:

1) што едно физичко лице по пошта му ја доставува на друго физичко лице или

2) што патникот ја носи со себе или ја дал на превоз, само под услов таквата стока да не е од комерцијална природа и под услов вредноста на поединечната пратка или стока што патникот ја носи со себе да не ја надминува вредноста пропишана во прописот од членот 257 на овој закон.

(2) Одредбите од ставот (1) на овој член не се применуваат за стока за која во Царинската тарифа е пропишана увозна давачка нула и за стока која, согласно со овој закон, е ослободена од плаќање на царина.

(3) По исклучок на ставот (1) од овој член патникот или примамот на пратката може да побара стоката да се царини со увозната давачка пропишана во Царинската тарифа.

(4) Се смета дека стоката не е од комерцијална природа, ако:

1) се работи за пратка на стока од едно физичко лице на друго физичко лице, а таквата пратка:

- не е наменета за препродажба или вршење на друга доходовна дејност,

- содржи само стока, исклучиво за лична употреба на примамот или на членовите на неговото семејство кои живеат со примамот за заедничко домаќинство, а според природата и количината не е за комерцијални цели и

- е испратена бесплатно и

2) се работи за стока којашто патникот ја носи со себе или ја дал на превоз и:

- не е наменета за препродажба или вршење на друга доходовна дејност и

- е наменета исклучиво за лична употреба на патникот и членовите на неговото домаќинство кои со него живеат во заедничко домаќинство, или за подароци, доколку нејзината природа и количина не е за комерцијални цели.

(5) Видовите на стока за која не може да се применува единствена увозна давачка се определуваат со прописот од членот 257 на овој закон.

Член 95

(1) Кога стоката е пуштена во слободен промет со намалени или увозни давачки нула во зависност од крајната употреба, таа останува под царински надзор. Царинскиот надзор престанува кога условите пропишани за доделување на намалени или увозни давачки нула престануваат да важат, кога стоката е извезена или уништена или кога е одобрена употреба на стоката за цели различни од оние пропишани за примена на намалени или увозни давачки нула, под услов да се платени настанатите увозни давачки за таа стока.

(2) Одредбите од членовите 102 и 104 на овој закон соодветно се применуваат за стоката наведена во ставот (1) од овој член.

Член 96

Стока пуштена во слободен промет го губи статусот на домашна стока кога:

а) царинската декларација за пуштање на стоката во слободен промет е поништена по пуштањето или

б) увозните давачки кои се плаќаат за таа стока се вратени или плаќањето е простено:

- во рамките на постапката на увоз за облагородување, во системот на враќање на увозни давачки или

- за стока со недостатоци или стока која не е во согласност со условите од договорот, според одредбите од членот 252 на овој закон или

- во случаите наведени во членот 253 од овој закон, кога враќањето или простувањето е условено со извоз или повторен извоз на стоката или со ставање на стоката во соодветно царински дозволено постапување или употреба на стока.

Дел 3

Одложувачки постапки и царински постапки со економски ефект

Заеднички одредби

Член 97

(1) Во членовите 98 до 104 на овој закон кога:

а) е употребен поимот “постапка” се подразбира дека во случај на странска стока, тој се однесува на следниве одложувачки постапки:

- транзит,
- царинско складирање,
- увоз за облагородување според системот на одложено плаќање,

- преработка под царинска контрола и

- привремен увоз и

б) е употребен поимот “царинска постапка со економски ефект” тој се однесува на:

- царинско складирање,
- увоз за облагородување,
- преработка под царинска контрола,
- привремен увоз и

- извоз за облагородување.

(2) “Увозна стока” значи стока која е ставена во одложувачка постапка и стока за која, во постапката на увоз за облагородување според системот на враќање на увозни давачки, се извршени формалностите за пуштање на стоката во слободен промет и формалностите пропишани во членот 139 од овој закон.

(3) “Стока во непроменета состојба” значи увозна стока која во постапката на увоз за облагородување или во постапката за преработка под царинска контрола не била предмет на каква било форма на преработка.

Член 98

За употреба на која било царинска постапка со економски ефект е потребно одобрение од царинскиот орган.

Член 99

Одобренијата од членовите 98 и 112 став (1) на овој закон се даваат само:

- на лица кои ги нудат сите потребни гаранции за правилно спроведување на дејствијата во постапката и

- кога царинскиот орган може да врши надзор и следење на постапката без потреба од воведување на административни активности непропорционални со економската корист од одобрената постапка.

Член 100

(1) Одобрението мора да ги содржи сите услови под кои се применува предметната постапка.

(2) Импателот на одобрението е должен да го извести царинскиот орган за сите околности кои настануваат по давањето на таквото одобрение, а кои можат да влијаат на продолжување на неговата важност или на неговата содржина.

Член 101

Во случаите од членот 4 точка 6 алинеја 1 втората реченица на овој закон сите производи или стока добиени од стока ставена во одложувачка постапка се сметаат за ставени во истата постапка.

Член 102

(1) Царинскиот орган може да го услови ставањето на стоката во одложувачка постапка со поднесување на гаранција за обезбедување на плаќање на царинскиот долг кој би можел да настане во врска со стоката.

(2) За одредени одложувачки постапки можат да се пропишат посебни одредби кои се однесуваат на гаранцијата за обезбедување на плаќањето, согласно со прописот од членот 257 на овој закон.

Член 103

(1) Одложувачката постапка со економски ефект завршува кога царинскиот орган одобрил ново царински дозволено постапување или употреба на стока за:

- стоката која била декларирана во постапка со економски ефект или
- добиените производи или
- меѓупроизводите добиени во некоја фаза на постапката со економски ефект.

(2) Царинскиот орган ги презема сите потребни мерки за регулирање на состојбата со стоката за кои постапката не е завршена во согласност со пропишаните услови.

Член 104

Правата и обврските на носителот на царинската постапка со економски ефект може, на начин одреден од царинскиот орган, да се пренесат и на други лица кои ги исполнуваат сите пропишани услови, за да имаат корист од предметната постапка.

Б. Транзитна постапка**1. Општи одредби****Член 105**

(1) Со транзитна постапка царинскиот орган одобрува движење од едно до друго место во рамките на царинското подрачје на:

- а) странска стока која со ставањето во оваа постапка не подлежи на плаќање на увозни давачки и други давачки или на мерки на трговската политика и
- б) домашна стока за која е спроведена извозна постапка, во случаите и под условите определени со прописот од членот 257 на овој закон.

(2) Движењето од ставот (1) на овој член се врши:

а) согласно со транзитната постапка пропишана со овој закон или

б) согласно со постапката со ТИР карнет пропишана со ТИР Конвенција под услов таквото движење да:

1) започнало или да завршува надвор од царинското подрачје или

2) се однесува на пратки на стока кои мораат да се истоварат во царинското подрачје, а кои се пренесуваат заедно со стока која е наменета за истовар во друга земја или

3) се врши меѓу две точки во царинското подрачје преку територија на друга земја;

в) согласно со постапката со АТА карнет, кога тој се користи како транзитен документ или

г) согласно со постапката со образецот 302 кој произлегува од Договорот меѓу страните во Северноатлантскиот договор за статусот на нивните сили, потпишан во Лондон на 19 јуни 1951 година или

д) по пошта (вклучувајќи и поштенски пратки).

(3) Примената на транзитната постапка не ги исклучува одредбите кои се применуваат за движење на стока која е ставена во царинска постапка со економски ефект, од царинските прописи.

Член 106

(1) Транзитната постапка завршува и обврските на носителот на постапката се исполнуваат со ставање на увид на стоката и потребните документи кај одредишниот царински орган во согласност со предметната постапка.

(2) Царинскиот орган ја раздолжува постапката кога е во можност да утврди, врз основа на споредба на податоците достапни на појдовниот царински орган и оние достапни на одредишниот царински орган, дека постапката е правилно завршена.

2. Посебни одредби за транзитната постапка**Член 107**

(1) Главен обврзник е должен да поднесе гаранција за обезбедување на плаќање на царински долг или други давачки кои можат да настанат во врска со стоката.

(2) Гаранцијата може да биде:

а) поединечена гаранција која ја покрива поединечната транзитна операција или

б) општа гаранција која покрива повеќе транзитни операции кога царинскиот орган му одобрил на главниот обврзник користење на таква гаранција.

(3) Одобрението наведено во ставот (2) точка б) од овој член се дава само на лицата кои:

а) се регистрирани во Република Македонија;

б) редовно користат транзитни постапки или кои им се познати на царинскиот орган како субјекти кои имаат можност да ги исполнат своите обврски во поглед на овие постапки и

в) немаат извршено тешки или повеќекратни прекршувања на царинските или даночните прописи.

(4) На лицето кое на царинскиот орган му докажало дека ги исполнува повисоките стандарди на доверливост, царинскиот орган може да му одобри употреба на општа гаранција со намален износ или изземање од обврска за поднесување на општа гаранција. Дополнителните критериуми за ова одобрение вклучуваат:

а) правилна употреба на транзитните постапки во текот на одреден период;

б) соработка со царинскиот орган и

в) во однос на изземање од обврската за поднесување на општа гаранција, добра финансиска состојба која е доволна за исполнување на обврските на наведените лица.

Со прописот од членот 257 на овој закон се определуваат поблиски услови и начинот на издавање на одобренијата кои се даваат согласно со овој став.

(5) Изземањето од обврската за поднесување на општа гаранција согласно со ставот (4) од овој член не се применува за транзитни операции коишто вклучуваат стока за која се смета, според прописот од членот 257 на овој закон дека постои поголем ризик.

Член 108

Поднесувањето на гаранција за обезбедување на плаќање на царинскиот долг не е потребно за:

а) превоз по воздушен пат;

б) пренос по цевовод или електрични водови;

в) превоз по железница и

г) во други случаи определени во прописот од членот 257 на овој закон.

Член 109

(1) Носителот на транзитната постапка е главен обврзник. Тој е одговорен за:

а) ставање на стоката на увид во непроменета состојба кај одредишниот царинскиот орган во пропишаниот рок со почитување на мерките определени од страна на царинскиот орган за обезбедување на нејзина идентификација и

б) почитување на одредбите за транзитната постапка.

(2) Покрај одговорностите на главниот обврзник кои произлегуваат од ставот (1) на овој член, превозникот и примачот кои прифаќаат стока знаејќи дека таа се наоѓа во транзитна постапка, исто така, се одговорни за ставање на стоката на увид во непроменета состојба кај одредишниот царински орган во пропишаниот рок со почитување на мерките определени од страна на царинскиот орган за обезбедување на нејзината идентификација.

В. Царински складови

Член 110

(1) Со постапката за царинско складирање царинскиот орган одобрува чување во царински склад на:

а) странска стока која со ставањето во оваа постапка не подлежи на плаќање на увозни давачки или на мерки на трговската политика и

б) домашна стока за која со посебен пропис е пропишано дека нејзиното ставање во царински склад предизвикува примена на мерки кои вообичаено се применуваат за извоз на таква стока.

(2) Царински склад е секое место одобрено од царински орган и под надзор на царински орган, каде што стоката може да се чува според условите пропишани со царинските прописи и одобрението.

(3) Случаите во кои стоката од ставот (1) на овој член може да се стави во постапка на царинско складирање без сместување во определено место на одобрен царински склад се определуваат согласно со прописот од членот 257 на овој закон.

Член 111

(1) Царински склад може да биде јавен склад или приватен склад.

(2) "Јавен склад" е царински склад кој секое лице може да го користи за складирање на стока.

(3) "Приватен склад" е царински склад наменет за складирање на стока од страна на држателот на царинскиот склад.

(4) Држателот на царински склад е лицето на кое му е одобрено работење со царинскиот склад.

(5) Корисникот на царински склад е лицето кое е обврзано со царинска декларација да ја стави стоката во постапка на царинско складирање или лицето на кое се пренесени правата и обврските од тоа лице.

Член 112

(1) За работење на царински склад треба да се даде одобрение од царинскиот орган, освен кога царинскиот орган самиот работи со царинскиот склад.

(2) Секое лице кое сака да работи со царински склад, треба да поднесе писмено барање во кое се содржани потребните податоци за добивање на одобрение, а посебно податоците кои ја докажуваат економската потреба за постоење на царински склад. Во одобрението се наведуваат условите за работење на царинскиот склад од царинските прописи.

3) Одобрението се дава само на правни лица регистрирани во Република Македонија.

Член 113

Држателот на царински склад е одговорен :

а) да обезбеди стоката да не се отстрани од под царински надзор додека се наоѓа во царинскиот склад;

б) за исполнување на обврските кои произлегуваат од чувањето на стоката во постапката на царинско складирање и

в) за исполнување на посебните услови наведени во одобрението за работење со царински склад.

Член 114

(1) По исклучок од членот 113 на овој закон, кога одобрението се однесува на јавен склад, со него може да се одреди одговорноста наведена во членот 113 точки а) и/или б) од овој закон да се пренесе исклучиво на корисникот на царинскиот склад.

(2) Корисникот на царинскиот склад во секое време е одговорен за исполнување на обврските кои произлегуваат од ставањето на стоката во постапка на царинско складирање.

Член 115

Правата и обврските на држателот на царински склад можат, со согласност на царинскиот орган, да се пренесат на друго лице.

Член 116

Царинскиот орган може да бара од држателот на царинскиот склад да го гарантира исполнувањето на одговорностите и обврските наведени во членот 113 од овој закон. Одредбите од овој член не ја исклучуваат примената на членот 102 од овој закон.

Член 117

Држателот на царинскиот склад е должен да води евиденција за стоката ставена во постапка на царинско складирање, на начин одобрен од царинскиот орган, освен кога со јавен склад работи царински орган.

Согласно со членот 99 од овој закон, царинскиот орган може да го ослободи држателот на царински склад од обврската за водење на евиденција, кога одговорноста од членот 113 точки а) и/или б) на овој закон исклучиво е на корисникот на царинскиот склад, а стоката е сместена во царинскиот склад врз основа на царинска декларација во писмена форма во рамките на редовната постапка или административен документ во согласност со членот 88 став (1) точка б) од овој закон.

Член 118

(1) Кога има економска потреба и кога со тоа царинскиот надзор не е загрозен, царинскиот орган може да одобри:

а) домашна стока која не е наведена во членот 110 став (1) точка б) од овој закон да се чува во простории на царински склад;

б) странска стока да се преработува во простории на царински склад во постапка на увоз за облагородување, согласно со условите определени за таа постапка. Формалностите за постапката на увоз за облагородување од кои може да отстапи во царинскиот склад се определуваат согласно со прописот од членот 257 на овој закон и

в) странска стока да се преработува во простории на царински склад во постапка на преработка под царинска контрола согласно со условите определени за таа постапка. Формалностите за постапката на преработка под царинска контрола од кои може да се отстапи во царинскиот склад се определуваат согласно со прописот од членот 257 на овој закон.

(2) Во случаите наведени во ставот (1) на овој член, стоката не е предмет на постапка на царинско складирање.

(3) Царинскиот орган може да бара стоката од ставот (1) на овој член да се внесе во евиденција за стока пропишана со членот 117 од овој закон.

Член 119

Стоката ставена во постапка на царинско складирање се запишува во евиденцијата од членот 117 на овој закон, веднаш по нејзиното внесување во царинскиот склад.

Член 120

(1) Не постои временско ограничување за задржување на стоката во постапка на царинско складирање.

(2) Во исклучителни случаи во зависност од видот на стоката и условите за чување, царинскиот орган може да определи рок во кој корисникот на царинскиот склад мора да одреди друго царински дозволено постапување или употреба на стоката.

Член 121

(1) Увозната стока може да е предмет на вообичаените форми на ракување за нејзино зачувување, подобрување на изгледот или пазарниот квалитет или за нејзина подготовка за дистрибуција или препродажба.

(2) Формите на ракување од ставот (1) на овој член мора однапред да ги одобри царинскиот орган кој го одредува начинот под кој тие можат да се вршат.

(3) Со прописот од членот 257 на овој закон се утврдува листа на форми на ракување.

Член 122

(1) Во зависност од околностите, стока сместена во постапка на царинско складирање може привремено да се изнесе од царинскиот склад. Таквото изнесување мора однапред да го одобри царинскиот орган кој го одредува начинот под кој тоа може да се врши.

(2) Додека се наоѓа надвор од царинскиот склад, стоката може да бидат предмет на формите на ракување од членот 121 на овој закон.

Член 123

Царинскиот орган може да одобри стока која е ставена во постапка на царинско складирање да биде преместена од еден царински склад во друг.

Член 124

(1) Кога настанал царински долг за увозната стока и царинската вредност на таа стока се утврдува врз основа на вистински платена цена или цена која треба да се плати, а во која се вклучени и трошоците за складирање, како и нејзино зачувување за време на складирањето, таквите трошоци не мора да се вклучат во царинската вредност доколку тие се прикажани одвоено од цената која е вистински платена или треба да се плати за таа стока.

(2) Кога увозната стока била предмет на вообичаените форми на ракување согласно со членот 121 од овој закон, при утврдувањето на увозните давачки, на барање на декларантот, видот на стоката, царинската вредност и количината кои се земаат предвид се истите оние кои би се зеле предвид за стоката во моментот наведен во членот 230 на овој закон, како стоката да не била предмет на такво ракување.

(3) Кога увозната стока се пушта во слободен промет, во согласност со членот 88 став (1) точка в) од овој закон, видот на стоката, царинската вредност и количината, кои се земаат предвид за примена на членот 230 од овој закон, се оние кои биле земени предвид за стоката во моментот кога таа била ставена во постапка на царинско складирање.

(4) Одредбите од ставот (3) на овој член се применуваат доколку елементите за утврдување на увозни давачки за таа стока биле утврдени или прифатени во моментот кога стоката била ставена во постапка на царинско складирање, освен ако декларантот не побара утврдување на овие елементи во моментот кога настанува царинскиот долг.

(5) Примената на ставот (3) од овој член не ја исклучува примената на дополнителната проверка во смисла на членот 90 од овој закон.

Член 125

Домашната стока од членот 110 став (1) точка б) на овој закон мора да биде извезена или за неа да биде одредено друго постапување или употреба.

Член 126

(1) Воздухопловите коишто се упатуваат во крајна дестинација во странство, можат под царински надзор да се снабдат со следната стока без плаќање на увозни давачки:

- прехранбени производи или други потребни производи кои се соодветни на бројот на патници, на екипажот и на должината на летот и

- производи кои се потребни за работа и одржување на воздухопловот во количини кои се соодветни за работење или одржување на воздухопловот во текот на летот.

(2) Стоката од ставот (1) алинеја 1 на овој член може да се продава на патниците во воздухопловот.

(3) Со воздухопловите кои влегуваат во царинското подрачје може да се внесува стока од ставот (1) на овој член без плаќање на увозни давачки, доколку таа остане во воздухопловот. Ако таква стока се растовари, таа мора да биде ставена на увид на царинскиот орган и за неа да се одреди царински дозволено постапување или употреба на стока.

(4) Снабдувањето со стока од овој член се врши од посебен склад за кој се применуваат одредбите од царинските прописи за царинските склади.

Член 127

(1) Слободните царински продавници се објекти лоцирани на меѓународни аеродроми после царинските контролни точки кои нудат продажба на стока за која не се плаќаат увозни давачки, на патници кои ја напуштаат територијата на Република Македонија.

(2) Снабдувањето со стока на слободните царински продавници се врши од посебен склад за кој се применуваат одредбите од царинските прописи за царинските склади.

(3) Одобрението за отворање на слободна царинска продавница се дава под следниве посебни услови :

- предвидената слободна царинска продавница да се наоѓа на меѓународен аеродром на локација која овозможува соодветен царински надзор и оневозможува пристап на неовластени лица во слободната царинска продавница,

- држателот на слободната царинска продавница да ги води сите потребни гаранции за правилно спроведување на условите под кои ќе работи слободната царинска продавница и

- држателот на слободната царинска продавница да ја води пропишаната евиденција за стоката која се чува и продава во слободната царинска продавница на начин кој на царинскиот орган му овозможува вршење на царински надзор и контрола.

(4) Царинскиот орган, во кое било време, има пристап во слободните царински продавници за проверка на стоката и документите.

(5) Држателот на слободната царинска продавница мора да ги плати увозните давачки за стоката која ја продал спротивно на ставот (1) од овој член, или за стоката за која не може да докаже дека била навистина продадена во согласност со прописите кои важат за продавање на стока во слободните царински продавници.

(6) Поблиски прописи за примена на овој член донесува Владата на Република Македонија.

Г. Увоз за облагородување**1. Општи одредби****Член 128**

(1) Со постапката на увоз за облагородување царинскиот орган одобрува следната стока да се употреби на царинското подрачје за една или повеќе операции на облагородување:

а) странска стока која со ставањето во оваа постапка не подлежи на плаќање на увозни давачки или на мерки на трговската политика, а е наменета за повторен извоз од царинското подрачје во облик на добиени производи и

б) стока пуштена во слободен промет за која се платени увозните давачки, а за која може да се одобри враќање или простување на платените увозни давачки, ако истата е извезена од царинското подрачје во облик на добиени производи.

Одредбите од овој став не ја исклучуваат примената на членот 129 од овој закон.

(2) Следниве изрази го имаат следново значење:

а) “систем на одложено плаќање” е повластена постапка на увоз за облагородување пропишана во ставот (1) точка а) на овој член;

б) “систем на враќање на увозни давачки” е повластена постапка на увоз за облагородување пропишана во ставот (1) точка б) на овој член;

в) “операции на облагородување” се:

- обработка на стока, вклучувајќи нејзина монтажа или составување или нејзино вградување во друга стока,
- преработка на стока,

- доработка на стока,

- поправка на стока, вклучувајќи нејзино враќање во првобитна состојба и оспособување или

- користење на одредени видови на стока, определени со прописот од членот 257 на овој закон, кои не се во составот на добиените производи, но кои го овозможуваат или го олеснуваат производството на тие производи, дури и ако таа стока целосно или делумно се истроши во тој производен процес;

г) “добиени производи” се сите производи кои се резултат на операциите на облагородување;

д) “истоветна стока” е домашна стока која се употребува наместо увозната стока за производство на добиени производи и

ѓ) “норматив” е количина или процент на добиени производи добиени од преработка на одредено количество на увозна стока.

Член 129

(1) Кога се исполнети условите од ставот (2) на овој член, царинскиот орган одобрува:

а) добиените производи да се добијат од истоветна стока и

б) добиените производи кои се добиени од истоветна стока да се извезат од Република Македонија пред увозот на увозната стока.

(2) Истоветната стока мора да е со ист квалитет и со исти карактеристики како и увозната стока. Во посебни случаи утврдени со прописот од членот 257 на овој закон, царинскиот орган може да одобри истоветната стока да биде со повисок степен на производство од увозната стока.

(3) Кога се применува ставот (1) на овој член, увозната стока за царински цели се смета како истоветна, а истоветната стока како увозна.

(4) Со прописот од членот 257 на овој закон може да се определат мерки кои имаат за цел забрана, наметнување на определени услови или олеснување на примена на ставот (1) од овој член.

(5) Кога се применува ставот (1) точка б) на овој член, а добиените производи би биле предмет на извозни давачки, ако тие не биле извезени или повторно извезени во постапката на увоз за облагородување, имателот на одобрение мора да поднесе гаранција за обезбедување на плаќање на извозните давачки доколку увозната стока не се увезе во пропишаниот рок.

2. Давање на одобрение

Член 130

Царинскиот орган дава одобрение на барање на лицето кое ги извршува операциите на облагородување или на лицето кое го организира нивното извршување.

Член 131

Одобрението од членот 130 на овој закон се дава само:

а) на лица регистрирани во Република Македонија. Одобрение може да се даде и на лица кои не се регистрирани во Република Македонија за увоз на стока од некомерцијална природа;

б) кога, освен во случај на членот 128 став (2) точка в) алинеја 5 од овој закон, увозната стока може да се препознае во добиените производи или ако во случај на членот 129 од овој закон, може да се провери исполнувањето на условите за употреба на истоветна стока и

(в) ако постапка на увоз за облагородување може да го помогне создавањето на најповолните услови за извоз или повторен извоз на добиените производи под услов да не се загрози суштинските интереси на домашните производители (економски услови). Со прописот од членот 257 на овој закон се определуваат случаите во кои се смета дека економските услови се исполнети.

3. Водење на постапката

Член 132

(1) Царинскиот орган го определува рокот во кој добиените производи мора да бидат извезени или повторно извезени или во кој мора да се одреди друго царински дозволено постапување или употреба на стока. При определување на рокот се зема предвид времето потребно за изведување на операциите на облагородување и испорачување на добиените производи.

(2) Рокот од ставот (1) на овој член започнува да тече од денот кога странската стока е ставена во постапка на увоз за облагородување. Царинскиот орган може да одобри продолжување на рокот врз основа на образложено и навремено поднесено писмено барање на имателот на одобрението. Заради поедноставување, царинскиот орган може да одлучи рокот кој почнува во одреден ден од календарскиот месец или квартал, да истече во последниот ден на следен календарски месец или квартал.

(3) Кога се применува членот 129 став (1) точка б) од овој закон, царинскиот орган го определува рокот во кој странската стока мора да се декларира за постапката на увоз за облагородување. Овој рок почнува да тече од денот на прифаќање на извозната царинска декларација, која се однесува на добиените производи, произведени од соодветната истоветна стока.

(4) Со прописот од членот 257 на овој закон за одредени операции за облагородување или за одредена увозна стока може да се пропишат различни рокови.

Член 133

Царинскиот орган го одредува нормативот на операцијата за облагородување или, каде е тоа потребно, методот за утврдување на нормативот. Нормативот се утврдува врз основа на стварните околности под кои операцијата за облагородување се спроведува или треба да се спроведе.

Член 134

Со прописот од членот 257 на овој закон се определуваат случаите во кои, и поблиските услови под кои, стоката во непроменета состојба или добиените производи се сметаат за пуштени во слободен промет.

Член 135

(1) Кога настанал царински долг, износот на таквиот долг се утврдува врз основа на елементите за утврдување на увозните давачки кои важат за увозната стока во моментот на прифаќање на царинската декларација за ставање на стоката во постапка на увоз за облагородување.

(2) Ако во моментот наведен во ставот (1) на овој член, увозната стока ги исполнила условите за добивање на преференцијален тарифен третман во рамките на тарифните квоти или плафони, увозната стока може да добие каков било преференцијален тарифен третман кој постои за идентична стока во моментот на прифаќање на царинската декларација за пуштање во слободен промет.

Член 136

По исклучок од членот 135 на овој закон добиени-те производи:

а) се предмет на увозни давачки соодветни за тие производи кога добиените производи се пуштаат во слободен промет и се наоѓаат на списокот определен со прописот од членот 257 на овој закон, доколку тие се пропорционални на извезениот дел на добиените производи коишто не се вклучени во тој список. Имателот на одобрението може да бара увозните давачки за овие производи да се утврдат на начинот пропишан со членот 135 од овој закон;

б) се предмет на увозни давачки пресметани во согласност со царинските и други прописи кои се применуваат за предметната царинска постапка или за слободните зони или слободните складови, кога се ставени во одложувачка постапка или се внесени во слободна зона или слободен склад.

Меѓутоа,

- странката може да бара давачките за овие производи да се утврдат согласно со членот 135 од овој закон и

- во случаите кога за добиените производи е одредено царински дозволено постапување или употреба на стока, кое е погоре наведено, освен преработка под царинска контрола, износот на увозните давачки кои се наплатуваат треба да биде најмалку еднаков со износот пресметан во согласност со членот 135 од овој закон;

в) може да станат предмет на прописите со кои се регулира утврдувањето на увозните давачки пропишани за постапката за преработка под царинска контрола кога увозната стока можела да биде ставена во таа постапка;

г) добиваат повластен тарифен третман врз основа на посебната употреба за која тие се наменети, кога може да се користи таков повластен третман во случај на идентична увезена стока и

д) се увезуваат без плаќање на увозни давачки кога може да се користи такво ослободување за идентична стока увезена во согласност со членовите 195, 196 и 198 од овој закон.

4. Операции на облагородување надвор од царинското подрачје

Член 137

(1) Некои или сите добиени производи или стока во непроменета состојба, може привремено да се извезе за понатамошно облагородување надвор од царинското подрачје доколку тоа го одобри царинскиот орган, во согласност со услови пропишани со одредбите на царинските прописи кои се однесуваат на извоз за облагородување.

(2) Кога настанал царински долг за повторно увезените производи, се наплаќаат:

а) увозни давачки за добиените производи или за стоката во непроменета состојба од ставот (1) на овој член, кои не биле понатамошно облагородени, пресметани согласно со членовите 135 и 136 од овој закон и

б) увозни давачки за производите кои се повторно увезени по облагородување надвор од царинското подрачје, чиј износ се пресметува во согласност со одредбите кои се однесуваат на постапката за извоз за облагородување, под истите услови кои би се примениле доколку производите извезени во рамките на таа постапка биле пуштени во слободен промет пред да се изврши таквиот извоз.

5. Посебни одредби кои се однесуваат на системот на враќање на увозни давачки

Член 138

Системот на враќање на увозни давачки може да се употреби за сета стока во рамките на постапката на увоз за облагородување. Системот за враќање на увозни давачки не е применлив кога во моментот на прифаќање на царинската декларација за пуштање на стоката во слободен промет:

- увозната стока е предмет на количински увозни ограничувања и

- на увозната стока се применува тарифна мерка во рамки на квота.

Член 139

(1) Во царинската декларација за пуштање на стока во слободен промет мора да се назначи дека се применува системот на враќање на увозни давачки и таа треба да содржи податоци од одобрението од членот 130 на овој закон.

(2) На барање на царинскиот орган, одобрението од ставот (1) на овој член се приложува кон царинската декларација за пуштање на стоката во слободен промет.

Член 140

Во системот на враќање на увозни давачки не се применуваат одредбите на членот 129 ставови (1) точка б), (3) и (5), членот 132 став (3), членовите 134 и 135 и членот 136 став (1) точка в) од овој закон.

Член 141

Привремениот извоз на добиени производи извршен во согласност со членот 137 став (1) од овој закон не се смета како извоз во смисла на членот 142 од овој закон, освен ако таквите производи повторно не се увезат во Република Македонија во пропишаниот рок.

Член 142

(1) Имателот на одобрение може да бара увозните давачки да бидат вратени или простени, кога тој може да му докаже на царинскиот орган дека увозната стока пуштена во слободен промет во системот на враќање на увозни давачки во облик на добиени производи или стока во непроменета состојба е:

- извезена или

- ставена со цел дополнително повторно да се извезе во транзитна постапка, постапка на царинско складирање, постапка на привремен увоз или постапка на увоз за облагородување (систем на одложено плаќање) или во слободна зона или слободен склад, доколку сите услови за примена на постапката, исто така, се исполнети.

(2) Стоката од ставот (1) алинеја 2 на овој член се смета за странска стока.

(3) Рокот во кој мора да се поднесе барање за враќање на увозните давачки се определува со прописот од членот 257 на овој закон.

(4) Кога добиените производи или стоката во непроменета состојба ставени во царинска постапка или внесени во слободна зона или слободен склад во согласност со ставот (1) на овој член се пуштат во слободен промет, износот на вратените или простените увозни давачки се смета дека го претставува износот на царинскиот долг. Одредбите на овој став не ја исклучуваат примената на членот 136 точка б) од овој закон.

(5) За утврдување на износот на увозните давачки кои треба да се вратат или простат, соодветно се применуваат одредбите од членот 136 точка а) на овој закон.

Д. Преработка под царинска контрола

Член 143

Со постапката на преработка под царинска контрола се овозможува употреба на странска стока во царинското подрачје, во операции со кои се менува нејзиниот вид или состојба, без да подлежи на плаќање на увозни давачки или мерки на трговската политика и се овозможува пуштање во слободен промет на производи коишто се резултат на такви операции со увозни давачки кои одговараат за тие производи. Таквите производи се нарекуваат преработени производи.

Член 144

Случаите во кои, и поблиските услови под кои, може да се употребува постапката за преработка под царинска контрола се утврдуваат со прописот од членот 257 на овој закон.

Член 145

Одобрение за преработка под царинска контрола се дава на барање на лицето кое ја извршува преработката или на лицето кое го организира нејзиното извршување.

Член 146

Одобрението од членот 145 на овој закон се дава само:

- а) на лица регистрирани во Република Македонија;
- б) кога увозната стока може да се препознае во преработените производи;

в) кога стоката не може по преработката економично да се врати во нејзиниот првобитен вид или состојба која ја имала пред да се стави во постапката;

г) кога употребата на постапката не може да доведе до злоупотреба на прописите за потекло на стока и количинските ограничувања кои се применуваат за увезената стока и

д) кога се исполнети условите потребни за постапката да може да го помогне создавањето или одржувањето на одредена преработувачка дејност во Република Македонија, без да се загрозат суштинските интереси на домашните производители на слична стока (економски услови). Случаите во кои економските услови се сметаат за исполнети се утврдуваат со прописот од членот 257 на овој закон.

Член 147

За постапката на преработка под царинска контрола соодветно се применуваат одредбите на членовите 132 ставови (1), (2) и (4) и 133 од овој закон.

Член 148

Кога настанал царински долг за стока во непроменета состојба или за производи чија преработка не го достигнала степенот предвиден во одобрението, износот на тој долг се утврдува врз основа на елементите за утврдување на увозни давачки кои важат за увозната стока во моментот на прифаќање на царинската декларација за ставање на стоката во постапка на преработка под царинска контрола.

Член 149

(1) Кога во моментот на ставање на увозната стока во постапка за преработка под царинска контрола се исполнети условите за примена на преференцијален тарифен третман за таа стока, а таков преференцијален тарифен третман може да се примени и за производи идентични на преработените производи пуштени во слободен промет, увозните давачки за преработените производи се пресметуваат во висина на увозните давачки кои се применуваат во рамките на преференцијалниот тарифен третман.

(2) Ако преференцијалниот тарифен третман од ставот (1) на овој член за увозната стока е предмет на тарифни квоти или тарифни плафони, примената на увозни давачки од ставот (1) на овој член за преработените производи, исто така, е предмет на условот наведениот преференцијален тарифен третман да може да се примени за увозната стока во моментот на прифаќање на царинската декларација за пуштање во слободен промет. Во овој случај количината на увозна стока стварно употребена во производството на преработените производи пуштени во слободен промет се намалува од тарифните квоти или плафони кои важат во моментот на прифаќање на царинската декларација за пуштање во слободен промет, а намалувањето на количините се врши од тарифните квоти или плафони кои важат за увозната стока, а не за преработените производи.

Г. Привремен увоз**Член 150**

Со постапката на привремен увоз се овозможува употреба на странска стока во царинското подрачје, со целосно или делумно ослободување од плаќање на увозни давачки и без примена на мерки на трговска политика, ако истата е наменета за повторен извоз во непроменета состојба, освен вообичаеното намалување на вредноста заради нејзината употреба.

Член 151

Одобрение за привремен увоз се дава на барање на лице кое ја употребува стоката или ја организира нејзината употреба.

Член 152

Царинскиот орган го одбива барањето за давање на одобрение за постапка на привремен увоз кога не е можно да се обезбеди идентификација на увозната стока. Царинскиот орган може да даде одобрение за постапката на привремен увоз и без да се обезбеди идентификација на стоката кога, поради видот на стоката или дејствијата кои ќе се вршат, отсуството на мерки за идентификација не доведува до можност за каква било злоупотреба на постапката.

Член 153

(1) Царинскиот орган го определува рокот во кој увозната стока мора да биде повторно извезена или за неа да биде одредено ново царински дозволено постапување или употреба на стока. Тој рок мора да е доволен долг за да се исполни целта на привремениот увоз.

(2) Стоката може да остане во постапка на привремен увоз најдолго 24 месеца. Царинскиот орган, во зависност од случаите, може да одреди и покус рок. Одредбите од овој став не ја исклучуваат примената на посебните рокови пропишани во согласност со членот 154 од овој закон.

(3) Во зависност од исклучителни околности, царинскиот орган може, врз основа на образложено и оправдано барање на странката, да ги продолжи роковите наведени во ставовите (1) и (2) на овој член заради исполнување на целта на привремениот увоз.

Член 154

Целосно ослободување од плаќање на увозни давачки во постапката на привремен увоз, во согласност со посебните услови и роковите определени со прописот од членот 257 на овој закон се одобрува за:

- 1) транспортни средства;
- 2) лични предмети и стока за спортски цели увезени од патници;
- 3) материјали за помош при непогоди;
- 4) медицинска, хируршка и лабораториска опрема;
- 5) животни;
- 6) стока за употреба во погранични зони;
- 7) медиуми - носачи на звук, слика или податоци;
- 8) рекламен материјал;
- 9) професионална опрема;
- 10) педагошки материјал и научна опрема;
- 11) амбалажа;
- 12) калапи, матрици, нацрти, скици, модели, инструменти за мерење, проверка и тестирање и други слични предмети;
- 13) специјален алат и инструменти;
- 14) стока за вршење на тестирање или која е предмет на тестирање;
- 15) мостри на стока;
- 16) заменувачки производи;
- 17) стока за изложби, саеми, средби и слични настани или за продажба;
- 18) резервни делови, прибор и опрема и
- 19) друга стока која повремено се увезува или увезува во ситуации во кои нема економски ефект.

Член 155

(1) Употребата на постапката за привремен увоз со делумно ослободување од плаќање на увозни давачки се одобрува за стока која не е опфатена со одредбите од членот 154 на овој закон или која е опфатена со тие одредби, но не ги исполнува сите услови пропишани за одобрување на привремен увоз со целосно ослободување.

(2) Списокот на стока за која не може да се одобри постапка за привремен увоз со делумно ослободување од плаќање на увозни давачки и условите под кои постапката може да се употребува се определува во согласност со прописот од членот 257 на овој закон.

Член 156

(1) Износот на увозните давачки кој се плаќа за стока ставена во постапка на привремен увоз со делумно ослободување од плаќање на увозни давачки е 3% од износот на давачките кои би се наплатиле доколку истата стока би била пуштена во слободен промет на денот кога таа е ставена во постапка на привремен увоз, за секој месец или дел од месецот во кој стоката е ставена во постапка на привремен увоз со делумно ослободување.

(2) Износот на увозните давачки кои се наплаќаат не смее да го надмине износот кој би се наплатил ако предметната стока би била пуштена во слободен промет на денот кога е ставена во постапка на привремен увоз, со тоа што во овој износ не влегуваат камати кои би можеле да се применат.

(3) Преносот на правата и обврските кои произлегуваат од постапката за привремен увоз согласно со членот 104 од овој закон, не значи дека истото ослободување, целосно или делумно, мора да се применува на секој период на употреба на постапката кој се зема предвид.

(4) Кога преносот од ставот (3) на овој член е извршен со делумно ослободување за двете лица на кои им е одобрена употреба на постапката во текот на ист месец, првиот имател на одобрение е одговорен за плаќање на износот на увозните давачки за цел месец.

Член 157

(1) Кога настанал царинскиот долг за увозна стока, износот на тој долг се утврдува врз основа на елементите за утврдување на увозните давачки кои важат за стоката во моментот на прифаќање на царинската декларација за нејзино ставање во постапка на привремен увоз. Кога тоа е предвидено со одредбите пропишани во согласност со членот 154 од овој закон, износот на долгот се утврдува врз основа на елементите за утврдување на увозните давачки кои важат за предметната стока во моментот наведен во членот 230 од овој закон.

(2) Кога царинскиот долг, за стока која е ставена во постапка за привремен увоз со делумно ослободување од плаќање на увозни давачки, настанал од други причини, а не поради ставањето на стоката во наведена постапка, износот на тој долг е еднаков на разликата меѓу износот на давачките пресметани во согласност со ставот (1) на овој член и износот на оние давачки кои се плаќаат во согласност со членот 156 од овој закон.

Е. Извоз за облагородување**1. Општо****Член 158**

(1) Со постапката на извоз за облагородување, царинскиот орган одобрува домашна стока привремено да се извезе од царинското подрачје за да се подложи на операции на облагородување, а производитите добиени од таквите операции да бидат пуштени во слободен промет со целосно или делумно ослободување од плаќање на увозните давачки.

(2) На привремениот извоз на домашна стока се применуваат извозни давачки, мерки на трговска политика и други формалности предвидени за извоз и изнесување на домашна стока од царинското подрачје.

(3) Следниве изрази го имаат следново значење:

а) “стока за привремен извоз” е стока која е ставена во постапка на извоз за облагородување;

б) “операции на облагородување” се операциите од членот 128 став (2) точка в) алинеи 1, 2, 3 и 4 на овој закон;

в) “добиеени производи” се сите производи кои се резултат на операциите на облагородување и

г) “норматив” е количина или процент на добиени производи од преработка на одредено количество на стока за привремен извоз.

Член 159

(1) Постапката на извоз за облагородување не е дозволена за домашна стока:

- чиј извоз дава право на враќање или простување на увозните давачки и

- која пред извозот била пуштена во слободен промет со целосно ослободување од плаќање на увозните давачки заради нејзината крајна употреба сè додека важат условите под кои е одобрено тоа ослободување.

(2) Со прописот од членот 257 на овој закон се определуваат исклучоци од случаите наведени во ставот (1) алинеја 2 од овој член.

2. Давање на одобрение**Член 160**

Одобрение за примена на постапката на извоз за облагородување се дава на барање на лицето кое го организира извршувањето на операциите на облагородување.

Член 161

Одобрение од членот 160 на овој закон се дава само:

а) на лица регистрирани во Република Македонија;

б) кога се смета дека е можно да се утврди дека добиените производи се резултат на облагородување на стоката за привремен извоз.

Случаите во кои и начинот на кој се отстапува од примена на точката б) од овој член се определуваат со прописот од членот 257 на овој закон и

в) кога одобрението за постапката на извоз за облагородување не може сериозно да им наштети на основните интереси на производителите во Република Македонија (економски услови).

3. Водење на постапката**Член 162**

(1) Царинскиот орган го определува рокот во кој добиените производи мора повторно да се увезат во царинското подрачје. Тој може да го продолжи рокот врз основа на образложено и навремено поднесено писмено барање на имателот на одобрението.

(2) Царинскиот орган го одредува или нормативот на операцијата за облагородување или, каде што е тоа потребно, методот за утврдување на нормативот.

Член 163

(1) Целосното или делумното ослободување од плаќање на увозни давачки од членот 164 став (1) на овој закон, се одобрува само кога добиените производи се декларираат за пуштање во слободен промет во име или за сметка на:

а) имателот на одобрението или

б) кое било друго лице регистрирано во Република Македонија, доколку тоа лице има добиено согласност од имателот на одобрението и да се исполнети условите од членот 164 став (2) потстав 3 на овој закон.

(2) Целосното или делумното ослободување од плаќање на увозните давачки од членот 164 на овој закон не се одобрува кога не е исполнет еден од условите или обврските за постапката на извоз за облагородување, освен ако се утврди дека неисполнувањето нема значително влијание за правилно водење на постапката.

Член 164

(1) Целосното или делумното ослободување од плаќање на увозните давачки од членот 158 на овој закон се врши така што од износот на увозните давачки кои се пресметуваат за добиените производи кои се пуштаат во слободен промет се одзема износот на увозните давачки кои би се пресметале на истиот ден за стоката за привремен извоз ако таа би била увезена на царинското подрачје од земјата во која била подложена на операција на облагородување или последната операција на облагородување.

(2) Износот кој се одзема согласно со ставот (1) на овој член се пресметува врз основа на количината и видот на предметната стока на денот на прифаќањето на царинската декларација со која стоката се става во постапка на извоз за облагородување и врз основа на другите елементи за утврдување на увозните давачки кои важат за таа стока на денот на прифаќањето на царинската декларација за пуштање на добиените производи во слободен промет.

Вредноста на стоката за привремен извоз е онаа која е земена при утврдување на царинската вредност на добиените производи во согласност со членот 35 став (1) точка б) под 1 од овој закон или, ако вредноста не може да се утврди на овој начин, таа ќе се определи како разлика меѓу царинската вредност на добиените производи и производните трошоци за облагородување утврдени на прифатлив начин.

Давачките наведени во прописот од членот 257 на овој закон не се земаат предвид за пресметка на износот кој се одзема.

Кога, пред да биде ставена во постапка на извоз за облагородување, стоката за привремен извоз била пуштена во слободен промет со намалени увозни давачки заради нејзината крајна употреба и сè додека важат условите за одобрување на намалени увозни давачки, износот кој треба да се одземе е износот на увозните давачки кои се стварно наплатени кога стоката била пуштена во слободен промет.

(3) Кога стоката за привремен извоз би можела при пуштањето во слободен промет да ги исполни условите за примена на намалени или увозни давачки нула заради нејзината крајна употреба, тие увозни давачки се земаат предвид под услов стоката да била предмет на операции кои се во согласност со таква употреба извршени во земјата во која била подложена на операција на облагородување или последната операција на облагородување.

(4) Кога добиените производи ги исполнуваат условите за преференцијална тарифна мерка, во смисла на членот 19 став (3) точка г) или д) од овој закон, и таа мерка е предвидена и за стока со исти тарифни ознаки како и стоката за привремен извоз, увозните давачки кои се земаат предвид при утврдување на износот кој се одзема согласно со ставот (1) на овој член, е онаа увозна давачка која би се применила ако стоката за привремен извоз ги исполнува условите под кои таа преференцијална тарифна мерка може да се примени.

Член 165

Кога целта на операцијата на облагородување е поправка на стоката за привремен извоз, таа се пушта во слободен промет со целосно ослободување од плаќање на увозните давачки, кога е утврдено дека таа стока била навистина бесплатно поправена поради договорни или со закон пропишани гаранциски обврски или поради производна грешка утврдена по пуштање на стоката во слободен промет.

Член 166

(1) Кога целта на операцијата на облагородување е поправка на стоката за привремен извоз и таквата поправка се плаќа, делумното ослободување од плаќање на увозни давачки од членот 158 на овој закон се одобрува со утврдување на износот на увозните давачки кои се применуваат врз основа на елементите за утврдување на увозните давачки за добиените производи на денот на прифаќањето на царинската декларација за пуштање во слободен промет на тие производи и со земање предвид на износ еднаков на трошоците за поправка како царинска вредност, под услов тие трошоци да претставуваат единствен надомест кој имателот на одобрувањето го плаќа и на нив да не влијае каква било поврзаност меѓу имателот на одобрувањето и лицето кое ја извршило поправката.

(2) По исклучок на членот 164 од овој закон, со прописот од членот 257 на овој закон се утврдуваат случаите и поблиските услови под кои стоката може да се пушти во слободен промет по операцијата на извоз заради облагородување при што трошоците на операцијата на облагородување се земаат како основа за проценување на износот на кој се применува Царинската тарифа.

4. Постапка на извоз за облагородување со употреба на стандарден систем на замена

Член 167

(1) Под условите пропишани со овој член и членовите 168 до 172 од овој закон коишто се применуваат покрај одредбите од членовите 158 до 166 на овој закон, стандардниот систем на замена дозволува увозен производ (во натамошниот текст: заменувачки производ) да замени добиен производ.

(2) Царинскиот орган одобрува употреба на стандардниот систем на замена кога производната операција се однесува на поправка на домашна стока.

(3) Одредбите кои се применуваат за добиените производи, исто така, се применуваат и на заменувачките производи. Одредбите од овој став не ја исклучуваат примената на членот 172 од овој закон.

(4) Царинскиот орган може, на начин кој тој го одредува, да одобри увоз на заменувачки производи пред извозот на стоката за привремен извоз (претходен увоз). Во случај на претходен увоз на заменувачки производи, се поднесува гаранција за покривање на износот на увозните давачки.

Член 168

(1) Заменувачките производи имаат иста тарифна ознака, ист комерцијален квалитет и исти технички карактеристики како и стоката за привремен извоз доколку таа била поправена.

(2) Кога стоката за привремен извоз е употребувана пред извозот, заменувачките производи мора, исто така, да бидат употребувани и не смеат да бидат нови производи. Царинскиот орган може да дозволи исклучоци од ова правило ако заменувачките производи се испорачани бесплатно, било поради договорни или со закон пропишани гаранциски обврски или поради производна грешка.

Член 169

Стандарден систем на замена се одобрува само кога е можно да се провери дека се исполнети условите пропишани во членот 168 од овој закон.

Член 170

(1) Во случај на претходен увоз, извозната стока мора привремено да се извезе во рок од два месеца од денот кога царинскиот орган ја прифатил царинската декларација за пуштање на заменувачките производи во слободен промет.

(2) Кога тоа го налагаат посебни околности, царинскиот орган може на барање на странката, да го продолжи рокот од ставот (1) на овој член.

Член 171

Во случај на претходен увоз и кога се применува членот 164 од овој закон, износот кој се одзема се утврдува врз основа на елементите за утврдување на увозните давачки кои важат за стоката за привремен извоз на денот на прифаќањето на царинската декларација за ставање на стоката во постапката.

Член 172

Членот 161 точка б) од овој закон не се применува за стандардниот систем на замена.

5. Други одредби

Член 173

Нетарифни мерки на трговската политика се применуваат во постапките на извоз за облагородување.

Дел 4

Извоз

Член 174

(1) Со постапката на извоз, царинскиот орган одобрува домашна стока да се изнесе од царинското подрачје. Извозот вклучува примена на формалности за извоз и изнесување, мерки на трговската политика, и ако е пропишано, плаќање на извозни давачки.

(2) Со исклучок на стоката која е ставена во постапка на извоз за облагородување сета домашна стока наменета за извоз се става во извозна постапка.

(3) Случаите и поблиските услови под кои за стоката која се изнесува од царинското подрачје не се поднесува извозна царинска декларација се утврдуваат со прописот од членот 257 на овој закон.

(4) Извозната царинска декларација мора да се поднесе кај царинскиот орган кој е надлежен за надзор на местото каде што извозникот е регистриран или на местото каде што се враќа пакување или натовар на стоката за извоз. Отстапувања од примената на овој став се утврдуваат со прописот од членот 257 на овој закон.

Член 175

Пуштање на стоката за извоз се одобрува под услов предметната стока да се изнесе од царинското подрачје во иста состојба во која се наоѓала во моментот на прифаќање на извозната царинска декларација.

ГЛАВА 3

Други видови на царински дозволено постапување или употреба на стока

Дел 1

Слободни зони и слободни склади

А. Општо

Член 176

Слободни зони и слободни склади се делови од царинското подрачје, или објекти во царинското подрачје, одвоени од другиот дел од царинското подрачје во кои:

а) за примена на увозните давачки и увозните мерки на трговска политика, странската стока се смета дека не се наоѓа на царинското подрачје, под услов да не е пуштена во слободен промет или да не е ставена во друга царинска постапка или да не е употребена или потрошена во слободна зона или слободен склад под услови поинакви од оние предвидени со царинските прописи и

б) домашна стока, која со ставање во слободна зона или слободен склад, ги исполнува условите за примена на мерки поврзани со извоз на стока, доколку тоа е во согласност со посебни прописи.

Член 177

(1) Владата на Република Македонија согласно со закон може да одлучи делови од царинското подрачје да бидат слободни зони или да даде согласност за основање на слободни склади.

(2) Владата на Република Македонија согласно со закон го определува подрачјето кое го опфаќа секоја слободна зона, како и ги одобрува објектите кои се определени за слободен склад.

(3) Слободните зони, со исклучок на оние од членот 179 на овој закон, мора да бидат заградени. Царинскиот орган ги определува влезните и излезните места на секоја слободна зона или слободен склад.

(4) За изградба на објект во слободна зона потребно е претходно одобрение од страна на царинскиот орган.

Член 178

(1) Подрачјето на слободните зони, влезните и излезните места на слободните зони и слободните склади, со исклучок на слободните зони од членот 179 на овој закон, се предмет на царински надзор од страна на царинскиот орган.

(2) Лицата и транспортните средства кои влегуваат или излегуваат од слободната зона или слободниот склад можат да бидат предмет на царинска проверка.

(3) Пристап во слободната зона или слободен склад може да се забрани за лица кои не ги задоволуваат сите гаранции потребни за постапување во согласност со одредбите од овој закон и други важечки прописи.

(4) Царинскиот орган може да проверува стока која се внесува, изнесува или останува во слободна зона или во слободен склад. За овозможување на вршење на такви проверки, копија од транспортниот документ кој ја придружува стоката при внесување или изнесување, се предава на располагање на царинскиот орган или се чува од страна на лице кое тој орган го определил за таа цел. Кога има потреба од вакви проверки, стоката треба да биде достапна на царинскиот орган.

Член 179

(1) Царинскиот орган може да одреди слободни зони во кои се извршуваат царински проверки и формалности и за кои се применуваат одредби кои се однесуваат на царинскиот долг согласно со условите за постапката на царинско складирање. Членовите 181, 186 и 189 од овој закон не се применуваат за вака одредените слободни зони.

(2) Повикувањата на слободни зони во членовите 47, 48 и 220 од овој закон не се применуваат на слободните зони од ставот (1) на овој член.

Б. Внесување на стока во слободна зона или слободен склад

Член 180

Во слободна зона или слободен склад може да се внесе домашна и странска стока. Царинскиот орган може да бара стоката која претставува опасност или која може да расипе друга стока, или за која поради други причини се потребни посебни услови да се смести во простории специјално опремени за нејзин прием.

Член 181

(1) Стоката која без да се внесе на другото царинско подрачје директно се внесува во слободна зона или слободен склад не мора да се стави на увид на царинскиот орган, ниту пак за неа да се поднесе царинска декларација. Одредбите од овој став не ја исклучуваат примената на членот 178 став (4) од овој закон.

(2) Стока се става на увид на царинскиот орган и за неа се спроведуваат пропишаните царински формалности само кога:

а) таа е ставена во царинска постапка која завршува во моментот на внесување на стоката во слободна зона или слободен склад. Кога со предметната царинска постапка е одобрено иземање од обврската за ставање на стоката на увид, ставањето на увид не е потребно;

б) таа со внесувањето во слободна зона или слободен склад е предмет на одлука за враќање или простување на увозни давачки и

в) ги исполнува условите за примена на мерките од членот 176 точка б) на овој закон.

(3) Царинскиот орган може да бара да биде извештен за стоката која е предмет на извозни давачки или на други извозни прописи.

(4) На барање на странката, царинскиот орган го потврдува домашниот или странскиот статус на стоката ставена во слободна зона или слободен склад.

В. Работење во слободни зони или слободни складови

Член 182

(1) Не постои временско ограничување за задржување на стоката во слободни зони или слободни складови.

(2) Со прописот од членот 257 на овој закон се определуваат посебни временски ограничувања за одреден вид стока од членот 176 точка б) на овој закон.

Член 183

(1) Во слободна зона и слободен склад може да се врши стопанска или услужна дејност според условите пропишани со овој и друг закон. За вршењето на тие дејности царинскиот орган мора однапред да биде извештен.

(2) Царинскиот орган може да воведи одредени забрани или ограничувања на дејностите од ставот (1) на овој член, имајќи го предвид видот на предметната стока или потребните услови за спроведување на царински надзор.

(3) Царинскиот орган може да забрани вршење на дејностите од ставот (1) на овој член во слободна зона или слободен склад на лица кои не ги даваат потребните докази за придржување кон одредбите пропишани со овој закон.

Член 184

Странска стока ставена во слободна зона или слободен склад може, додека се наоѓа во нив:

а) да се пушти во слободен промет под условите пропишани со таа постапка и со членот 188 од овој закон;

б) да биде предмет на вообичаените форми на ракување од членот 121 став (1) на овој закон, без одобрение;

в) да се стави во постапка на увоз за облагородување под условите пропишани со таа постапка;

г) да се стави во постапка на преработка под царинска контрола под условите пропишани со таа постапка;

д) да се стави во постапката на привремен увоз под условите пропишани со таа постапка;

ѓ) да се отстапи во корист на државата согласно со членот 191 од овој закон и

з) да се уништи, под услов странката да ги достави сите информации кои царинскиот орган смета дека се потребни.

Член 185

(1) Странската стока и домашната стока од членот 176 точка б) на овој закон смее да се троши или употребува во слободни зони или слободни складови само кога се применува членот 184 од овој закон.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, може да се одобри трошење или употреба на стока, со чие пуштање во слободен промет или привремен увоз не би било потребно да се наплатат увозни давачки или да се применат мерки на трговска политика. Во овој случај не е потребна царинска декларација за пуштање на стоката во слободен промет или за привремен увоз. Царинска декларација е потребна ако стоката е предмет на квоти или плафони.

Член 186

(1) Сите лица кои вршат дејност која вклучува чување, обработка или преработка, или продажба или набавка, на стока во слободна зона или слободен склад, мора да водат евиденција за стоката во облик одобрен од страна на царинскиот орган. Стоката се внесува во евиденцијата веднаш по нејзиното внесување во простворите на тоа лице. Евиденцијата мора да му овозможи на царинскиот орган идентификација на стоката и мора да го евидентира нејзиното движење.

(2) Кога стоката се претовара внатре во слободната зона, документите кои се однесуваат на претоварот се чуваат за да му бидат на располагање на царинскиот орган. Краткорочното чување на стоката во врска со таков претовар се смета како составен дел на претоварот.

Г. Изнесување на стока од слободни зони или слободни складови

Член 187

(1) Стоката која се изнесува од слободна зона или слободен склад може:

- да се извезе или повторно извезе од царинското подрачје или

- да се внесе во другиот дел на царинското подрачје.

(2) Одредбите од ставот (1) на овој член не ја исклучуваат примената на царинските прописи кои ги регулираат овие прашања.

(3) Одредбите од Поглавје 3 на овој закон, со исклучок на членовите 58 до 63 од овој закон, кога е во прашање домашна стока, се применуваат за стока внесена во другото царинско подрачје, освен во случај на стока која се изнесува од таа зона по воздушен пат, без да се стави во постапка на транзит или друга царинска постапка.

Член 188

(1) Кога настанал царинскиот долг за странска стока и царинската вредност на таа стока се утврдува врз основа на вистински платената цена или цената која треба да се плати, а во која се вклучени и трошоците за складирање или нивно зачувување за времето додека се сместени во слободната зона или слободниот склад, таквите трошоци нема да се вклучат во царинската вредност доколку тие трошоци се прикажани одвоено од цената која е вистински платена или треба да се плати за таа стока.

(2) Кога предметната стока во слободната зона или слободниот склад била предмет на една од вообичаените форми на ракување согласно со членот 121 став (1) од овој закон, при утврдувањето на износот на увозните давачки, на барање на декларантот и под услов тоа ракување да било опфатено со одобрение дадено во согласност со членот 121 став (3) на овој закон, видот на стоката, царинската вредност и количината кои се земаат предвид се истите оние кои би се зеле предвид за стоката во моментот наведен во членот 230 на овој закон како стоката да не била предмет на такво ракување. Отстапувања од оваа одредба се пропишуваат со прописот од членот 257 на овој закон.

Член 189

(1) Кога стока се внесува или враќа на другиот дел на царинското подрачје или се става во царинска постапка додека се наоѓа во слободната зона или слободниот склад, потврдата од членот 181 став (4) на овој закон може да се употреби како доказ за домашниот или странскиот статус на таа стока.

(2) Кога со потврдата или на други начини не е докажано дека стоката има домашен или странски статус, се смета дека стоката е:

- домашна стока за примена на извозни давачки или извозни дозволи или пропишани извозни мерки и
- странска стока во сите други случаи.

Член 190

Кога стоката се извезува или повторно извезува од слободна зона или слободен склад царинскиот орган треба да утврди дека се почитуваат прописите со кои се регулира извозот или повторниот извоз.

Дел 2

Повторен извоз, уништување и отстапување

Член 191

(1) Странската стока може :

- повторно да се извезе од царинското подрачје,
- да се уништи и
- да се отстапи во корист на државата.

(2) Повторниот извоз, кога тоа е потребно, вклучува примена на царински формалности пропишани за стока која се извезува или изнесува, вклучувајќи и примена на мерки на трговска политика. Случаите во кои не се применуваат мерки на трговска политика при извоз на странска стока ставена во одложувачка постапка, се определуваат со прописот од членот 257 на овој закон.

(3) За повторниот извоз или уништувањето на стока царинскиот орган мора однапред да биде известен освен во случаите утврдени со прописот од членот 257 на овој закон. Царинскиот орган го забранува повторниот извоз доколку тоа е предвидено со формалностите или мерките од првата реченица од ставот (2) на овој член. Кога стока, која е ставена во царинска постапка со економски ефект додека се наоѓа во царинското подрачје, е наменета за повторен извоз, се поднесува царинска декларација во смисла на членовите 69 до 90 од овој закон. Во такви случаи се применува членот 174 ставови (3) и (4) од овој закон. Отстапувањето на стока во корист на државата се врши во случаите утврдени со прописот од членот 257 на овој закон.

(4) Уништувањето или отстапувањето на стока во корист на државата не смее да биде на трошок на државата.

(5) За секој отпадок или остаток настанат со уништувањето на стоката мора да се одреди царински дозволено постапување или употреба на стока пропишано за странска стока. Отпадокот или остатокот останува под царински надзор до рокот пропишан со членот 47 став (2) од овој закон.

ПОГЛАВЈЕ 5

СТОКА КОЈА СЕ ИЗНЕСУВА ОД ЦАРИНСКОТО ПОДРАЧЈЕ

Член 192

Стоката која се изнесува од царинското подрачје е предмет на царински надзор. Таа може да биде предмет на проверки од страна на царинскиот орган согласно со царинските прописи. Стоката се изнесува од царинското подрачје преку царинските гранични премини од членот 46 на овој закон користејќи ги, кога е потребно, патот и упатствата определени од царинскиот орган.

ПОГЛАВЈЕ 6

ПОВЛАСТЕНИ ПОСТАПКИ

ГЛАВА 1

Ослободување од плаќање на увозни давачки

Член 193

(1) Од плаќање увозни давачки се ослободуваат:

1) шефови на странски држави и претставници на шефови на странски држави во посебни мисии, како и членовите на нивната придружба, за предмети наменети за нивни службени потреби и лична употреба;

2) меѓународни и меѓудржавни организации со седиште во Република Македонија, односно нивни претставништва во Република Македонија, во време на вршење на својата дејност во Република Македонија, за предмети наменети за нивни службени потреби;

3) дипломатски и конзуларни претставништва на странски држави во Република Македонија, за предмети наменети за нивни службени потреби и

4) шефови на странски дипломатски претставништва во Република Македонија и членовите на нивните потесни семејства, за предмети наменети за нивна лична употреба.

(2) Од плаќање увозни давачки, согласно со меѓународни договори се ослободени:

1) персонал на странските дипломатски претставништва во Република Македонија и членовите на нивните потесни семејства, за предмети наменети за нивна лична употреба;

2) конзуларниот персонал на странските конзуларни претставништва во Република Македонија и членовите на нивните потесни семејства, за предмети наменети за нивна лична употреба и

3) персоналот на странските дипломатски и конзуларни претставништва во Република Македонија, за предмети за домаќинство увезени во рок од 12 месеца од денот на нивното доаѓање во Република Македонија.

(3) Ослободувањето од ставот (2) на овој член не може да го користат државјани на Република Македонија ниту странски државјани со одобрен постојан престој во Република Македонија.

Член 194

Од плаќање увозни давачки се ослободуваат:

1) патници кои доаѓаат од странство, за предмети наменети за нивни лични потреби за време на патувањето во странство (личен багаж), а кои не подлежат на какви било важечки ограничувања или забрани, без оглед на тоа дали ги носат со себе или истите ги дале на превоз на превозник;

2) домашни патници, за други предмети со мала вредност покрај предметите од личниот багаж, кои ги внесуваат од странство, а кои не се од комерцијална природа. Ослободувањето од оваа точка не се применува за домашни патници кои влегуваат повеќе од еднаш во тековното деноноќие во царинското подрачје. Како домашни патници не се сметаат екипажот и лицата кои управуваат со јавните транспортни средства;

3) државјани на Република Македонија и странски државјани за предмети од некомерцијална природа со мала вредност кои повремено се примаат од странство;

4) државјани на Република Македонија и странски државјани, за лекови за лична употреба што ги носат со себе или ги добиваат во пратки од странство;

5) инвалиди, за специјална опрема и технички помагала што ги користат непосредно за живот и работа, како и за резервни делови за користење на таквата опрема и помагала, освен патнички автомобили, доколку ги донесат или добијат од странство заради лична употреба;

6) инвалиди од I и II категорија, кои по спроведената професионална рехабилитација се оспособени за одредена дејност, за опрема за вршење на таа дејност која не се произведува во Република Македонија;

7) возачи на моторни возила и мотоцикли, за гориво и мазиво кое се наоѓа во резервоари кои се фабрички вградени во моторните возила и мотоцикли;

8) државјани на Република Македонија и странски државјани, кои имаат одобрен постојан престој во Република Македонија, за лични предмети кои ги наследиле во странство;

9) државјани на Република Македонија, кои живеат во пограничниот појас, за растителни и животински производи (предмети) добиени на сопствените имоти во пограничниот појас на соседна држава, како и за подмладок и други производи стекнати од стоката што ја имаат на тие имоти заради полски работи, паша или презимување;

10) државјани на Република Македонија, студенти и ученици кои се школуваат во странство, како и странски ученици и студенти кои се школуваат во Република Македонија, за учебни помагала што за сопствена употреба со себе ги носат од странство;

11) државјани на Република Македонија и странски државјани, за одликувања, медали, пехари, споменици и слични предмети од симболичен карактер добиени во странство на натпревари, изложби и приредби од меѓународно значење и

12) научници, книжевници и уметници за сопствените дела што ги внесуваат од странство.

Член 195

Од плаќање увозни давачки се ослободени:

1) државните органи или регистрирани хуманитарни или добротворни организации, за стока која е наменета за бесплатна поделба на жртвите од природни или други непогоди или за стока која останува во сопственост на тие организации, а која е наменета за бесплатно ставање на располагање на жртвите на тие непогоди;

2) регистрирани хуманитарни или добротворни организации, за стока која ја увезуваат од странство за извршување на нивните хуманитарни активности;

3) противпожарни организации и други спасувачки служби, за техничка противпожарна опрема и спасувачка опрема, противпожарни возила и други спасувачки возила и резервни делови, кои при увозот се наменети исклучиво за извршување на противпожарна и спасувачка дејност;

4) јавни музеи и јавни уметнички галерии, за збирки и уметнички предмети;

5) јавните библиотеки, за библиотекарски материјал;

6) јавни архиви, за репродуцирано архивско градиво и

7) инвалидски организации на специфична опрема, уреди, инструменти и технички помагала, освен патнички автомобили, како и резервни делови и потрошни материјали за таа опрема, уреди, инструменти и технички помагала.

Член 196

Од плаќање увозни давачки се ослободени:

1) неупотребувани опрема и резервни делови (освен автомобили и канцелариски мебел и материјал) врз основа на влог на странско лице, а кои служат за вршење на претежната дејност на друштвото. Влогот на странското лице треба да е подолг од три години и да изнесува 20% од вкупно вложениот траен капитал, под услов имателот на одобрието кој го користел ослободувањето да работи најмалку уште три години по истекот на последната година во која го користел ослободувањето од плаќање увозни давачки. Под влог на странско лице се смета и откупот на акции од страна на странски лица;

2) предметите што се увезуваат, а имаат образовен, научен и културен карактер, согласно со прописот од членот 199 на овој закон, како и научни инструменти и апарати, како и нивни резервни делови кои се увезуваат во некомерцијални цели и кои не се произведуваат во Република Македонија;

3) терапевтски супстанции од човеково потекло, реагенси за определување на крвни групи и на типови ткива;

4) лабораториски животни и биолошки или хемиски супстанции наменети за истражување;

5) мостри на стока со мала вредност;

6) печатен рекламен материјал;

7) производи наменети за употреба на саеми, трговски изложби или слични манифестации;

8) стока која се увезува заради испитување, истражување, анализирање или тестирање;

9) трговски марки, модели или дизајни и нивните придружни документи, како и поднесоци за признавање на патенти за пронајдоци или слично, што им се доставуваат на организациите за заштита на авторските права или правата од индустриска сопственост;

10) туристички пропаганден материјал;

11) фармацевтските производи за здравствена или ветеринарна намена што се употребуваат при меѓународни спортски манифестации организирани во Република Македонија;

12) материјали потребни за прицврстување и за заштита на стоката во текот на нејзиниот транспорт;

13) подлога и храна за добиток и животни во текот на нивниот транспорт;

14) материјали за изградба, одржување или украсување на спомен обележја на жртвите од војните или гробишта за жртвите од војните и

15) ковчежи со тела, погребни урни со пепел и придружни погребни предмети.

Член 197

Од плаќање увозни давачки се ослободени:

1) документи кои се испратени бесплатно до државните органи;

2) изданија на странски влади и официјални меѓународни органи наменети за бесплатно делење;

3) предмети кои се поднесуваат како докази или за слични цели пред судовите или други државни органи;

4) примероци на потписи и печатени циркулари кои се однесуваат на потписи кои се праќаат како дел од вообичаена размена на информации меѓу јавни служби или меѓу банки;

5) службени печатени материјали испратени до Народната банка на Република Македонија;

6) извештаи, изјави, белешки, проспекти, обрасци за пријавување и други документи кои се изготвени од фирми регистрирани во странство и испратени до сопственици или носителите на хартии од вредност издадени од тие фирми;

7) снимени медиуми - носители на податоци (издупчени картички, тонски записи, микрофилмови и друго) кои се користат за пренос на информации испратени бесплатно до адресантот, сè додека увозот на тие медиуми - носители на податоци не доведува до злоупотреба или до значајно нарушување на конкуренцијата;

8) досиеја, архиви, печатени обрасци и други документи кои се користат на меѓународни состаноци, конференции или конгреси, како и извештаи за тие собири;

9) планови, технички цртежи, нацрти, описи и други слични документи увезени за добивање или исполнување на нарачки во странство или за учество на конкурси или натпревари кои се одржуваат на царинското подрачје;

10) документи кои се користат при спроведување на испити на царинското подрачје, кои ги спроведуваат институции со седиште во странство;

11) печатени обрасци кои се користат како службени документи во меѓународниот промет на возила или стока, во рамките на меѓународни конвенции;

12) печатени обрасци, етикети, билети и слични документи кои се испратени од странски превозници или хотели до туристички агенции со седиште во царинското подрачје;

13) печатени обрасци и билети, коносмани, товарни листови и други комерцијални или канцелариски документи кои веќе се искористени;

14) службени печатени обрасци од странски земји или од меѓународни органи и печатени материјали кои се во согласност со меѓународни стандарди испратени за распределба од странски здруженија до соодветни здруженија со седиште во царинското подрачје и

15) фотографии, слајдови и стандардни подлоги за фотографии, без оглед дали се титлувани, испратени до новински агенции или издавачи на весници или списанија.

Член 198

Од плаќање на увозни давачки е ослободена:

1) стока која како подарок е добиена од странски донатори, како и увезена стока купена со паричните средства добиени како подарок на државните органи, општините и градот Скопје и на јавно правни субјекти и

2) стока потребна за реализирање на проекти финансирани со парични средства на странски донатори врз основа на договори меѓу Владата на Република Македонија и странски донатори во кои стои клаузула дека донираните средства не можат да се користат за плаќање на увозни давачки.

Член 199

Владата на Република Македонија по предлог на министерот за финансии ги пропишува поблиските критериуми и начинот на спроведување на ослободување од плаќање на увозни давачки, како и вредноста, количината и видот или намената на стоката кои можат да се ослободат од плаќање на увозни давачки во согласност со членовите 193 до 198 од овој закон.

Член 200

(1) Стоката која била ослободена од плаќање увозни давачки врз основа на членовите 193 и 194 точки 3, 5, 6, 8, 9 и 10, членовите 195, 196 точка 2 и членот 198 од овој закон, во рок од три години од денот на увозот, не смее да се оттуѓи, да се даде на користење на друг, да се позајми или поинаку да се употреби за други цели, а не за оние за кои била ослободена од плаќање увозни давачки, пред да бидат платени увозните давачки. Таквите предмети не смее да се дадат во залог, да се изнајмат или да се дадат како осигурување за други обврски.

(2) Стоката која била ослободена од плаќање увозни давачки врз основа на членот 196 точка 1) од овој закон, во рок од шест години од денот на увозот, не смее да се оттуѓи, да се даде на користење на друг или поинаку да се употреби за други цели, а не за оние за кои биле ослободени од плаќање увозни давачки, пред да бидат платени увозните давачки. Таквите предмети не смее да се дадат во залог, да се изнајмат или да се дадат како осигурување за други обврски.

(3) Во случај царинскиот орган, на барање на имателот на правото, пред истекот на рокот од ставовите (1) и (2) на овој член да дозволи поинаква употреба, висината на царинскиот долг се пресметува врз основа на елементите за утврдување на давачки што важеле во моментот на поднесување на барањето за плаќање на царинскиот долг.

(4) Во случај на непридржување на одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член, висината на царинскиот долг се пресметува врз основа на елементите за утврдување на давачки во моментот на прифаќање на царинската декларација, врз основа на која стоката била ослободена од плаќање увозни давачки.

ГЛАВА 2

Враќање на извезена стока

Член 201

(1) Домашна стока која, откако била извезена од царинското подрачје, во рок од три години се враќа на царинското подрачје и се пушта во слободен промет, на барање на странката, се ослободува од плаќање на увозни давачки. Рокот од три години може да се продолжи во случај на оправдани околности.

Кога вратената стока, пред нејзиниот извоз од царинското подрачје, била пуштена во слободен промет со намалени или увозни давачки нула поради нејзината употреба за посебни цели, се ослободува од плаќање на увозните давачки само ако повторно се увезува за истите цели. Кога целите за кои предметната стока се увезува не се повеќе исти, износот на увозните давачки кои се плаќаат за неа се намалува за износот кој е платен при првото пуштање на стоката во слободен промет. Ако износот на платените давачки при првото пуштање во слободен промет го надминува износот којшто се плаќа при пуштањето во слободен промет на вратената стока, не се врши враќање на увозни давачки.

(2) Ослободувањето од увозните давачки кое е предвидено во ставот (1) на овој член не се одобрува во случај кога стоката е извезена од царинското подрачје во постапка на извоз за облагородување, освен ако оваа стока останала во истата состојба во која била извезена.

Член 202

Ослободувањето од плаќањето на увозни давачки кое е предвидено со членот 201 од овој закон се одобрува само ако стоката е повторно увезена во истата состојба во која претходно била извезена. Поблиските услови под кои може да се отстапи од оваа одредба се определуваат согласно со прописот од членот 257 на овој закон.

Член 203

(1) Одредбите од членовите 201 и 202 на овој закон соодветно се применуваат за добиените производи кои биле првобитно извезени или повторно извезени по спроведување на постапка на увоз за облагородување.

(2) Износот на увозните давачки кој претставува долг според закон се одредува врз основа на правилата кои се применуваат во постапката на увоз за облагородување, при што денот на повторниот извоз се смета како ден на пуштање на стоката во слободен промет.

ПОГЛАВЈЕ 7

ЦАРИНСКИ ДОЛГ

ГЛАВА 1

Гаранција за покривање на царински долг

Член 204

(1) Кога царинскиот орган, во согласност со царинските прописи, бара да се поднесе гаранција за обезбедување на плаќање на царински долг, таквата гаранција ја поднесува лицето кое е одговорно или кое може да стане одговорно за тој долг.

(2) Царинскиот орган бара поднесување само на една гаранција за еден царински долг.

(3) Царинскиот орган може да одобри гаранцијата да ја поднесе друго лице, наместо лицето од кое тоа се бара.

(4) Кога лицето кое направило долг или може да направи долг е државен орган, тогаш таква гаранција не се бара.

(5) Царинскиот орган може да не бара поднесување на гаранција кога износот кој треба да се обезбеди не надминува 150 ЕВРА во денарска противвредност.

Член 205

(1) Кога со царинските прописи се предвидува дека поднесување на гаранција не е задолжително, царинскиот орган може да бара поднесување на таква гаранција, доколку смета дека царинскиот долг кој настанал или кој може да настане нема да биде платен во пропишаниот рок.

(2) Кога гаранцијата од ставот (1) на овој член не се бара, царинскиот орган сепак може да бара од лицето наведено во членот 204 став (1) од овој закон да даде изјава дека ќе ги почитува обврските кое тоа лице е должно да ги исполни согласно со закон.

(3) Гаранцијата наведена во ставот (1) на овој член се бара:

- во моментот кога се применуваат прописите со кои се бара поднесување на таква гаранција или

- во кој било подоцнежен момент кога царинскиот орган смета дека царинскиот долг кој настанал или може да настане нема да биде платен во пропишаниот рок.

Член 206

По барање на лицето од членот 204 став (1) или (3) на овој закон, царинскиот орган одобрува поднесување на општа гаранција за покривање на две или повеќе операции, за кои настанал или може да настане царински долг.

Член 207

(1) Кога царинските прописи предвидуваат задолжително поднесување на гаранција, а кога тоа е предмет на одредбите за транзит со прописот од членот 257 на овој закон, царинскиот орган го определува износот на таквата гаранција во висина на износ еднаков на:

- точниот износ на предметниот царински долг или долгови кога износот може со точност да се утврди, во моментот кога се бара поднесување на гаранција и
- во други случаи, максимален износ, по процена на царинскиот орган, на царинскиот долг или долговите кои настанале или можат да настанат.

(2) Кога е поднесена општа гаранција за царински долг чиј износ варира со текот на времето, износот на таквата гаранција се определува така што го покрива во секое време предметниот царински долг.

(3) Кога според царинските прописи поднесување на гаранција не е задолжително, а царинскиот орган бара нејзино поднесување, износот на гаранцијата го одредува тој орган така што нема да се надмине износот од ставовите (1) и (2) на овој член.

(4) Околностите во кои и условите под кои може да се поднесе гаранција во фиксен износ се определуваат во согласност со прописот од членот 257 на овој закон.

Член 208

Гаранција може да се поднесе во облик на:

- готовински депозит или
- банкарска гаранција.

Член 209

Готовинскиот депозит се поднесува во согласност со царинските и други прописи.

Член 210

(1) Банката гарант ја издава гаранцијата во писмена форма, со што се обврзува да го плати царинскиот долг вклучувајќи го износот на каматата и настанатите трошоци во постапка за плаќање на неплатениот царински долг. Банката гарант за износот кој е пристигнат за плаќање одговара солидарно со царинскиот должник.

(2) Банката гарант мора да биде регистрирана во Република Македонија и одобрена од страна на царинскиот орган.

(3) Царинскиот орган може да ја одбие банката гарант или предложениот вид на гаранција, кога смета дека банката гарант или предложениот вид на гаранција не го обезбедува плаќањето на царинскиот долг во пропишаниот рок.

Член 211

Лицето од кое се бара да поднесе гаранција има право да избере меѓу видовите на гаранции предвидени во членот 208 од овој закон. Царинскиот орган може да одбие да ја прифати предложената гаранција кога таа не обезбедува правилно спроведување на предметната царинска постапка. Царинскиот орган може да бара избраниот вид на гаранција да се употребува за одреден временски период.

Член 212

Кога е тоа предвидено со прописот од членот 257 на овој закон, царинскиот орган може да прифати и друг вид на гаранција освен оние наведени во членот 208 од овој закон кога со нив истоветно се обезбедува плаќање на царинскиот долг. Царинскиот орган ја одбива гаранцијата предложена од страна на должникот кога смета дека со таква гаранција не се обезбедува плаќање на царинскиот долг.

Член 213

Кога царинскиот орган ќе утврди дека поднесената гаранција не обезбедува или веќе не е сигурно дека обезбедува или веќе не е доволна да обезбеди плаќање на царинскиот долг во пропишаниот рок, бара од лице-

то од членот 204 став (1) на овој закон да поднесе дополнителна гаранција или да ја замени првобитната гаранција со нова, по негов избор.

Член 214

(1) Гаранцијата не се враќа сè додека царинскиот долг за кој таа е дадена не згасне или до моментот кога царинскиот долг повеќе не може да настане. Откако царинскиот долг згасне или повеќе не може да настане, гаранцијата се враќа без одлагање.

(2) Откако царинскиот долг делумно згаснал или ако може да настане само во поглед на дел од износот којшто бил гарантиран, соодветниот дел од гаранцијата се враќа на барање на странката.

Член 215

Со прописот од членот 257 на овој закон, се пропишуваат одредбите кои отстапуваат од одредбите од оваа глава заради исполнување на обврски преземени од одредени меѓународни конвенции.

ГЛАВА 2**Настанување на царински долг****Член 216**

(1) Царински долг при увоз настанува со:
а) пуштање во слободен промет на стока која подлежи на увозни давачки или
б) ставање на таква стока во постапка на привремен увоз со делумно ослободување од увозни давачки.

(2) Царински долг настанува во моментот на прифаќање на предметната царинска декларација.

(3) Должник е декларантот. Во случај на индиректно застапување должник, исто така, е и лицето за чија сметка царинската декларација е поднесена.

(4) Кога царинска декларација за една од постапките од ставот (1) на овој член е изготвена врз основа на неточни податоци заради кои не е извршена наплата на сите давачки или дел од давачките, лицата кои ги доставиле податоците потребни за изготвување на царинската декларација и кои знаеле или морало да знаат дека тие податоците се неточни, исто така, се сметаат за должници.

Член 217

(1) Царински долг при увоз настанува со:
а) бесправно внесување на царинското подрачје на стока која подлежи на увозни давачки или
б) бесправно внесување на стока од слободна зона или слободен склад на другиот дел на царинското подрачје.

Бесправно внесување од овој член е секое внесување спротивно на одредбите на членовите 48 до 51 и членот 187 став (1) алинеја 2 од овој закон.

(2) Царинскиот долг настанува во моментот на бесправно внесување на стоката.

(3) Должници се:
- лицето кое бесправно внело таква стока,
- сите лица кои учествувале во бесправното внесување на стоката и кои знаеле или морале да знаат дека таквото внесување на стока е бесправно и
- сите лица кои стекнале во сопственост или поседуваеле таква стока и кои знаеле или морале да знаат, во моментот на стекнување или прифаќање на стоката, дека таа била внесена бесправно.

Член 218

(1) Царински долг при увоз настанува со бесправно отстранување од царински надзор на стока која подлежи на увозни давачки.

(2) Царинскиот долг настанува во моментот на отстранување на стоката од царински надзор.

(3) Должници се:
- лицето кое ја отстранило стоката од царински надзор,

- сите лица кои учествувале во тоа отстранување и кои знаеле или морале да знаат дека стоката била отстранета од царински надзор,

- сите лица кои стекнале во сопственост или поседувае таква стока и кои знаеле или морале да знаат, во моментот на стекнување или прифаќање на стоката, дека стоката била отстранета од царински надзор и

- кога е тоа потребно, лицето од кое се бара да ги исполни обврските кои произлегуваат од привременото чување на стоката или употребата на царинската постапка во која таа стока е ставена.

Член 219

(1) Царинскиот долг при увоз настанува со:

а) неисполнување на една од обврските кои произлегуваат, во поглед на стока која подлежи на увозни давачки, од нејзиното привремено чување или од употребата на царинската постапка во која таа е ставена или

б) непридржување кон еден од условите со кои се регулира ставањето на стоката во одредена царинска постапка или одобрување на намалени или увозни давачки нула заради крајната употреба на стоката, во случаи различни од оние од членот 218 на овој закон, освен доколку се утврди дека пропустите немаат значително влијание на правилното спроведување на привременото чување или на предметната царинска постапка.

(2) Царинскиот долг настанува во моментот кога обврската, поради чие неисполнување настанува царинскиот долг, не се исполни или во моментот кога стоката е ставена во одредена царинска постапка доколку дополнително е утврдено дека не бил навистина исполнет еден од условите со кои се регулира ставањето на стоката во предметната царинска постапка или одобрување на намалени или увозни давачки нула заради крајната употреба на стоката.

(3) Должник е лицето од кое, согласно со околностите, се бара да ги исполни обврските кои произлегуваат од привремено чување на стока која подлежи на увозни давачки или од употребата на царинската постапка во која таа е ставена, или да се придржува кон условите со кои се регулира ставањето на стоката во таа царинска постапка.

Член 220

(1) Царинскиот долг при увоз настанува со трошење или употреба во слободна зона или слободен склад на стока која подлежи на увозни давачки, под други услови од оние кои се пропишани. Кога стоката исчезнала и нејзиното исчезнување не може да му се објасни на царинскиот орган на прифатлив начин, царинскиот орган може да смета дека стоката е потрошена или употребена во слободната зона или во слободниот склад.

(2) Долгот настанува во моментот кога стоката е потрошена или кога е првично употребена под услови различни од оние пропишани со царинските и други прописи.

(3) Должник е лицето кое ја потрошило или употребило стоката и сите лица кои учествувале во таквото трошење или употреба и кои знаеле или морале да знаат дека стоката била трошена или употребувана под услови различни од оние пропишани со царинските и други прописи.

(4) Кога царинскиот орган смета дека стоката која исчезнала е потрошена или употребена во слободната зона или слободниот склад, а не е можно да се примени ставот (3) од овој член, лице одговорно за плаќање на царинскиот долг е лицето за кое царинскиот орган знае дека последно ја поседувало стоката.

Член 221

(1) По исклучок на членовите 217 и 219 став (1) точка а) од овој закон, нема да се смета дека настанал царински долг при увозот, за одредена стока, кога странката докаже дека неисполнувањето на обврските кои произлегуваат од:

- одредбите во членовите 48 до 51 и 187 став (1) алинеја 2 од овој закон или

- привременото чување на предметната стока или

- употребата на царинската постапка во која е ставена стоката,

е резултат на целосно уништување или неповратна загуба на стоката како резултат на видот и карактеристиките на стоката или непредвидливи околности или виша сила, или како последица од одобрение дадено од царинскиот орган. Неповратно загубена стока е стока која е неупотреблива за кое било лице.

(2) Царинскиот долг при увоз нема да се смета дека настанал за стока пуштена во слободен промет со намалени или увозни давачки нула заради нејзината крајна употреба, кога таквата стока е извезена или повторно извезена со одобрение на царинскиот орган.

Член 222

Кога согласно со членот 221 став (1) од овој закон, не се смета дека настанал царински долг во поглед на стока пуштена во слободен промет со намалени или увозни давачки нула во зависност од нејзината крајна употреба, секој отпадок или остаток кој настанал при таквото уништување се смета за странска стока.

Член 223

Кога согласно со членот 218 или 219 од овој закон настанал царински долг во поглед на стока пуштена во слободен промет со намалени увозни давачки во зависност од нејзината крајна употреба, износот платен кога стоката била пуштена во слободен промет се одзема од износот на царинскиот долг. Оваа одредба соодветно се применува кога настанал царински долг во поглед на отпадок или остаток кои се резултат на уништувањето на таква стока.

Член 224

(1) Царински долг при извоз настанува со извоз од царинското подрачје на стока која подлежи на извозни давачки и која е покриена со царинска декларација.

(2) Царинскиот долг настанува во моментот на прифаќање на таква царинска декларација.

(3) Должник е декларантот. Во случај на индиректно застапување должник, исто така, е лицето за чија сметка царинската декларација е поднесена.

Член 225

(1) Царински долг при извоз настанува со изнесување од царинското подрачје на стока која подлежи на плаќање на извозни давачки без царинска декларација.

(2) Царинскиот долг настанува во моментот кога стоката стварно го напушта царинското подрачје.

(3) Должник е:

- лицето кое ја изнело стоката и

- сите лица кои учествувале во таквото изнесување и кои знаеле или морале да знаат дека царинската декларација не била, а требало да биде поднесена.

Член 226

(1) Царински долг при извоз настанува со непридржување кон условите под кои било одобрено изнесувањето на стоката од царинското подрачје со целосно или делумно ослободување од извозни давачки.

(2) Долгот настанува во моментот кога стоката стигнува до одредиште различно од она кое било одобрено за нејзино изнесување од царинското подрачје со целосно или делумно ослободување од извозните давачки или, доколку царинскиот орган не може да го утврди тој момент, долгот настанува во моментот на истекот на рокот одреден за поднесување на докази дека условите под кои се одобрува таквото ослободување на стоката се исполнети.

(3) Должник е декларантот. Во случај на индиректно застапување должник, исто така, е лицето за чија сметка царинската декларација е поднесена.

Член 227

Царинскиот долг од членовите 216 до 220 и од 224 до 226 на овој закон настанува дури и ако се однесува на стока која е предмет на мерки на забрана или ограничување од каков било вид при увозот или извозот. Царински долг не настанува при бесправно внесување, во царинското подрачје, на фалсификувани пари или дроги и психотропни супстанции, кои не влегуваат во економските текови кои се строго надгледувани од надлежните органи во поглед на нивна употреба за медицински и научни цели. Во однос на казнените одредби кои се применуваат при повреди на царинските прописи, се смета дека царински долг во секој случај настанал кога со казнените одредби е пропишано дека царинските давачки претставуваат основа за определување на казни или дека постоењето на царински долг е основа за покренување на кривична постапка.

Член 228

Кога со царинските прописи се предвидени автономни мерки за намалување или укинување на увозните давачки или повластен тарифен третман на стока заради нејзиниот вид или крајна употреба или ослободување или целосно или делумно ослободување од увозни или извозни давачки согласно со членовите 19, 20, 95, 158 или од 193 до 203 на овој закон, таква автономна мерка, повластен тарифен третман, ослободување или целосно или делумно ослободување, исто така, се применува во случаите кога царинскиот долг настанал согласно со членовите 217 до 220, 225 или 226 на овој закон, под услов однесувањето на странката да не вклучува измамничко дејствување или очигледна небрежност и под услов да докаже дека другите услови за примена на автономни мерки за намалување или укинување на увозни давачки, повластен тарифен третман, ослободување или целосно или делумно ослободување се исполнети.

Член 229

Кога повеќе лица се одговорни за плаќање на еден царински долг, тие се солидарно одговорни за плаќање на тој долг.

Член 230

(1) Доколку со овој закон поинаку не е пропишано, износот на увозните или извозните давачки за стока се утврдува врз основа на елементите за утврдување на давачките кои важат за таа стока во моментот на настанување на царинскиот долг. Примената на овој став не ја исклучува примената на одредбите од ставовите (2) и (3) на овој член.

(2) Кога не е можно точно да се утврди кога настанал царинскиот долг, моментот којшто се зема предвид за определување на елементите за утврдување на давачките кои важат за предметната стока е моментот кога царинскиот орган заклучил дека за стоката настанал царински долг.

(3) Кога со расположливите информации царинскиот орган може да утврди дека царинскиот долг настанал пред моментот од ставот (2) на овој член, износот на увозните и извозните давачки кои се плаќаат за предметната стока, се утврдува врз основа на елементите за утврдување на давачките кои важеле за стоката во првиот момент во кој, врз основа на расположливите информации, може да се утврди постоење на царински долг.

(4) Компензаторна камата се применува под околностите и условите кои се утврдуваат согласно со прописот од членот 257 на овој закон, со цел да се спречи бесправно стекнување на финансиска добивка преку поместување на денот кога царинскиот долг настанал или кога бил пресметан.

Член 231

(1) Царински долг настанува:
- во местото каде што се случиле настаните заради кои настанал царинскиот долг,

- во местото каде што царинскиот орган заклучил дека за стоката настанал царински долг, доколку не е можно да се утврди местото од алинејата 1 на овој став и

- во местото каде што стоката била ставена во предметната царинска постапка или била внесена во царинското подрачје во таа постапка, доколку стоката била ставена во царинска постапка која не е завршена и не може да се утврди местото од алинејата 1 или алинејата 2 на овој став.

(2) Кога со расположливите информации царинскиот орган може да утврди дека царинскиот долг веќе настанал кога стоката претходно била на друго место, се смета дека царинскиот долг настанал во местото кое може да се определи како локација на стоката во првиот момент кога може да се утврди постоење на царинскиот долг.

Член 232

(1) Доколку со договорите кои Република Македонија ги склучила со други земји е предвидено при увозот во тие земји да се одобри преференцијален тарифен третман на стока со потекло од Република Македонија согласно со тие договори и кога стоката е добиена во постапка на увоз за облагородување, а притоа странска стока е вградена во наведената стока со потекло, оваа странска стока е предмет на плаќање на увозни давачки. Заверувањето на документите потребни за добивање на таков преференцијален тарифен третман кој се добива во други земји предизвикува настанување на царински долг при увоз.

(2) За момент на настанување на тој царински долг се смета моментот кога царинскиот орган ја прифаќа извозната царинска декларација за предметната стока.

(3) Должник е декларантот. Во случај на индиректно застапување должник, исто така, е и лицето за чија сметка царинската декларација е поднесена.

(4) Износот на увозните давачки кој е соодветен на овој царински долг се утврдува врз основа на истите елементи за утврдување на увозните давачки, како да се работи за царински долг кој настанува при прифаќање, во тој ист ден, на царинска декларација за пуштање во слободен промет на предметната странска стока заради завршување на постапката на увоз за облагородување.

ГЛАВА 3

Пресметка и наплата на износот на царинскиот долг

Член 233

(1) Секој поединечен износ на увозни давачки или извозни давачки кои произлегуваат од царински долг (во натамошниот текст: износ на давачки), царинскиот орган го пресметува веднаш штом дојде до потребните податоци и истиот веднаш се евидентира во сметководствената евиденција на царинскиот орган.

(2) Кога износот на давачките не го надминува износот пропишан со прописот од членот 257 на овој закон, царинскиот орган може да не го примени ставот (1) од овој член.

(3) Царинскиот орган применува практични постапки за евидентирање во својата сметководствена евиденција на износот на давачките.

Член 234

(1) Кога царинскиот долг настанал како резултат на прифаќање на царинска декларација за царинска постапка, со исклучок на постапката на привремен увоз со делумно ослободување од плаќање на увозни давачки, или со секое друго дејствие кое има ист правен ефект како прифаќање на царинска декларација, износот кој соодветствува на тој царински долг се евидентира веднаш по пресметувањето.

(2) По исклучок на ставот (1) од овој член, кога царинскиот долг настанал како резултат на прифаќање на комерцијален или административен документ или запишување во евиденцијата на имателот на одобрение во рамките на поедноставените постапки од членот 88 став (1) точка б) или точка в) на овој закон, вкупниот износ на давачките кои се однесуваат на сета стока пуштена за едно исто лице во рок одреден од страна на царинскиот орган, кој не може да биде подолг од 31 ден, може да биде опфатен со една пресметка.

Член 235

(1) Веднаш по пресметката, должникот на соодветен начин се известува за износот на давачките.

(2) Кога износот на давачките кој треба да се плати е наведен во царинската декларација, царинскиот орган не го известува должникот за износот на давачките и ќе се смета дека долгот му е соопштен на должникот кога царинскиот орган ја пуштил стоката.

Член 236

(1) Доколку лицето нема право да користи одложување на плаќање пропишано со членовите 238 до 241 од овој закон, износите на давачките соопштени согласно со членот 235 од овој закон должниците ги плаќаат во рок не подолг од десет дена од денот на известувањето.

(2) Во случаите од членот 234 став (2) на овој закон, рокот од ставот (1) на овој член се определува на начин кој на должникот не му овозможува добивање на подолг рок за плаќање отколку рокот кој би се одредил доколку му било одобрено одложено плаќање.

Член 237

Плаќањето на износот на давачки се врши во денари во готово или на друг начин во согласност со прописите со кои се регулира начинот на плаќање. Плаќањето може да се изврши и со порамнување на побарувањата во случаи кога царинскиот орган треба да изврши враќање на увозните давачки, а истовремено царинскиот должник има ненамирен царински долг кон царинскиот орган.

Член 238

Кога износот на давачките којшто треба да се плати се однесува на стока декларирана за царинска постапка која повлекува обврска за плаќање на таквите давачки, по барање на странката, царинскиот орган може да одобри одложување на плаќање на тој износ под условите пропишани во членовите 239 и 240 од овој закон.

Член 239

(1) Царинскиот орган при одлучувањето по барањето за одложување на плаќањето на износот на давачките проверува дали должникот ги исполнува следниве услови:

- да е сигурен и финансиски стабилен,
- уредно да ги исполнува своите обврски,
- да ги води сите пропишани евиденции кои даваат можност за непречена контрола и
- во последните три години да не ги повредил царинските и даночните прописи.

(2) Одобрувањето за одложување на плаќање е условено со поднесување на гаранција од барателот, согласно со членот 208 од овој закон.

Член 240

Рокот во кој се одложува плаќањето е 30 дена. Одложувањето се пресметува на следниов начин:

а) кога плаќањето е одложено во случаите од членот 234 став (1) на овој закон, рокот се пресметува од наредниот ден од денот кога износот на давачките е пресметан од царинскиот орган и

б) кога плаќањето е одложено во случаите од членот 234 став (2) на овој закон, рокот се пресметува заклучно со:

- дваесет и третиот ден од денот кога истекува рокот за поднесување на дополнителна декларација, доколку рокот за поднесување на дополнителна декларација е календарска недела и

- шеснаесеттиот ден од месецот по календарскиот месец за кој била одобрена поедноставена постапка, доколку рокот за поднесување на дополнителна декларација е календарски месец.

Член 241

Должникот може да го плати целиот или дел од износот на давачките и пред да истече рокот кој му бил одобрен за плаќање.

Член 242

Износот на давачки кој претставува долг може да го плати друго лице наместо должникот во согласност со закон.

Член 243

(1) Кога царинскиот орган утврдил дека:

- настанал царински долг согласно со членовите 217 до 220 од овој закон или

- износот на давачките на настанат царински долг не е пресметан согласно со членот 234 од овој закон или е пресметан во износ помал од оној кој претставува долг според закон,

го пресметува износот на давачки (дополнителна пресметка) и донесува, по службена должност или на барање на должникот, одлука за плаќање на настанатата обврска.

(2) Одлуката во согласност со ставот (1) на овој член се донесува кога царинскиот орган обезбеди потребни податоци за пресметка на долгот, како и податоците кои овозможуваат определување на царинскиот должник.

(3) Дополнителна пресметка на царински долг во согласност со ставот (1) на овој член може да се врши најдоцна во рок од пет години по настанување на царинскиот долг.

(4) Дополнителна пресметка не се врши во случај кога со одредбите од прописот од членот 257 на овој закон царинскиот орган се ослободува од обврската за дополнително пресметување и наплата на износите на давачки помали од одреден износ.

Член 244

(1) Кога износот на давачки не е платен во пропишаниот рок, за да се обезбеди наплата на соодветниот износ, царинскиот орган ги користи сите можности кои му стојат на располагање согласно со важечките прописи, вклучувајќи и присилна наплата согласно со одредбите од Законот за платен промет.

(2) Извршен наслов при извршување, односно присилна наплата е:

- а) извршна одлука на царинскиот орган;
- б) царинска декларација и
- в) пресметка на увозни и други давачки во патничкиот промет на која е наведена клаузула на извршност.

(3) Присилна наплата не се врши во случај кога износот на давачки не го надминува одредениот износ согласно со прописот од членот 257 на овој закон.

Член 245

(1) Кога износот на давачки не е платен во пропишаниот рок се наплаќа камата за секој ден задоцнување по стапката пропишана со одредбите на Законот за данок на додадена вредност.

(2) Царинскиот орган може да се откаже од наплата на камата кога:

- а) износот не го надминува одредениот износ согласно со прописот од членот 257 на овој закон или
- б) давачките ќе се платат пет дена по истекот на рокот определен за нивна уплата.

Член 246

(1) Правото за наплата на износот на давачки застапува во рок од пет години од денот кога настанал царинскиот долг.

(2) Застареноста се прекинува со секое дејствие на надлежниот орган за наплата на износот на давачки.

(3) Правото за наплата, во секој случај, застарува по истекот на десет години од денот кога настанал царинскиот долг.

ГЛАВА 4**Гасење на царински долг****Член 247**

(1) Царинскиот долг се гаси:

- а) со плаќање на износот на давачките;
- б) со простување на износот на давачките;
- в) кога стоката декларирана за царинска постапка за која постои обврска за плаќање на давачки:

- царинската декларација е поништена и

- пред нејзиното пуштање стоката е: одземена; уништена по инструкции на царинскиот орган; уништена или отстапена во корист на државата во согласност со членот 191 од овој закон; уништена или неповратно загубена како резултат на видот и карактеристиките на стоката или непредвидливи околности или виша сила и

г) кога стоката за која настанал долг согласно со членот 217 од овој закон е одземена при нејзиното бесправно внесување.

(2) Во случај на одземање на стока, во однос на казнените одредби кои се применуваат при повреди на царинските прописи, се смета дека царинскиот долг не згаснал кога со казнените одредби е пропишано дека царинските давачки претставуваат основа за определување на казни или дека постоењето на царински долг е основа за прекршување на кривична и прекршочна постапка.

Член 248

Царинскиот долг од членот 232 на овој закон, исто така, се гаси кога ќе се поништат формалностите извршени за да се овозможи одобрување на преференцијалниот тарифен третман од членот 232 на овој закон.

ГЛАВА 5**Враќање и простување на давачките****Член 249**

Поимите употребени во главите 4 и 5 од ова поглавје го имаат следново значење:

а) "враќање" е целосно или делумно враќање на увозните или извозните давачки кои се платени и

б) "простување" е одлука за откажување од наплата на целиот или дел од износот од царинскиот долг или одлука со која се поништува пресметувањето на дел или на целиот износ на увозните или извозните давачки кои не се платени.

Член 250

(1) Увозните или извозните давачки се враќаат доколку се утврди дека кога тие биле платени нивниот износ не претставувал долг според закон или дека износот бил дополнително пресметан спротивно на членот 243 од овој закон.

(2) Увозните или извозните давачки се простуваат доколку се утврди дека кога тие биле пресметани нивниот износ не претставувал долг според закон или дека износот бил пресметан спротивно на членот 243 од овој закон.

(3) Враќање или простување не се одобрува кога фактите кои довеле до плаќањето или пресметувањето на износ кој не претставувал долг според закон, се резултат на намерна постапка на странката.

(4) Увозни или извозни давачки се враќаат или простуваат со поднесување на барање до царинскиот орган во рок од три години од денот кога должникот бил известен за износот на тие давачки.

(5) Рокот од ставот 4 на овој член се продолжува доколку странката обезбеди докази дека била спречена да го поднесе барањето во предвидениот рок поради непредвидливи околности или виша сила.

(6) Кога во рокот од ставот 4 на овој член царинскиот орган самиот ќе открие постоење на една од ситуациите наведени во ставовите (1) и (2) од овој член враќањето или простувањето го извршува по службена должност.

Член 251

Увозни или извозни давачки се враќаат кога царинската декларација е поништена и давачките се платени. Враќањето се одобрува со поднесување на барање од странката во роковите пропишани за поднесување на барање за поништување на царинската декларација.

Член 252

(1) Увозните давачки се враќаат или простуваат доколку се утврди дека износот на тие пресметани давачки се однесува на стока ставена во предметната царинска постапка, а која не е прифатена од увозникот затоа што во моментот од членот 77 на овој закон таа е со недостатоци или не е во согласност со условите од договорот врз основа на кои таа била увезена. Се смета дека стока со недостатоци вклучува стока оштетена пред нејзиното пуштање.

(2) Враќањето или простувањето на увозните давачки се одобрува под услов стоката:

а) да не се употребувала, освен во првичната употреба која можеби била потребна за да се утврди дека таа имала недостатоци или не била во согласност со условите на договорот и

б) е извезена од царинското подрачје.

(3) По барање на странката, царинскиот орган наместо извоз на стоката одобрува нејзино уништување или ставање во транзитна постапка или постапка на царинско складирање или ставање во слободна зона или слободен склад, со цел стоката повторно да биде извезена. За да се одреди едно од царински дозволените постапувања или употреби, таа стока се смета за странска стока.

(4) Увозните давачки не се враќаат или простуваат за стока која пред нејзиното декларирање во царинската декларација, била привремено увезена заради испитувања, освен доколку се утврди дека за време на тие испитувања, при вообичаениот начин на испитување, не можело да се открие дека стоката била со недостатоци или дека не била во согласност со условите на договорот.

(5) Заради причините наведени во ставот (1) на овој член увозните давачки се враќаат или простуваат со поднесување на барање до соодветниот царински орган во рок од 12 месеца од денот кога должникот бил известен за износот на тие давачки.

Член 253

(1) Увозните или извозните давачки можат да се вратат или простат во случаи различни од оние од членовите 250, 251 и 252 на овој закон, ако:

- се утврдени со прописот од членот 257 на овој закон и

- настанале од околности во кои на странката не можат да и се припишат намери за мамење или од небрежност. Случаите во кои може да се примени оваа одредба или постапките кои треба да се спроведат за таа цел се определуваат со прописот од членот 257 на овој закон. Со овој пропис се определуваат и поблиските услови за враќање или простување.

(2) Во случаите наведени во ставот (1) на овој член давачките се враќаат или простуваат со поднесување на барање до надлежниот царински орган во рок од 12 месеца од денот кога должникот бил известен за износот на тие давачки.

Член 254

Увозни или извозни давачки се враќаат или простуваат под условите пропишани во оваа глава само до колку износот кој се враќа или кој се простува го надминува износот одреден со прописот од членот 257 на овој закон.

Член 255

Враќањето на увозните или извозните давачки се врши без плаќање на камата од страна на царинскиот орган. Камата се плаќа кога решението за одобрување на барањето за враќање не е спроведена во рок од три месеца од денот на неговото донесување. Каматата се пресметува во висина на каматата од членот 230 став (4) на овој закон.

Член 256

Кога царинскиот долг е простен по грешка или со одветниот износ на давачките е вратен по грешка, првичниот долг треба да се плати. Каматата платена согласно со членот 255 од овој закон мора да му биде надоместена на царинскиот орган.

ПОГЛАВЈЕ 8**СПРОВЕДУВАЊЕ НА ОДРЕДБИТЕ
ОД ОВОЈ ЗАКОН****Член 257**

Владата на Република Македонија донесува поблиски прописи за спроведување на овој закон.

ПОГЛАВЈЕ 9**ПОВРЕДИ НА ЦАРИНСКИТЕ ПРОПИСИ****ГЛАВА 1****Општи одредби****Член 258**

Неизвршувањето на дејствија утврдени со одредбите на царинските прописи или вршењето на дејствија спротивни на одредбите на царинските прописи претставуваат повреди на царинските прописи. Повредите на царинските прописи можат да бидат кривични дела или царински прекршоци.

Член 259

(1) За царински прекршок царинскиот орган може да поведе мандатна постапка, постапка на посредување или прекршочна постапка пред суд, во согласност со закон.

(2) Ако спроведената мандатна постапка или постапка на посредување не успее, царинскиот орган е должен да поведе прекршочна постапка пред суд.

Член 260

(1) Признанието на сторителот за извршен царински прекршок е еден од доказите за водење на постапка пред суд.

(2) Спротивното докажување на материјални докази пред судовите и другите државни органи, а по однос на службени акти на царинскиот орган, е на товар на самиот сторител на прекршокот.

Член 261

(1) Стоката која е предмет на царински прекршок, за време на водење на постапката пред суд, се наоѓа под царински надзор.

(2) Ако прекршочната постапка е запрена или прекината и стоката не се одзема, таа стока се враќа преку царински орган, заради спроведување на соодветна царинска постапка.

Член 262

(1) Прекршочна постапка по царински прекршоци не може да се поведе ако поминале повеќе од три години од денот на извршување на прекршокот.

(2) Застареноста се прекинува со секое дејствие на надлежниот орган што се презема заради гонење на сторителот на прекршокот. Со секое прекинување на рокот застареноста почнува одново да тече, но прекршочната постапка не може да се поведе, ниту натаму да се води по истекот на пет години од денот кога е сторен прекршокот.

ГЛАВА 2**Казнени одредби****Член 263**

(1) Со парична казна од 100.000 до 3.000.000 денари се казнува за прекршок правно лице, а физичко лице се казнува со парична казна од 15.000 до 200.000 денари, ако:

1) внесе или изнесе, или се обиде да внесе или изнесе стока во и од царинското подрачје надвор од царинските гранични премини или тоа го стори во време кога царинскиот граничен премин не е отворен (членови 46 и 192);

2) внесе или изнесе, или се обиде да внесе или изнесе преку царинскиот граничен премин скриена стока (членови 46 и 192);

3) ја отстрани или се обиде да ја отстрани стоката од под царински надзор избегнувајќи ја царинската контрола (член 47);

4) без одложување не ја пренесе стоката до царинскиот орган на граничниот премин или до друго место определено од царинскиот орган или стоката ја пренесе спротивно од патот и упатствата определени од царинскиот орган (член 48);

5) стоката не ја стави на увид на царинскиот орган (член 50);

6) со царинска декларација не ја опфати сета стока која би требало да се стави во царинска постапка (член 69);

7) избегнувајќи ја царинската контрола внесе или изнесе, или се обиде да внесе или изнесе во и од царинското подрачје или стави или се обиде да стави во царинска постапка моторно возило на кое се втиснати други ознаки на шасијата и/или моторот различни од фабричките или на кое се ставени фалсификувани регистарски ознаки или регистарски ознаки кои потекнуваат од друго возило, или приложи фалсификувана сообраќајна книшка за возилото (членови 47, 69, 71 и 72);

8) постапува како стоката да била пуштена во слободен промет иако не биле спроведени пропишаните формалности за пуштање на стоката во слободен промет и за плаќање на сите давачки пропишани со овој или други закони или не биле исполнети мерките на трговската политика и сите други прописи во врска со увозот на стоката (член 91);

9) спротивно на членот 187 став (3) од овој закон внесе стока од слободна зона или слободен склад на другиот дел од царинското подрачје (член 187);

10) спротивно на прописите ја отуѓи стоката, ја даде на користење на друг, ја позајми или поинаку ја употреби за други цели, а не за оние за кои била ослободена од плаќање на увозни и други давачки, односно стоката која била ослободена од плаќање на увозни и други давачки ја даде во залог, ја изнајми или ја даде како осигурување за други обврски пред да бидат платени увозните давачки (член 200) и

11) со невистинито прикажување на работите или со доведување во заблуда на царинскиот орган на друг начин, постигне или се обиде да постигне автономни мерки за намалување или укинување на увозни давачки или повластен тарифен третман или не подложување на наплата на увозни давачки или ослободување од плаќање на увозни и други давачки или нивно плаќање во помал износ или враќање или простување на увозни давачки или целосно или делумно ослободување од плаќање на давачки или кое било друго олеснување (членови 14, 19, 20, 69, 72, 99, 100, 118, 136, 138, 154, 155, од 163 до 166, од 185 до 203 и од 250 до 254).

(2) Со парична казна од 25.000 до 400.000 денари се казнува за прекршокот од ставот (1) на овој член и одговорното лице во правното лице.

Член 264

(1) Со парична казна од 50.000 до 1.500.000 денари се казнува за прекршок правно лице, а физичко лице се казнува со парична казна од 10.000 до 100.000 денари, ако:

1) не ги достави или приложи документите или не ги даде информациите кои му се потребни на царинскиот орган, односно не даде друга потребна помош за извршување на царинската постапка (членови 14, 72 став (2), 78 и 186);

2) не ги чува документите во пропишаните рокови (член 17);

3) изготви или овозможи да се изготви лажен доказ за потеклото на стоката (членови 21 и 26);

4) изготви или овозможи да се изготви документ кој содржи неточни податоци со цел за стоката на која се однесува документот неоправдано да се добие преференцијално потекло (членови 21 и 26);

5) не поднесе збирна декларација во согласност со членот 53 од овој закон или поднесе збирна декларација по истекот на пропишаниот рок (член 53);

6) заради проверка на стоката и транспортните средства со кои таа се превезува, на барање на царинскиот орган не ја истовари и не ја распакува стоката (член 56 став (2));

7) без одобрение од царинскиот орган врши истовар или претовар на стоката ставена на увид, или одобрениот истовар или претовар го врши во места кои за тоа не се одредени или одобрени, или без одложување не го извести царинскиот орган во случај на непосредна опасност која наметнала потреба од неодожен истовар или претовар на стоката, или без одобрение од царинскиот орган ја преместува стоката од местото на кое претходно била ставена (членови 56 и 57);

8) не ги спроведува формалностите за одредување на едно од царински дозволените постапувања или употреби за стока или тие формалности не се спроведени во пропишаниот рок (членови 58 и 59);

9) привремено ја чува стоката на места и под услови спротивно на одобрението од царинскиот орган, или над стоката врши дејствија со кои се менува нејзиниот изглед или техничките својства (членови 61 и 62);

10) во увозната царинска декларација не ги наведе сите податоци за стоката кога тие податоци се одлучувачки за правилното распоредување во номенклатурата на Царинската тарифа и тоа предизвикува или може да предизвика плаќање на увозните давачки или други давачки во помал износ (член 72 став (1));

11) во увозната царинска декларација наведе тарифна ознака во спротивност со податоците за видот на стоката во рубрика 31 од ЕЦД и која доведува до плаќање на увозните давачки или други давачки во помал износ (член 72 став (1));

12) на царинскиот орган му поднесе увозна царинска декларација во која неправилно се наведени видот, квалитетот, вредноста или потеклото на стоката кое предизвикува или би можело да предизвика плаќање на увозни давачки во помал износ (член 72 став (1));

13) на царинскиот орган во врска со извозната царинска постапка му поднесе извозна царинска декларација во која е наведена поголема количина или поголема вредност или друго потекло на стоката (член 72 став (1));

14) на царинскиот орган, директно или индиректно, во врска со спроведување на увозна царинска постапка му поднесе документи во кои се наведени невистинити податоци ако тоа предизвикува, или би можело да предизвика увозните давачки да не се платат или да се платат во помал износ или неосновано би се признала каква било царинска погодност, корист или право кое не му припаѓа (член 72 став (2));

15) на царинскиот орган, директно или индиректно, во врска со спроведување на извозна царинска постапка му поднесе документи во кои се наведени невистинити податоци доколку тоа предизвикува или би можело да предизвика неосновано признавање на каква било царинска погодност, корист или право кои не му припаѓаат (член 72 став (2));

16) на царинскиот орган му стави на увид транспортно средство заради ставање на царинско обележје, иако транспортното средство за тоа не е правилно опремено, односно конструирано (член 82 став (2)).

17) царинските обележја на стоката соодветно не ги заштити од уништување, повредување или оштетување или ги отстрани од транспортното средство без одобрение од царинскиот орган, освен ако поради непредвидливи околности или виша сила отстранувањето или уништувањето на обележјата е неопходно да се обезбеди заштита на стоката или транспортните средства (член 82 став (2));

18) пред пуштање на стоката од царинскиот орган почне да ја употребува или користи стоката (членови 83 став (1) и 84);

19) постапува спротивно на членот 88 од овој закон или не ги исполнува своите обврски во согласност со даденото одобрение за поедноставена постапка (член 88);

20) не поднесе дополнителна царинска декларација или не ја поднесе во пропишаниот рок (член 88 став (2));

21) не ги исполнува своите обврски во согласност со даденото одобрение за царинска постапка со економски ефект (членови 100 став (1), 129 став (1) и 145);

22) не го извести царинскиот орган за дејствијата кои настапиле по давање на одобрението за царинската постапка со економски ефект и се значајни за содржината или важноста на одобрението (член 100 став (2));

23) не ја заврши транзитната постапка и не ја стави стоката на увид на одредишниот царински орган во непроменета состојба, или не ја стави на увид во пропишаниот рок или не ги почитува другите мерки коишто царинскиот орган ги презел за обезбедување на истоветноста на стоката (членови 106 и 109);

24) не ги исполнува обврските и условите како држател на царински склад (членови 113, 122 и 123);

25) не ги исполнува обврските и условите како корисник на царински склад (член 114);

26) не води евиденција за стоката која е ставена во постапка на царинско складирање на начин одобрен од царинскиот орган или не ја води навремено (членови 117 и 119);

27) во царинскиот склад спроведува дејствија од членовите 118 став (1) и 121 на овој закон спротивно на одобрението на царинскиот орган или без одобрение на царинскиот орган (членови 118 став (1) и 121);

28) се однесува спротивно на членот 127 од овој закон (член 127);

29) не извезе односно повторно не извезе добиени производи во определениот рок во рамките на постапката на увоз заради облагородување или во рамките на определениот рок не бара одобрување на друго царински дозволено постапување или употреба на стока (член 132 став (1));

30) не ја спроведува постапката на преработка под царинска контрола во согласност со одобрението на царинскиот орган (член 147);

31) не ја извезе привремено увезената стока во определениот рок или во тој рок не бара одобрување за одредување на друго царински дозволено постапување или употреба на стока (член 153);

32) употребува стока во постапката на извоз за облагородување во спротивност со овој закон (член 158 став (1));

33) во случај на претходен увоз привремено не ја извезе стоката во определениот рок (член 167);

34) на царинскиот орган на негово барање не му до- стави копија од транспортниот документ кој ја придру- жува стоката или не ја покаже стоката (член 178 став (4));

35) при внесување во слободна зона или слободен склад не ја стави на увид стоката од членот 181 став (2) на овој закон (член 181 став (2));

36) царинскиот орган претходно не го извести за спроведување на индустриска, комерцијална или ус- лужна дејност во слободна зона или слободен склад или ја врши наспроти забраната или ограничувањето од страна на царинскиот орган (член 183 став (1));

37) не води евиденција за стоката при вршење на дејноста на складирање, обработка, преработка, про- дажба или набавка на стока во слободна зона или сло- боден склад или не ја води евиденцијата во пропиша- ната форма (член 186);

38) претходно не го извести царинскиот орган за повторен извоз или за уништување на стоката (член 191 став (3)) и

39) го извести царинскиот орган дека одредена стока го напушта царинското подрачје, а притоа ја нема таа сто- ка со себе или во транспортното средство (член 192).

(2) Со парична казна од 20.000 до 200.000 денари се казнува за прекршокот од ставот (1) на овој член и од- говорното лице во правното лице.

Член 265

(1) Правно лице кое купи, продаде, распродаде, до- бие на подарок, прикрива, прими на чување или на пре- воз, чува, користи или добие во сопственост врз која било основа стока за која знае или според околностите на случајот морал да знае дека со тоа бил направен прекршок од членовите 263 и 264 на овој закон, докол- ку сторителот извршил некое од дејствијата од члено- вите 263 и 264 на овој закон, се казнува со иста казна што е пропишана за сторителот на прекршокот.

(2) Со парична казна од 20.000 до 200.000 денари ќе се казни за прекршок од ставот (1) на овој член одго- ворното лице во правното лице.

(3) Со парична казна од 10.000 до 100.000 денари ќе се казни за прекршок од ставот (1) на овој член и фи- зичко лице.

Член 266

(1) Со парична казна во износ од 15.000 денари ца- ринскиот службеник, веднаш на самото место, ќе го казни правното лице сторител на прекршокот од члено- вите 263 и 265 на овој закон ако вредноста на стоката не надминува износ од 60.000 денари.

(2) Со парична казна во износ од 15.000 денари ца- ринскиот службеник, веднаш на самото место, ќе го казни правното лице сторител на прекршокот од чле- нот 264 на овој закон.

(3) Со парична казна од 5.000 денари царинскиот службеник, веднаш на самото место, ќе го казни одго- ворното лице во правното лице од ставовите (1) и (2) на овој член.

(4) Со парична казна во износ од 3.000 денари ца- ринскиот службеник, веднаш на самото место, ќе го казни физичкото лице сторител на прекршокот од чле- новите 263 и 265 на овој закон ако вредноста на стока- та не надминува износ од 30.000 денари и стоката да не е наменета за препродажба или вршење на друга дохо- довна дејност.

(5) Со парична казна во износ од 3.000 денари ца- ринскиот службеник, веднаш на самото место, ќе го казни физичкото лице сторител на прекршокот од чле- нот 264 на овој закон.

Член 267

(1) Стоката која е предмет на прекршок од членови- те 263 точки 1 до 9 и 265 во врска со членот 263 точки 1 до 9 на овој закон, се одзема.

(2) Стоката од ставот (1) на овој член се одзема и кога не е сопственост на сторителот на прекршокот, доколку сопственикот на стоката знаел или со оглед на околностите на случајот би можел да знае дека стоката е предмет на прекршоците од членот 263 или 265 на овој закон.

(3) Стоката од ставовите (1) и (2) на овој член се од- зема и кога, по извршувањето на прекршокот, е прера- ботена, обработена или доработена, а дополнителната вредност не надминува 30% од царинската вредност на стоката, предмет на прекршокот.

(4) Ако стоката предмет на прекршок не се пронај- де, од сторителот на прекршокот се наплатува нејзина- та вредност, што според одредбите на овој закон значи царинска вредност и се поведува постапка за наплата на увозни давачки и други давачки кои се плаќаат при увоз.

(5) Се смета дека стоката не е пронајдена доколку од која било причина не е можно да му се одземе на сопственикот. Се смета дека стоката, исто така, не е пронајдена, доколку стоката што е предмет на прекр- шок, по извршувањето на прекршокот, е преработена, доработена или обработена, така што дополнителната вредност надминува 30% од царинската вредност на стоката, предмет на прекршокот.

(6) Доколку има повеќе сторители, за вредноста на стоката одговараат солидарно.

(7) Стоката, што е предмет на царински прекршок, за која е пропишана мерка на безбедност одземање на стоката, до завршување на постапката по прекршокот е под царински надзор.

Член 268

Стоката или транспортното средство со кое е сто- рен прекршок се одзема, односно се наплатува нивната вредност и кога против сторителот не може да се води прекршочна постапка поради тоа што е непознат или е недостапен, или поради постоење на други законски пречки, освен во случај на постоење на апсолутна за- стареност.

Член 269

(1) Транспортните средства што биле користени за превоз, односно пренос преку царинската линија, од- носно на царинското подрачје, на стоката што е пред- мет на прекршоците од членот 263 на овој закон се од- земаат, доколку вредноста на стоката надминува 20% од вредноста на транспортното средство, а сопствени- кот на транспортното средство знаел или бил должен или можел да знае дека ќе биде користено за таков пре- воз, односно пренос.

(2) Без оглед на ставот (1) од овој член, транс- портното средство ќе се одземе секогаш ако е специ- јално конструирано, адаптирано, изменето или при- лагодено на кој било начин, со цел за криење на сто- ка.

(3) Со ставовите (1) и (2) од овој член не се повре- дуваат правата на други лица за барање за надомест на штетата од сторителот на прекршокот.

ПОГЛАВЈЕ 10

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 270

Правата од одобрувањето и другите управни акти во врска со ослободување од плаќање на царина согласно со Царинскиот закон ("Службен весник на Република Македонија" број 21/98, 26/98, 63/98, 86/99, 25/2000, 109/2001, 31/2001, 4/2002, 55/2002 и 42/2003) кои не се искористени до денот на примената на овој закон, можат да се искористат до истекот на рокот наведен во тие акти, но најдоцна во рок од 90 дена од денот на примената на овој закон.

Член 271

Управните постапки започнати до денот на примената на овој закон завршуваат според прописите што важеле до денот на отпочнувањето на примена на овој закон.

Член 272

Царинските складови основани пред денот на примената на овој закон продолжуваат да работат како царински складови доколку го усогласат своето работење со условите пропишани со овој закон во рок од шест месеца од денот на примената на овој закон.

Член 273

Слободните економски зони се должни да го усогласат своето работење со условите пропишани со овој закон најдоцна до 31 мај 2006 година.

Член 274

Лицата кои вршеле работи на застапување во постапката на поднесување на царински декларации пред денот на влегувањето во сила на овој закон можат да продолжат да вршат вакви работи на застапување без исполнување на условите од членот 6 на овој закон најдоцна до 30 април 2006 година.

Член 275

Со денот на примената на овој закон престанува да важи Царинскиот закон ("Службен весник на Република Македонија" број 21/98, 26/98, 63/98, 86/99, 25/2000, 109/2001, 31/2001, 4/2002, 55/2002 и 42/2003), како и одредбите од Законот за слободни економски зони ("Службен весник на Република Македонија" број 56/99, 41/2000 и 6/2002) кои се однесуваат на царинските постапки за стока која се внесува или изнесува од слободната економска зона.

Член 276

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а ќе се применува од 1 јануари 2006 година.

L I G J I D O G A N O R

K A P I T U L L I 1

D I S P O Z I T A T Ě P Ě R G J I T H S H M E

K R E U 1

F u s h ě v e p r i m i d h e d e f i n i c i o n e t t h e m e l o r e

N e n i 1

(1) Me këtë ligj rregullohen të drejtat dhe obligimet e personave dhe organeve doganore lidhur me mallin në qarkullimin e udhëtarëve dhe mallrave ndërmjet rajonit doganor të Republikës së Maqedonisë dhe rajoneve doganore të huaja.

(2) Organi doganor është organi i vetëm kompetent për zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji.

(3) Dispozitat e këtij ligji nuk e përjashtojnë zbatimin e dispozitave me të cilat rregullohen sferat e tjera të tregtisë me vendet e tjera.

N e n i 2

(1) Dispozitat e këtij ligji dhe rregullave të miratuara në bazë të këtij ligji, zbatohen njësoj në tërë rajonin doganor të Republikës së Maqedonisë, përveç nëse nuk është përcaktuar ndryshe me këtë ligj, ligj tjetër ose me marrëveshje ndërkombëtare që e ka ratifikuar Republika e Maqedonisë.

(2) Dispozita të caktuara nga rregullat doganore gjithashtu mund të zbatohen edhe jashtë rajonit doganor të Republikës së Maqedonisë në pajtim me marrëveshjet ndërkombëtare që i ka ratifikuar Republika e Maqedonisë.

N e n i 3

Rajoni doganor i Republikës së Maqedonisë (në tekstin e mëtejme: rajon doganor) e përfshin territorin, ujërat territoriale dhe hapësirën ajrore mbi territorin e Republikës së Maqedonisë. Rajoni doganor është i shënuar me vijë doganore, e cila është identike me kufirin shtetëror. Në pajtim me marrëveshjet ndërkombëtare, rajoni doganor mund të shtrihet edhe në pjesë të territorit të shteteve të huaja.

N e n i 4

Nocione të veçanta të përdorura në këtë ligj e kanë kuptimin si vijon:

1. "Person" është personi fizik ose juridik.
2. "Person i regjistruar në Republikën e Maqedonisë" është:
  - shtetasi i Republikës së Maqedonisë me vendbanim në Republikën e Maqedonisë ose shtetasi i huaj me vendqëndrim të lejuar në Republikën e Maqedonisë në pajtim me ligjin dhe
  - personi juridik, i cili në Republikën e Maqedonisë ka të regjistruar selinë në pajtim me ligjin.
3. "Organ doganor" është njëسيا organizative e Drejtorisë doganore e përcaktuar me ligj, e cila është kompetente për zbatimin e rregullave doganore ose të tjera ku mund të kryhen të gjitha ose disa nga formalitetet e përcaktuara.
4. "Vendim" është secili akt zyrtar i miratuar nga organi doganor që ka të bëjë me rregullat doganore me të cilin rregullohet një rast i caktuar, ndërsa akti i këtillë ka veprim juridik për një ose më tepër persona konkretë që mund të identifkohet. Me këtë nocion, mes tjerash, nënkuptohen edhe informatat e obligueshme sipas nenit 11 të këtij ligji.
5. "Status doganor" është statusi i mallit, si i vendit ashtu edhe i jashtëm.
6. "Mall i vendit" është malli:
  - i fituar tërësisht në rajonin doganor të Republikës së Maqedonisë me kushte të përcaktuara në nenin 22 të këtij ligji, në të cilin nuk është futur malli i importuar nga vendet e tjera. Malli i fituar nga malli i lënë në procedurën prolonguese konsiderohet se nuk ka status të mallit të vendit,
  - i importuar nga vendet e tjera dhe i lëshuar në qarkullim të lirë,
  - i marrë ose i prodhuar në rajonin doganor të Republikës së Maqedonisë, qoftë nga malli i shënuar vetëm në alinenë 2 ose nga malli i shënuar në alinetë 1 dhe 2 të kësaj pike.
7. "Mall i huaj" është malli që ndryshon nga ai i shënuar në pikën 6 të këtij neni. Statusin e mallit të huaj do ta fitojë edhe malli i vendit pasi të nxirret nga rajoni doganor;
8. "Borxh doganor" është obligimi i personit që ta paguajë shumën e tagrave importuese (borxhi doganor gjatë importit) ose detyrimeve eksportuese (borxhi doganor gjatë eksportit) që janë të përcaktuara për një mall të caktuar sipas dispozitave të Republikës së Maqedonisë;
9. "Detyrimet importuese" janë dogana dhe detyrimet tjera me efekt të njëjtë si dogana, të cilat paguhen gjatë importit të mallit;
10. "Detyrimet eksportuese" janë dogana dhe detyrimet e tjera me efekt të njëjtë si dogana, të cilat paguhen gjatë eksportit të mallit;
11. "Debitor" është secili person përgjegjës për pagesën e borxhit doganor;
12. "Mbikëqyrje doganore" janë masat e përgjithshme që i ndërmerr organi doganor për sigurimin e zbatimit të dispozitave doganore, e kur nevojitet edhe të dispozitave të tjera, të cilat vlejné për mallin që është lëndë e mbikëqyrjes doganore;